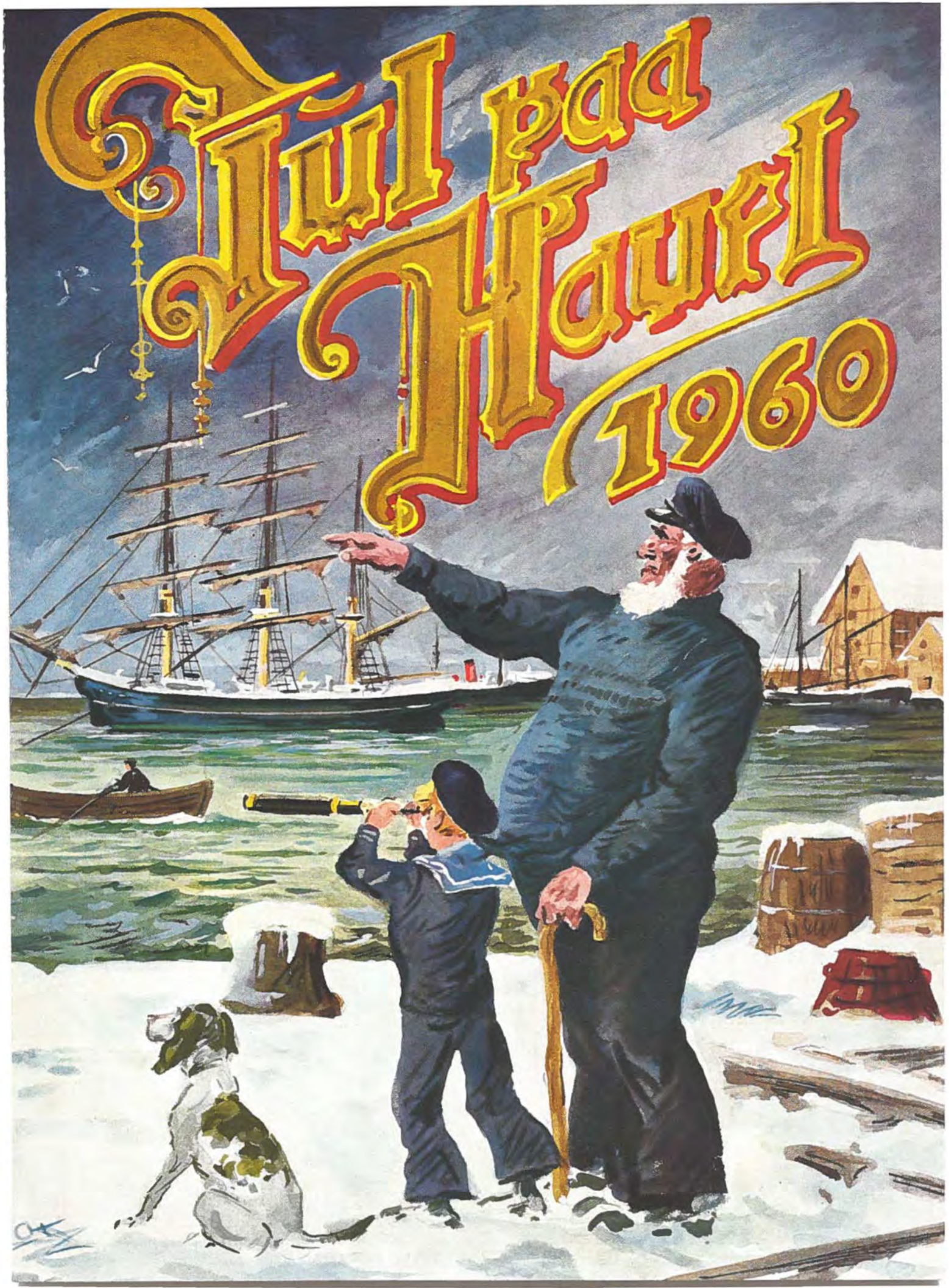
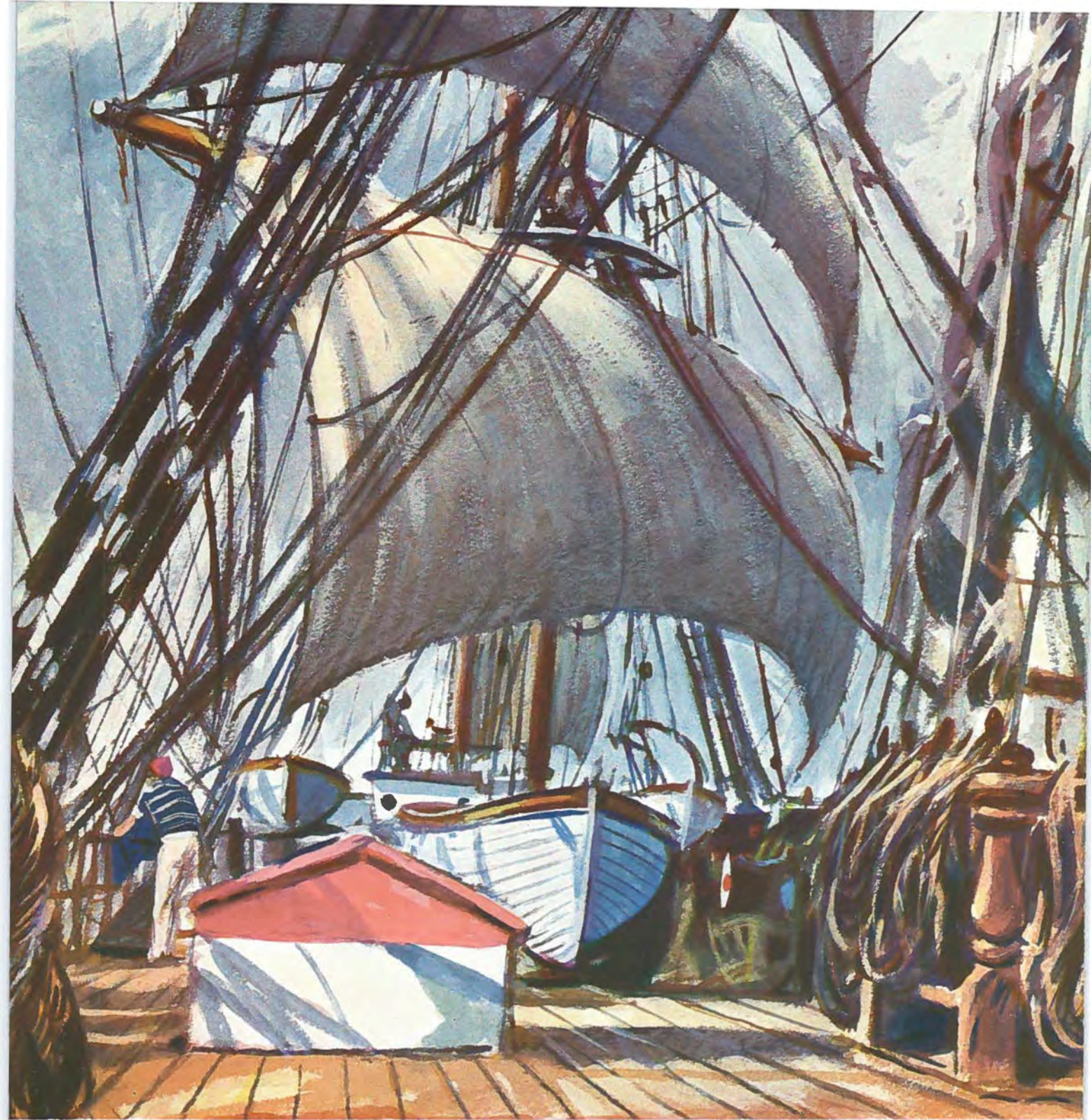

Stulpaad Hawel 1960

Reproduktion: Brdr. Barentzen

Maleri af S. Brun

Udsnit af dækket på et af de stolte sejlskibe fra fordums dage

VIKINGENS JULENUMMER

Nr. 12 A

Jul Paa Havet 1960

REDAKTION: AXEL BÆRENTZEN

VIKINGENS FORLAG · KØBENHAVN

TRYK: A/S L. IHRICH

Foran julegranen på Union Square.

*Jeg husker år og tider og andet, som forsvandt,
men endnu holder båndet, som mig til hjemmet bandt,
det lille hus med tag af strå ved byens gadekær
står levende for mig i dag, så fjernt og dog så nær.*

*En ukendt står og dvæler, her i et fremmed land,
mens øjnene de dugges ved en festlig, pyntet gran,
en duft af grønne nåle og en glans af tændte lys
har vakt en drøm til live med et sødt forventnings-gys.*

*I vinterdagens mørke den stråler som en sol,
og øverst funkler stjernen, det takkede symbol,
men i sin storhed intet imod min barndoms træ'er
er julegranen knejsende, her midt på Union Square.*

ALLAN LARSEN

En *Tycho Brahes-rejse*

Af H. C. RØDER — Ill. af OSC. KNUDSEN

Jeg går ud fra, at begrebet „En Tycho Brahes-dag“ er kendt af alle. Selv om oprindelsen til dette uheldsvangre udtryk vel er gået tabt i en tåget fortid, så kender alle til disse dage, hvor man, som man siger, „har fået det forkerte ben først ud af sengen“, og hvor uheldet synes at følge én som en ubønhørlig skygge. Også søfolk kender selvfølgelig disse sorte dage, og det er et faktum, at man ofte i søfartslivet kan udstrække begrebet, så man med rette kan tale om en „Tycho Brahes-rejse“; thi enhver sømand med mange års sejlads på bagen vil kunne fortælle om rejser, hvor personer, skibe, elementer — alt synes at have sammensvoret sig for at gøre en lang oceanrejse så besværlig, sur — ja, ligefrem farlig — for det skib og de personer, som er den uheldige rejses ulykkelige ofre. Om en sådan rejse kan jeg fortælle.

Den 15. juli 1937 afsejlede jeg med m/s „Tasmania“, af hvilket 9000 tons store trampskib jeg var fører, fra San Francisco bestemt til Japan og Kina. Det var på en tid, da borgerkrigen i Spanien, japanernes indtrængen i Kina og ikke mindst en østrigsk fantast og malers virksomhed i Europa lagde en knugende usikkerhed over hele den civiliserede verden. Alligevel — man kunne ikke tro andet, end at alt måtte trække sig i lave igen, og også den lille verden på vort skib levede i håbet — måske var det, som englænderne siger, „a fool's paradise“.

„Tasmania“ havde på denne rejse en del kvinder om bord. Foruden min hustru havde vi som passagerer otte amerikanske damer, der skulle til Filipinerne for at støde til deres mænd, som var underofficerer på USA-flådebasen i Manila. Skibet var dybt lastet, og straks efter vi havde forladt San Francisco, løb vi ind i en vestlig storm, som vi kun med besvær arbejdede os op imod. Det dårlige vejr holdt sig hele vejen over Stillehavet — selv om det ikke stormede uafbrudt, havde vi altid en høj, uregelmæssig dønning, tåge, regn og surt vejr. Efter en usædvanlig lang rejse ankom vi til Yokohama den 3. august. I Japan var hele befolkningen i krigs-

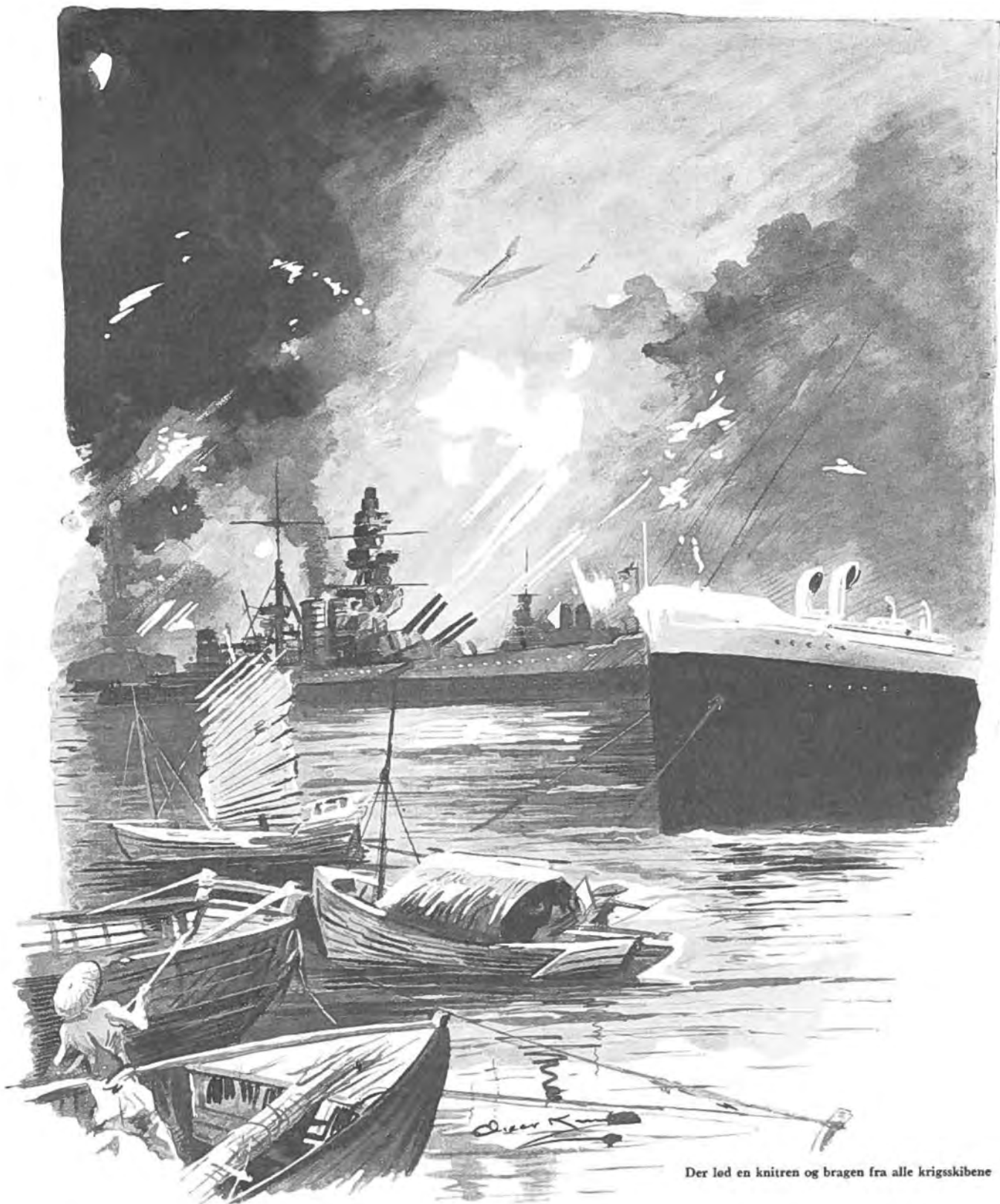
stemning. Den 7. juli var japanske stridskræfter begyndt at invadere Kina, og japanerne syntes fuldt bestemte på nu at ville knægte det store „himmelske rige“. Japanske troppeskibe afgik dagligt til Kina, og rundt om på gaderne i Yokohama og Tokio så man kvinder, som havde familiemedlemmer ved fronten, brodere tørklæder til disse, og tilfældige kvindelige trafikanter stoppede op for at brodere nogle få sting på kærlighedsarbejdet, idet de ledsagede deres assistance med gode ønsker for dem, der skulle have det. Jo flere kvinder, man kunne få til at arbejde på tørklædet, jo bedre skulle det beskytte dets tilkommende bærer. Også på mange andre måder mærkede man den tilstundende krig. Folk skænkede deres guldringe og andre smykker til krigsformålet. Japanerne har med amerikansk forbillede altid fyldt deres munde op med guldproteser — nu blev guldet pillet ud og rustfrit metal sat i stedet. Der var begyndt at herske dyrtid, og ikke alene englændere og amerikanere i Japan, men også mange fornuftige japanere så med bekymring på udviklingen.

Den 6. august afgik vi fra Yokohama og ankom den 12. om morgenen til Shanghai, hvor vi fortøjede ved Mærskliniens pier, der var nabo til et stort område tilhørende det japanske selskab „Osaka Shosen Kaisha“. Ved dette værft og lige foran for vort skib lå en japansk damper i færd med at losse krigsmateriel, og desuden var der her fortøjet et par japanske krydsere. I floden ud for værftet og ved kajer på den anden side af floden — Whangpoo-flodens Poetung-side — lå der yderligere nogle krydsere og en halv snes torpedo- og kanonbåde — alle japanske. Det var et ret farligt naboskab under en Sino-Japan krig, men der var jo ingen deklareret krigstilstand, og ingen troede på, at Shanghais internationale område ville blive indblandet i et muligt opgør.

Dagen før vi fortøjede i Shanghai, var 35.000 kinesiske soldater ankommet til Shanghais nordlige forstæder, hvor de havde gravet sig ned. Alt syntes

dog roligt her, og jeg modtog en invitation fra skibets agentur — som for resten var et tysk firma — til med min hustru at tage på en biltur til Chapei — en af de nordlige forstæder, som allerede under skærmydslen i 1932 havde været udsat for japansk bombardement og nu igen i 1937 var næsten lagt i aske. Det var et sørgeligt syn at se ruinerne af denne ret store by, der bl.a. havde huset et af verdens største bogtrykkerier „Commercial Press“. Alt, hvad der var tilbage af de før så imponerende bygninger og mægtige hurtigpresser, var nogle sodede mure og en masse forvredent stål. Befolkningen gik rundt og rodede i ruinerne, men en flugt fra stedet — ind mod selve det internationale Shanghai — var allerede så småt begyndt. Jeg er senere under verdenskrigen blevet ganske anderledes kendt med bombede byer, men dette var mit første syn af krigsvirkninger, og det gjorde et dybt indtryk på mig. Vi skyndte os tilbage til vort fredelige skib, hvor vi fandt lossearbejdet ved at gå i stå, da det var vanskeligt at skaffe arbejdere. Skibet lå fortøjet ved et værft i forstaden Hongkew, som grænser til den sydlige del af Chapei, og landevejen til Shanghai løber lige forbi vort værft. Efter de kinesiske soldaters ankomst var befolkningen i de nordlige bydele blevet opskræmt, og der begyndte nu og fortsatte dag og nat en folkevandring — mænd, kvinder og børn med alle mulige mærkelige køretøjer, men dog de fleste til fods og slæbende deres fattige ejendele med sig — bare vandre, vandre ind mod de internationale settlements i Shanghai, hvor de håbede at være uden for fare. De europæiske stormagter samt USA og Japan havde i Shanghai deres egne, bestemt afgrænsede kvarterer (settlements), hvor jurisdiktionen udøvedes af et internationalt tribunal og politi. Der var også et fortrinligt organiseret og indøvet militært korps, Shanghai Volunteer Corps, som skulle beskytte — om fornødent — settlement'ernes beboere. Samme aften, som vi var ankommet om morgenen, blev dette korps mobiliseret, og rygterne svirrede. Om fredagen så alt fredeligt og lyst ud, og folkevandringen fra Chapei var stilnet af. Jeg blev dog lidt mistroisk, da jeg så japanske soldater stille maskinkanoner op på taget på vort nabopakhus. Min agent kom om bord og inviterede min kone og mig til middag i den tyske club. Han påstod, at alt var roligt i byen, og i club'en kunne vi hele tiden holde os à jour med situationen. Vi tog med i club'en, som for resten var meget imponerende og flot indrettet. Midt under middagen begyndte en voldsom kanonade. Vi fik at vide, at der var artilleri-træfning mellem japanske og kinesiske soldater på Shanghai's nordgrænse. — Ingen taxis ville tage mig til Hongkew, som nu

vrirlede med japanske patrouiller. Så tog vi ned til floden for at komme om bord ad søvejen; men al trafik på floden var stoppet. Kineserne var i færd med at blokere floden ved at sænke skibe i den. Så tilbage til club'en for at få en taxi til at tage os til bygrænsen, hvorfra vi ville spadsere til skibet. En af agentens unge kontorister tilbød at køre os til skibet i sin bil, og efter at være stoppet utallige gange af japanske soldater kom vi omsider om bord. Næste dag — lørdag — var al losning stoppet. Jeg besluttede at stikke af fra dette og gav maskinchefen ordre til at gøre maskinen klar. Medvirkende til denne beslutning var, at jeg havde fået at vide, at pakhuset, vi lå tæt ved, var fyldt med ammunition og sprængstoffer. Pakhustaget var nu spækket med maskinkanoner og vrirlede med soldater. Tidligt på formiddagen kom pludseligt tre kinesiske militærbombemaskiner over havnen, og alle de japanske krigsskibe og kanonerne på pakhuset åbnede en voldsom ild mod dem — uden dog at ramme, hvilket syntes mærkeligt. Fra vejrtjenesten var anmeldt en tajfunns komme, de svære uvejrsskyer lå meget lavt, og flyvemaskinerne sås under dem. Flyene var på vej mod fronten, hvorfra vi kort efter hørte drønene fra de nedkastede bomber. Jeg bestemte at sejle kl. 12 og bestilte lods og slæbebåde. Jeg telefonerede til agenturet om at sende skibets papirer ad søvejen — al trafik ad landevejen var blokeret af flygtninge fra yderdistrikterne. Kl. 10 kom de kinesiske fly igen. De kom med kurs lige mod os — eller rettere mod de japanske krigsskibe, i hvis midte vi lå. Jeg tænkte straks, det var pakhuset, de var ude efter, og da de kinesiske piloter notorisk var dygtige til at ramme ved siden af, indså jeg muligheden af, at „Tasmania“ ville blive det uskyldige offer, da vi lå så tæt ved. Der lød en knalden, knitren og bragen fra alle krigsskibene, som åbnede ild med alt, hvad de havde: Maskingeværer, anti-aircraftskyts og shrapnells. Maskinerne fløjt ret lavt, så man kunne se granaterne sprænges om dem. Det var mig uforståeligt, at de ikke blev ramt, men fortsatte kursen ret mod os. Arbejderne forsvandt i land, og alle tallyklere samt de kinesiske toldmænd fo'r ind i kahytten og smed sig på gulvet dér, hvilket forårsagede, at alle mine damepassagerer blev helt hysteriske af frygt. En af dem var en fhv. danserinde fra natcaferne i Panama. Hun kom farende til mig fuldstændig vild af angst: „Stop det, kaptajn, stop det!“ „Tag det dog med ro — der er ikke spor af fare,“ sagde jeg — hvorefter det stakkels pigebarn smed sig på knæ og med foldede hænder bad: „Kære Gud, stop dette her, og jeg vil love altid at være en god pige.“ En ung halvblods filippinerinde hang om halsen på mig, og medens hendes tårer strømmede ned over

Der lod en knitren og bragen fra alle krigsskibene

mig, hviskede hun grådkvalt: „Hjælp os, kaptajn, hjælp os!“

Naturligvis ramte flyverne ikke os. De lod bomberne gå, da de var lige over os, hvilket naturligvis var for sent. Nogle af bomberne ramte „Hunt's

Wharf“ længere oppe imod byen — pakhuset forvandlede til ruiner, 2 mand dræbtes, og 10 såredes alvorligt. En del bomber landede oppe i byen, hvor de pulveriserede et stort, kinesisk biografteater, hvorved flere hundrede kinesere dræbtes.

Fra kontoret telefoneredes til skibet, at det var umuligt for dem at få sendt skibspapirerne om bord, så jeg besluttede at forsøge selv at hente dem. Jeg fik fat i en rickshaw, som for god betaling ville køre mig til byen. Min kone nægtede at blive om bord, når jeg ikke var der, så hun og jeg drog af sted i det skrøbelige køretøj, efter at jeg havde givet ordre til overstyrmand og maskinchef om at have alt klart til afsejling, når vi returnerede. Straks vi kom uden for porten, der førte ind til vor pier, var vi ude i flygtningestrømmen på vej mod Shanghai; det var imidlertid ikke værre til at begynde med, end at vi dog kom frem mod vort mål. Det var et hjerteskræende syn at se denne hjemløse horde. For en europæer er det vanskeligt at bedømme ansigtsudtryk på disse østens folk, men der lå over alle disse stakler en resignationens fortvivlelse, som ikke var til at tage fejl af — det var mennesker, der flygtede fra deres bombede og udbrændte hjem og havde mistet alt håb. Denne flugt havde nu stået på i flere dage, og jeg har senere fået at vide, at myndighederne i „the foreign settlements“ regnede med, at mellem 2½ og 3 millioner mennesker var blevet presset ind i de allerede overbefolkede fremmede kvarterer. Det må erindres, at disse settlements ikke alene var beboede af de fremmede (hvide og japanesere), som kun udgjorde en meget lille brøkdelen af befolkningen, hovedsagelig bestående af kinesere, der enten var i tjeneste i de store, fremmede forretningsforetagender, eller som ejede de forretninger af alle arter, hvor beboerne kunne købe deres behov. Desuden boede der en mængde kinesere, som ikke havde direkte tilknytning til de fremmedes foretagender, men som nød godt af den bedre retssikkerhed, der kendetegnede disse kvarterer frem for den del af Shanghai, der benævnedes „the native city“ (de indfødtes by).

De første flygtninge, som kom ind til de internationale bydele, blev placeret hos private kinesere, i skoler og andre steder, hvor der kunne skaffes plads, men det varede ikke længe, før det måtte opgives at foretage nogen som helst indkvartering, og flygtningene måtte slå sig ned under åben himmel — først i parkerne og på åbne pladser og senere i selve gaderne.

Det varede ikke længe, før vor rickshaw sad fast i folkemængden, og da rickshaw-kulien var bange for at få sit køretøj mast, nægtede han at fortsætte kørslen. Så fortsatte vi til fods, men efterhånden som vi nærmede os den tættere bebyggede del af byen, gik det langsommere, og til sidst stoppede det helt op. Vi var kommet ned til det store hotel „Astoria“, som ligger på Hongkew-siden af en bro, der fører over en ret bred kanal, på hvis anden side man kommer lige over i „the Bund“, hovedgaden i „the

British settlement“. „The Bund“ løber langs med floden, og i denne berømte gade har alle de store banker, dampskibsselskaber og handelskompagnier deres kontorer i pragtfulde bygninger. Ved broen blev der dannet ligesom en flaskehals med broen som prop. Mængden var her presset sammen i en kompakt masse. Vi fik os arbejdet ud til siden og kom her i kontakt med en indisk politibetjent, som sad i en slags skilderhus med telefonforbindelse til hovedpolitistationen i Shanghai. Disse betjente er „sikher“, som tilhører en indisk sekt, der er meget loyal mod Storbritannien. Det er høje, kraftige folk, hvis martialske udseende bliver yderligere fremhævet ved det store, sorte fuldskæg, alle mændene bærer med stolthed. I engelske besiddelser bliver disse folk meget benyttede som politisoldater og vagtsmænd. Denne sikh, som vi tilfældig traf, meddelte os, at broen, der førte til „the Bund“, var spærret og ville vedblive at være det resten af dagen. Der var så ikke andet for os at gøre end at se at komme tilbage til skibet igen, og vi begyndte tilbagevejen; men nu gik det mod menneskestrømmen, som blev stadig tættere og tættere, og mange af flygtningene begyndte at opføre sig ret truende mod disse „hvide djævlé“, som med magt prøvede at bane sig vej. Vor stilling var ret håbløs, men med eet hørte vi en bils tudehorn. Det var en lille Fordvogn, som med en ung englænder ved rattet var på vej ud ad Chapei-kanten til for at hente nogle englændere ind. Vi fik lov at køre med englænderen, og glade var vi. Da jeg ikke kendte navnet på den pier, mit skib lå ved, nævnede jeg navnet på nabopieren, „Osaka Shosen Kaisha“, og dér forlod englænderen os med vore taksigelser. Uden at tænke over det gik vi ind ad porten til den japanske pier, men blev brutalt stoppet af to japanske soldater, som satte deres geværmundinger for vore bryster. Jeg forsøgte at skubbe dem til side, men blev straks klar over, at dette var alvor. Soldaterne bevarede deres orientalske, stereotype ansigtsudtryk, men deres stive øjne og dirrende mundvige forrådte nervøsiteten, og deres rystende hænders krampagtige greb om geværernes aftrækkere gjorde mig klar over, at her var forsigtighed den største dyd. Jeg trak mig tilbage og forsøgte ved armbevægelser at gøre forståeligt, at jeg ville ned til mit skib — jeg havde ikke set, at jeg var kommet ind ad en forkert port. En japansk officer kom til stede og viste mig til rette, og vi forsvandt hurtigt fra de truende geværmundinger, og efter en ihærdig banken på porten, der førte ind til vor egen pier, var det med en glad følelse af lettelse, at vi så porten blive åbnet på klem og vor prægtige sikh-vagtsmand modtage os med et stort smil.

Straks jeg kom om bord, gav jeg ordre til afgang

— jeg gav pokker i papirer, lods og slæbebåde — jeg ville væk. Imidlertid måtte jeg vente med afgang til strømskiftet, da jeg ikke uden slæbebåde kunne komme fra kajen, når tidevandet løb så hårdt. Da dette tidspunkt indtraf, blev jeg glædeligt overrasket ved, at en slæbebåd kom langs siden, og min gamle ven, lods Sophus Jørgensen, kom om bord, medbringende alle skibspapirerne. Alle europæiske og amerikanske skibe havde fået ordre til at forlade havnen, og vi var et af de første skibe, som skulle assisteres ud. Dette tog en sten fra mit hjerte, for det ville nu have været sin egen sag at få skibet fra kajen uden slæbebåd, da der lå så mange skibe presset sammen både langs kajen og til ankers på floden. Og så ville det spare mig for mange ubehageligheder, at det var lykkedes mig at få mine skibspapirer om bord. Vi kom hurtigt ud af Whangpoo-floden, ved hvis udløb i Yang-tse-kiang-floden den lille by Woosung ligger. Her blev lods Jørgensen landsat. På Woosung red lå en mængde store japanske krigsskibe opankrede. Vi fortsatte med „Tasmania“ ned ad Yang-tse-kiang, men snart måtte vi ankre. Den længe truende tajfun var over os, og jeg turde ikke vove mig til søs i den. Vi lå ret godt beskyttet med begge ankre ude med kæderne til tamps og maskinerne manøvreklare. Fra vor ankerplads kunne vi om natten se, hvordan de japanske krigsskibe ved Woosung bombarderede Shanghai. Vi kunne se glimtene og dumpt høre knaldene fra kanonerne, når de affyredes, og fra Shanghai kunne vi snart se røg og flammer tilsløre byen. Den næste morgen kom lods Jørgensen om bord og fortalte os, at Shanghais store olieanlæg var skudt i brand, og store dele af byen lå i aske. Alle de fremmede skibe havde forladt havnen, og den pier, hvorved vi havde været fortøjet dagen før, var nu en hoben ruiner — resultatet af kinesiske bombemaskiners angreb. — Vejret havde imidlertid bedaget sig, så vi kunne forlade krigsskuepladsen, og den 18. august 1937 ankom vi til Hongkong, hvor vi foruden ladningen til denne havn måtte losse de 1000 tons Shanghai-gods, som vi var flygtet med. Der var travlhed i Hongkong havn med de mange fra Shanghai flygtede skibe. Det var forbudt besætningerne at gå i land, da byen var hjem-søgt af en voldsom koleraepidemi, og folk døde som fluer. Jeg var tvunget til at gå i land for at klarere, og de mange kinesiske begravelsesprocessioner gjorde et dybt indtryk på mig; men jeg kunne ikke lade være at tænke en del år tilbage, hvor jeg i Bangkok i Siam havde opholdt mig under en lignende epidemi. Siameserne gjorde ikke så megen stads af deres døde - i alt fald ikke af dem, der tilhørte kuliklassen. Jeg så den gang i Bangkok masser af døde blive båret til ligbrændingspladser kun fastbundet til en

lang stang, der blev båret på skuldrene af to kulier. Kineserne gør meget ud af begravelsesritualet — svær, udskåret trækiste, procession med musikkorps, bannere og vimpler og stort sørgefølge.

Vor næste lossehavn var Manila, hovedstaden på Filippinerne, hvortil vi ankom den 25. august. Dagen før vi ankom, havde øen Luzon, hvorpå Manila ligger, været hjem-søgt af voldsomme jordskælv, og i Manila var hele kvarterer af byen blevet raseret, og mange af de store, moderne forretningsbygninger var styrtet sammen. Skibenes besætninger blev advaret mod at færdes i byen, da rystelserne vedvarede, og der var fare for sammenstyrtning af de udbrændte husskeletter. Jeg var under kyndig ledsagelse ude at se på følgerne af jordskælvet; men efter at have set Yokohama efter katastrofen i september 1923, var Manila-ulykken — om end i sig selv alvorlig nok — dog for intet at regne.

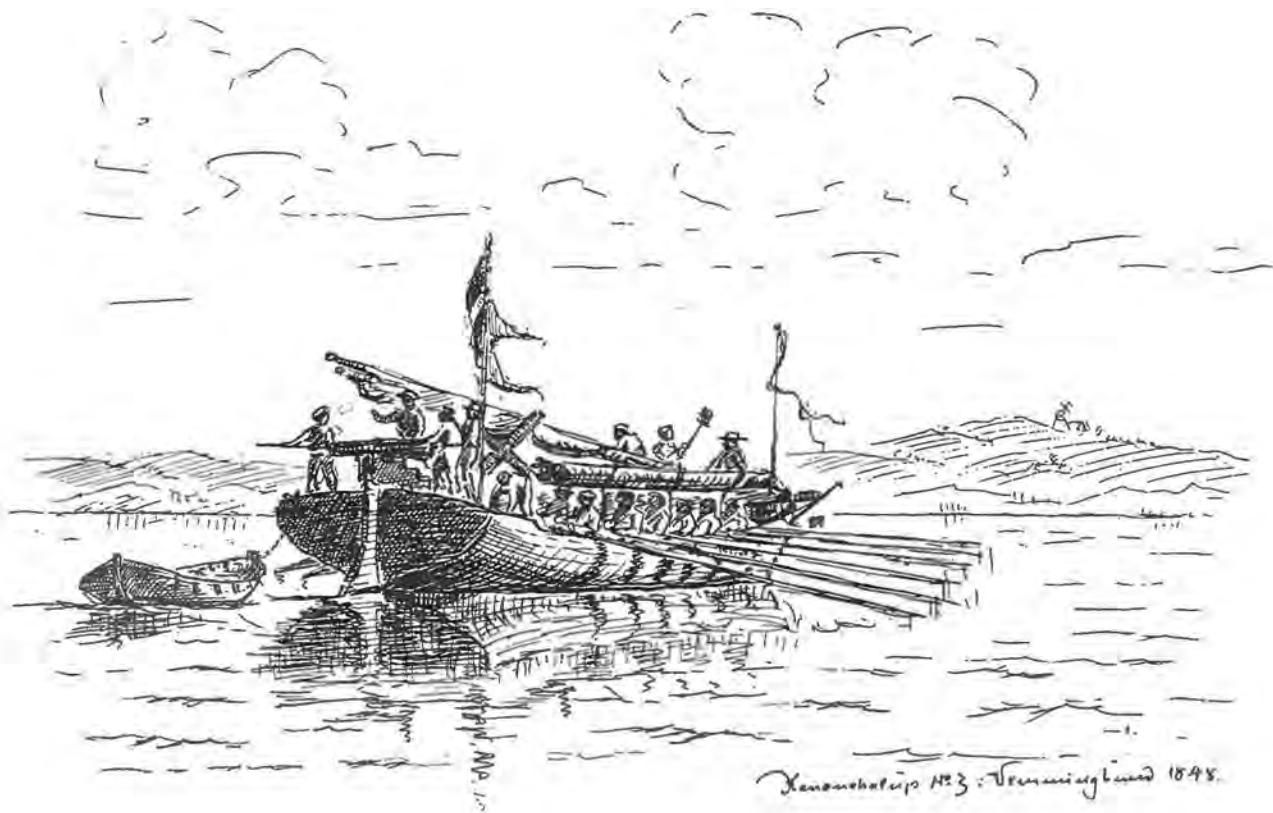
Efter endt udlosning i Manila afsejlede „Tasmania“ om aftenen den 28. august bestemt til havnepladsen Ilo-Ilo, der ligger på en af de sydligste af de filippinske øer. Sejladsen mellem de mange filippinske småøer er ret vanskelig, og jeg var på broen hele natten for at lede navigationen. Sent på natten befandt skibet sig i et farvand, hvor der var ret langt til den næste ø, så jeg overlod broen til styrmanden og gik ned for at få lidt søvn på sofaen. Jeg vågnede kort tid efter, ved at min hund fo'r omkring som besat. Jeg tændte lyset — kahytten var fuld af græshopper. Jeg kom hurtigt på højkant og op på broen — og et øjeblik efter var de over os. Det var en græshoppesværme på vandring. Det er umuligt at fatte, hvor utallige millioner insekter der findes i disse sværme, som er svøber for de beplantede områder, der hærages af dem, og når sværmene er passeret, er der ikke et græsstrå tilbage — ikke et blad på et træ — alt er som udbrændt. Den sværm, som overfaldt os, var ufattelig stor. De små, vingede skabninger fløj så tæt, og der var så mange af dem, at der for os ikke var andet at gøre end at stoppe maskinerne, hylle vore hoveder ind i frakker eller hvad andet, vi kunne få fat i — og så vente, til sværmen havde passeret os. Det tog os vel et kvarters tid, før det værste var overstået, og vi igen kunne dukke frem fra vore skjul og fortsætte rejsen; men hele natten igennem kom der spredte efternølerafdelinger. Alle døre og andre åbninger til skibets indre var naturligtvis blevet lukket, men masser af det vingede kravl var trængt ind, og overalt lå der døde og halvdøde græshopper, som vi skyllede ud med spuleslanger; men mange måneder gik hen, før vi så de sidste af disse ubudne gæsters lig, som vi fandt de mærkværdigste steder — tilvejs i masteblokke og tøvværk og lignende steder, og i kamrene

varede det længe, før skuffer og skabe var helt fri for døde insekter.

Efter at have lastet sukker i Ilo-Ilo afgik vi derfra den 6. september på rejse til Kobe i Japan. Dagen efter vor afgang, da vi var kommet ud i det åbne hav og godt klar af øerne, begyndte det at blæse op. De sædvanlige symptomer på en tajfunens nærmeelse havde jeg iagttaget, men den syntes efter vejrmeldingerne at dømmes at ville gå norden om øerne. Det gjorde den ikke — det blev til en af de hårdeste tropestorme, jeg har været ud for, men da vi blot var halvlastet, og vi havde godt sørum at drive i — sejle er der slet ikke tale om, at man kan i disse storme — kom vi forholdsvis godt gennem orkanen. Vi kom lige gennem taifun-centret, og den forfærdelige sø, som synes at komme fra alle kanter på een gang, spillede bold med det hjælpeløse skib, ligesom regnen styrtede ned som et tæppe. Tajfunen var ikke af lang varighed. Vi fik en del dækshavarier, men hvad der var værre — 5 mand kom til skade. Dog kom alle over det uden varigt mén, og den 15. september ankom vi til Kobe.

Efter ankomsten til Kobe fik jeg besøg af en de-

putation fra søfolkene, som beklagede sig over, at „Tasmania“ var et „ulykkeskib“ — hård rejse over Stillehavet, bombardement i Shanghai, kolera i Hongkong, jordskælv i Manila, græshoppeoverfald — og nu sidst taifunen. Søfolkene mente, det var uheldigt for et trampskib at have så mange kvinder om bord! Jeg trøstede de overtroiske sømænd med, at nu var alle passagererne jo gået i land. „Ja,“ indvendte gutterne lidt tøvende, „men vi har jo stadig kaptajnens frue om bord.“ „Ja, men hvad pokker — vil I ha', jeg skal smide hende overbord? Det er jo ikke sikkert, der ligger en hval klar til at sluge hende — ligesom i historien om Jonas.“ „Næh, men et passagerskib tilbage til Staterne ville da være mere behageligt for fruene — og betryggende for os.“ Jeg bad dem i pæne ord om at skrubbe af. Ja, sådan er der også nogle sømænd, som er; men det var for resten udmærkede folk, og historien fik også „a happy end“, idet vi havde det fineste vejr over Stillehavet, gennem Panamakanalen og op til New York; men jeg må give min gamle bådsmænd ret, da han påstod, at hele rejsen taget under eet havde været „en værre Tycho Brahes-rejse“.

FORSINKELSEN

Af Adrian Johansen — Ill. af Osc. Knudsen

Jørgen Filskov gik i tunge tanker langs kajen, hvor det vrimlede med skibe i snart sagt alle nationaliteter. Han havde forsøgt at få hyre, men altid var der kommet et eller andet i vejen, så nu var han efterhånden ved at tabe tålmodigheden. Var der da slet ingen mellem alle disse skibe, der havde brug for ham, havde han ikke altid passet sit arbejde tilfredsstillende? Var det hans skyld, at den båd, han havde været forhyret med, skulle lægge op og sælges som gammelt jern? Man havde den gang sagt til ham, at han sagtens kunne få en anden hyre, men det havde vist sig at være vanskeligt nok.

Der var jo selvfølgelig ikke sket en hel masse endnu, han havde gået ledig en måned, men da han ikke havde regnet med, at det ville dreje sig om så lang tid, havde han i begyndelsen brugt lidt rigeligt af sine penge, så han snart stod på bar bund. Han havde været hjemme hos sin mor nogle dage ind imellem, men var så taget tilbage igen for at søge hyre. Dog havde der stadig ikke vist sig noget. „Beklager, men der er ikke noget at få i dag,“ var det sædvanlige svar, han fik på forhyringskontoret.

To gange havde der været en chance, og han havde skyndt sig til det pågældende rederi, men så havde der været en anden før ham. „Prøv igen en anden gang, så måske,“ var der blevet sagt, men det var jo kun en fattig trøst, hvis han gik til i armod forinden.

Ikke uden en vis bitterhed konstaterede han, at viste der sig ikke snart noget, så måtte han prøve at få andet arbejde. Endnu havde han så mange penge, at han kunne betale for værelse, men han havde ikke råd til at spise regelmæssigt. Trak det meget længere ud, måtte han også sige værelset fra sig.

I butikkerne var folk allerede ved at pynte til jul, så han, da han sulten og halvfrysede gik gennem strøget. Hvad kom julen egentlig ham ved, og hvordan ville han komme til at fejre den? Skulle han måske for en gangs skyld fejre den derhjemme? Det ville hans mor sikkert ikke have noget imod.

Med tårer i øjnene havde hun tryglet ham om at opgive sine planer, allerede da han som halvvoksen dreng begyndte at tale om sømandslivet som det eneste, der var værd at gå ind til. Han huskede endnu, hvor han havde fantaseret og pralet af alt det, han skulle blive til.

„Du skal nok blive imponeret, når du ser mig komme hjem i flot styrmandsuniform, eller når jeg står på kommandobroen og dirigerer det store skib til kaj, da vil du sikkert godt være mig bekendt, mor, og vær sikker på, at jeg skal drive det til noget, du skal nok få ære af din søn. Nabokonerne skal vende sig, når jeg går forbi i min fine uniform.“ Sådan havde han pralet. Det var gået anderledes, end han havde drømt, det måtte han indrømme, men på den anden side havde han da ikke givet op endnu, skønt mulighederne for at komme til at stå på kommandobroen var de mindst mulige i øjeblikket.

Børnene stod foran forretningsvinduerne, i deres fantasi var julen allerede noget meget nær forestående. Men Jørgen var ikke i julestemning, han havde faktisk aldrig set julen i møde med så dystre anelser som nu.

Han havde fejret jul under mange forskellige forhold, men der havde altid været julestemning og julehumør, trods varierende klimatiske forhold. Sidste jul havde han fejret under bagende tropesol, hvor der var hedt som i en bageovn, men da kokken fremtryllede den vidunderligste gåsesteg, ja, da var julestemningen der alligevel. Da fornemmede man, at det trods alt var jul, selv om de ydre kår var så vidt forskellige fra dem, man var vant til derhjemme.

Han kunne jo også fejre julen på sømandshjemmet, dér vidste han, han var velkommen, men han brød sig ikke om det, når han gik uden hyre.

Vandringen til og fra forhyringskontoret var ham efterhånden ved at blive træls. Men en dag var der et lyspunkt.

„Jo, der er hyre, hvis De skynder Dem. En båd, der skal sejle kl. 16, mangler en mand. Sørg De blot for at have papirerne i orden,“ lød det, da han spurgte.

Da Jørgen med adressen i lommen forlod kontoret, var humøret steget adskillige grader. Han ville komme til at fejre jul ude på Nordatlanten, men det betød mindre, det havde han prøvet før. Han kunne ikke sige, at denne jul stod for ham som et lyst minde, det var faktisk den hårdeste jul, han endnu havde haft, men bare han fik hyren, så gik det andet nok også.

Da han gik i land fra den sidste hyre, havde han

haft forskellige fordringer at stille, når han søgte. Dette havde naturligvis også medvirket til, at han ikke så hurtig kom ud igen. Nu havde han sat fordringerne betydeligt ned. Nordatlanten kunne jo også være betagende med nordlysets flammen over himlen.

Han skyndte sig hjem og pudsede sig op, inden han gik til rederiets kontor, hvor han blev godt modtaget.

„Jo, De kan godt påmønstre med det samme,“ blev der sagt, „som De allerede ved, sejler båden kl. 16, og De bedes være der i god tid. Skibet er på gennemrejse, det ligger kun i havnen kort tid, da det blot skal sætte et par mand af. Så vi ønsker Dem en god rejse.“

Jørgen takkede, han var glad for udsigten til igen at skulle ud at sejle.

„Nu regner vi med, at De er på kajen, før skibet sejler,“ sagde fuldmægtigen, idet Jørgen var ved at gå.

„De kan regne med, at jeg er der, som jeg har sagt,“ svarede Jørgen.

Tiden forekom ham pludselig lang, der var hele fire timer endnu, før han skulle være på kajen, men nu havde han pludselig råd til at spise sig ordentlig mæt. Det skulle blive dejligt at få et rigtigt måltid mad nu og vide, at man havde råd til at spise det. I aften skulle han spise ombord, og der var sikkert mad nok, så da behøvede han ikke at spare på noget.

Da han rejste sig fra bordet, var der endnu tre timer, som han skulle have til at gå på en eller anden måde, tre timer, som han samtidig skulle få lidt ud af. Hvorfor ikke gå ind i det smukke anlæg, som han ofte var gået forbi på sine vandringer. Da havde hans sind været fyldt af så meget andet, så han ikke havde haft sans for det smukke, men nu var hans sind let, og han var i godt humør.

Han nød virkelig at gå her og se på alle de smukke buske og træer, særlig dvælede han ved nogle ualmindelig smukke grantræer. Var det, fordi julen var så nær forestående, at han ikke kunne rive sig løs? Der var noget magnetisk ved disse graner, så han ligesom ikke kunne komme forbi. Han gik endnu en runde i det stille anlæg. Blomsterne var forlængst gået i vinterhi, men granerne stod der endnu så frisk grønne som nogensinde og fortalte om, at de var en slags konger blandt træerne. Når bøgen havde lagt sin festdragt, og egen havde kastet sine blade, da stod granerne som de skønneste af alle.

Jørgen stod ligefrem og faldt i staver foran de smukke træer, lod sig næsten bjergtage af dem. De var måske de eneste juletræer, han fik at se i år,

Jørgen så forskrækket på den ophidsede opsynsmand

derfor gjaldt det om at lade synet nedfælde sig i sindet. Længe stod han betaget, mens minderne om de mange juletræer, der havde stået i hans barndomshjem og havde skabt feststemning, kom til ham.

Uvilkårligt vågnede trangen i ham til at få lidt af træets fortryllelse med om bord, bare et par enkelte grene ville skabe julestemning i hans kahyt. Han bøjede sig frem for at brække et par grene af. Det gav et lille smæld, da grenen knækkede.

„Hvad i alverden bestiller De her? Ved De ikke, at det er strengt forbudt at brække grene af her i anlægget?“ lød en vred stemme bag ham. Jørgen vendte sig og så forskrækket på opsynsmanden, der stod bag ham og var helt rød i hovedet af arrigskab.

„Det, må jeg sige, er noget af det frækkeste, jeg endnu har været ude for. Det er et af vore kostbarreste træer, De står og ødelægger på den måde. De burde ryge lige i fængsel.“

Jørgen stod helt skamfuld med den afbrudte gren i hånden, det havde jo slet ikke været hans mening at foretage sig noget strafbart.

„De må følge med straks,“ fortsatte den vrede opsynsmand.

„De må meget undskylde, men det var virkelig ikke min mening at gøre noget forkert, det var blot julen, forstår De.“

„Ja, det er godt, tror De virkelig, De kan stikke os blå i øjnene her? Vi er virkelig ikke julenisser. De må følge med og få Deres straf.“

„Ja, undskyld, men jeg skal ud at sejle nu klokken 16,“ protesterede Jørgen, mens opsynsmanden slæbte af med ham.

„De kan bagefter sejle Deres egen sø for mig.“ Jørgen trak sin søfartsbog op og viste den frem.

„Ja, alt det der skulle De have tænkt på noget før, nu bliver det, som overgartneren bestemmer.“

Jørgen blev sat ind på kontoret, mens opsynsmanden tog plads for at passe på, at han ikke stak af, før overgartneren kom til stede.

Jørgen skævede til uret. „Er det ikke muligt at få fat i overgartneren nu, for jeg skal være på kajen i god tid?“ spurgte han.

„De kommer ikke ud at sejle, før den sag er ordnet,“ svarede opsynsmanden bistert, „det kunne lige passe, at De skulle sejle fra Deres ansvar.“

Minutterne sneglede sig af sted, og overgartneren lod sig stadig ikke se. Der var nu gået en halv time. Jørgen begyndte at blive nervøs for, at han ikke skulle nå det.

„Undskyld,“ forsøgte han, „men tror De, det varer længe endnu?“

„Har De måske tænkt, vi skal sende bud efter ham over hals og hoved for Deres skyld?“

„Det er i hvert fald ikke så godt, at jeg ikke møder op til den tid, skibet skal sejle. Så bliver der måske politieftersøgning, og måske bliver det Dem, der kommer op at køre, fordi De har tilbageholdt mig for længe.“

„Nå, den tror De, vi går på! Nej, vær De rolig for, at De ikke kommer herfra, før overgartneren har taget bestemmelse om, om De skal overgives til politiet.“

Efterhånden kunne Jørgen se, at hans chancer for at nå skibet ville være små, selv om overgartneren snart viste sig. Endelig kom han da og fik sagen forelagt af den vrede opsynsmand.

Overgartneren bad den unge mand følge med ind på kontoret, og her fik han lov selv at forklare, hvordan det hele var gået til. Han tog sin søfartsbog frem og viste overgartneren den. Denne så på sit ur og beklagede, at Jørgen havde været holdt tilbage så længe.

„Jeg skal gerne ringe til rederiet for Dem og give en forklaring, men for fremtiden er det nok klogt at holde sig fra grangrenene,“ sagde overgartneren.

Opsynsmanden skelede ondsksfuldt til Jørgen, da han forlod kontoret. Jørgen hørte ham brumme: „Som sædvanlig slipper han med en advarsel. Hvad i alverden skal vi andre have besværet med at passe på træerne for, når enhver kan gå hen og ødelægge dem, uden at der sker ham det mindste.“

Jørgen skyndte sig til kajen i det forfængelige håb, at skibet skulle være blevet lidt forsinket; men det var afsejlet. Modløs og bitter blev han stående. Han bebrejdede sig selv, at han havde brækket den gren af, han vidste jo godt, at det altid var forbudt at tage grene i et anlæg. Det var også helt idiotisk, at han havde gjort det.

Som han stod der, fik fuldmægtigen fra kontoret øje på ham.

„Jeg må sige, at De har skuffet mig. De lovede så bestemt at være her til tiden,“ sagde han.

„Ja, De må meget undskylde, men De må tro mig – det var ikke med mine gode vilje, at jeg blev forhindret i at nå herved til tiden,“ sagde Jørgen.

„Forhindret, siger De, hvilke forhindringer kan have standset Dem, når De ikke havde noget andet?“

Der var ikke andet for Jørgen end at rykke ud med det hele, som det var gaaet til. Han læste skepsis i fuldmægtigens øjne. Denne var sikkert også vant til at få mange fantasifulde historier fortalt, så Jørgen sluttede sin beretning med at sige: „Jeg skulle sige fra overgartneren, at De gerne måtte henvende Dem til ham, hvis De tvivlede på mine ord.“

Der var noget ved den unge mand, der fik fuldmægtigen til at fatte interesse for ham, og han bad ham gå med hen på kontoret. Herfra ringede han til overgartneren og fik bekræftet, at det forholdt sig, som Jørgen havde fortalt.

„Ja, vi har ikke andre ledige lige i øjeblikket,“ sagde fuldmægtigen beklagende, „men så snart vi får noget, skal vi gerne henvende os til Dem, da De trods alt har vist, at vi kan stole på Dem.“

Jørgen gik hjem med fortvivlelse i sindet. Hvordan skulle han nu klare sig uden hyre og næsten uden penge?

Fire trælse dage endnu gik til ende. Jørgen sad en aften på sømandshjemmet og hørte pressens radioavis. Han studsede, da han hørte navnet på det skib, han skulle have været med. Det var forlist, og ingen af de ombordværende var blevet reddet.

Det sortnede for ham. Var det forklaringen på, at han ikke skulle med ud? Var det en højere magt, der havde grebet ind i hans liv for at hindre ham i at komme med? Var der en forbindelse fra hans mors bønner og til det, der var hændt ham?

Han fik nok at tænke på i de dage, der kom, og da han juleaften på sømandshjemmet sad og lyttede til evangeliet, fik det en helt ny klang for ham: Eder er i dag en frelser født –.

Fra det øjeblik forstod han julens budskab, at een var trådt ind i verden for at lede og styre hans skridt, så alt måtte tjene ham til gode.

Et par dage efter jul blev der ringet fra rederiet, at der nu var en hyre til ham, og da fik han endnu mere at takke for. Han glemte heller ikke at fortælle sin mor, hvordan det var gået til, at han endnu befandt sig i live. „Vær sikker på, mor, at det er dine bønner, der har bevaret mig og ført mig til Gud,“ sagde han.

Intermezzo i Californien

En fortælling fra guldfeberens hektiske dage

Af
HENNING NIELSEN

Tegninger
OSC. KNUDSEN

„Her i byen indtraf for ganske nylig en hændelse, der må betegnes som ret usædvanlig. En Wigdam-guldgravers unge hustru – træt af civilisationen og dens velsignelser – havde pludselig besluttet sig til at rejse ud for at gense sin mand efter mere end et års adskillelse. Uden i forvejen at meddele ham noget derom, begav hun sig af sted på den lange rejse og ankom for nogle dage siden hertil. At gensynet mellem de to ægtefæller har været både hjerteligt og gribende, kan betragtes som givet, og vi kan i denne forbindelse ikke lade være med at ønske, at andre hustruer ville følge dette smukke eksempel og tage herud til deres mænd“

Ovenstående opsats stod at læse i den lokale avis i Wigdam, Californien, en dag i 1850'erne, da guldfeberen var på sit højdepunkt. I virkeligheden forløb gensynet mellem de to ægtefæller dog på en helt anden måde, end den pågældende journalist antog. Og netop om dette forløb og dets følger er det, at denne fortælling handler.

— — —

En af de få mænd i Wigdam, der havde haft virkeligt held med sig i sin søgen efter guld, var danskeren Jens Andersen, som i daglig tale blandt guldgraverne slet og ret blev kaldt Jim.

Han var egentlig sømand, runden af en gammel sømandsslægt fra Marstal. Som styrmand havde han pløjet de syv have i skibe af mange forskellige nationaliteter. Han var en høj, slank og muskuløs mand, der havde været respekteret af mandskabet overalt i de skibe, han havde sejlet med – ikke alene fordi han var en førsteklases sømand, men lige så meget fordi han virkelig var, hvad man forstår ved et hundrede procents mandfolk, som altid tog sin tørn på lige fod med mandskabet, når det virkelig gjaldt.

Når han som så mange andre havde ladet sig gribe af guldfeberen, var grunden først og fremmest den, at det var hans store ønske at få sit eget skib – et ønske, som han håbede inden længe at kunne virkeliggøre. Han var allerede, hvad man forstår ved en velstående mand, og han var i hvert fald en af de få guldgravere i Wigdam, der kunne tillade sig den luksus af og til at tage den forholdsvis lange vej ind til den store by Calaveras for her i en uges tid at leve en nogenlunde civiliseret tilværelse.

Wigdam var jo dengang kun en ussel, lille flække med snævre, hullede gader – hvis man da overhove-

det kunne kalde dem gader – med et utal af større og mindre huller i jorden, i hvilke krumbojede mænd dag og nat søgte efter det kostbare metal, der skulle gøre dem rige. Hvis man ikke stillede alt for store fordringer, kunne man selvfølgelig godt få sig en glad dag i Wigdam med kortspil i „Salon Magnola“, mængder af whisky og larmende musik, og så man sig gal i hovedet på en eller anden, var der altid lejlighed til at invitere ham udenfor til en rask lille nævekamp. Men det var også alt, hvad Wigdam kunne byde på, og Jim interesserede denne form for fornøjelser i hvert fald ikke.

— — —

Jim havde netop afsluttet et besøg i Calaveras, og han sad nu – et par dage tidligere end oprindelig beregnet – i postvognen på vej tilbage til Wigdam – eller for at være helt nøjagtig til Scots Ferry. Den sidste strækning agtede han at tilbagelægge på hesteryg. Han holdt nemlig meget af at ride. Derhjemme på Ærø havde han redet en hel del som dreng, og han regnede sig selv for at være en ganske habil rytter.

Sommermorgenen var grå og diset. Tæt og klam krøb tågen ind over landet. Jim havde anbragt sig i et hjørne af vognen og sad og stirrede ud gennem den revnede rude i døren. De var kun to passagerer i vognen, men den unge kvinde, der sad i det modsatte hjørne, skænkede han ingen opmærksomhed – han havde set kvinder nok i Calaveras. Langsomt og søvndyssende malede de store vognhjul rundt i sandet. Både på højre og venstre side af vejen strakte store og tyste skove sig.

Pludselig dukkede en mand ud af disen. Han svang sig adræt ind i vognen, mønstrede med et hurtigt blik de to passagerer – og satte sig så ved

Ud af den grå dis, som lå over landskabet denne sommermorgen, dukkede pludselig en mand . . .

siden af den unge kvinde. I hånden holdt han en stor, tung pistol. Men han håndterede den, som var den kun et stykke legetøj.

– Nu ingen skrigen op, kusken skal ha' lov til at køre videre i fred, sagde han i et tonefald, der ikke tålte nogen modsigelse. – Hvor mange penge har De?

– Ingen . . . næsten ingen, stammede den unge

kvinde forskrækket. Beklagende trak røveren på skuldrene. – Så må De straks stige ud! sagde han.

– Stige ud? Den unge kvinde rystede energisk på hovedet. – Jeg har næsten ingen penge, men . . . men jeg har en kostbar perlekæde!

Med disse ord førte hun begge hænder ind bag den opslåede frakkekrave, og efter i nogen tid at have famlet rundt under kraven, trak hun en perlekæde frem.

- Her, sagde hun, idet hun rakte den frem mod røveren.

Uden så meget som at se på den, stak han den i lommen og var et øjeblik efter atter forsvundet i den grå tågedis.

Under hele dette optrin havde Jim forholdt sig passiv. Han havde siddet som tryllebundet af den unge kvindes skønhed, som han først nu lagde mærke til. Aldrig før i sit liv havde han set så smukke øjne. Når man kun lige er fyldt de tredive, har man jo som regel endnu blikket åbent for den slags ting. Jim følte blodet rulle hastigere gennem sine årer. Hvilket ærinde mon hun havde herude i denne udørken, og hvor mon hun agtede sig hen? spurgte han undrende sig selv. Hans største ønske var igen at høre hendes bløde og melodiose stemme, og derfor forsøgte han at indlede en samtale.

- Min kompliment, begyndte han, - det fik den slyngel nok ikke meget ud af! De har sandelig ben i næsen - aldrig har jeg set en kvinde optræde mere roligt og frygtløst end Dem!

Hun så lidt forbavset på ham. - Hvad mener De med, at han ikke fik meget ud af det? spurgte hun i en let syrlig tone.

- Nå, jeg mener blot, at De kun gav ham en uægte perlekæde - den ægte hænger jo stadig om Deres smukke hals, sagde han med et lille smil.

Hun skulle netop til at svare, da røveren på ny svang sig ind i vognen.

- De troede nok, De kunne lave numre med mig, sagde han brysk, idet han kastede perlekæden ned i hendes skød. - Jeg må bede Dem om at ryste op med noget andet og bedre!

- Nej! Svaret kom fast og bestemt.

- Udmærket, så må De omgående stige ud. De . . .

- Se så at forsvinde, og det i en gevaldig fart! afbrød Jim ham pludseligt.

Røveren drejede hovedet og så på ham med et hånligt blik, idet han samtidig greb efter sin pistol. Men i samme nu blev han ramt af et voldsomt næveslag, der gik lige ind på hans kæbe. Han vaklede - men fo'r i næste øjeblik ind på Jim og greb ham i struben. En forbitret kamp begyndte. Begge var de unge og kraftige mænd, og der gik nogle minutter, før det lykkedes Jim at tvinge sin modstander i knæ og skubbe ham ud af vognen.

Den unge kvinde, der under kampen skrækslagen var krøbet sammen i et hjørne af vognen, gav Jim hånden for at takke ham for hjælpen. Men ikke en lyd kom over hendes læber. Det voldsomme optrin havde åbenbart givet hende et chock, der bevirkede, at stemmen svigtede fuldstændigt.

- Hvad hedder De? spurgte Jim, idet han beholdt hendes hånd i sin.

- Kald mig blot Mary, lykkedes det hende at fremstamme . . .

En halv times tid senere gjorde postvognen holdt i Scots Ferry.

- - -

Middagssolen stod brændende på en skyfri himmel, da Jim svang sig i sadlen og i strakt galop jog af sted mod Wigdam. Først da skimlens sider var helt dækket af skum, kom han til besindelse og slog over i trav. Han var i en lykkelig og opløftet stemning. For sit indre øje så han den unge kvinde, der var blevet tilbage i Scots Ferry, og om hvem han kun vidste, at hun hed Mary.

Da han nåede Wigdam, var det begyndt at skumre. Udaset efter det lange ridt kastede han sig straks på sin seng. En behagelig træthedsfølelse gennemstrømmede hans legeme . . .

En times tid senere fik han besøg af Ted Brown, som han havde lært at kende her i Wigdam. Han var bogholder af profession, men havde også ladet sig gribe af guldfieberen. Ted så ved første øjekast ud til at være en sund og stærk ung mand, men så man nøjere til, blev man hurtigt klar over, at det slet ikke var tilfældet. For megen spiritus havde nedbrudt hans fysik, og de posede og slappe ansigts-træk bar vidne om en svag karakter.

- Jeg hørte tilfældigt, at du allerede var kommet tilbage, sagde han og satte sig tungt ved bordet. Han virkede ikke helt ædru. - Hvordan har du haft det i Calaveras?

Jim strakte sig velbehageligt på sengen. - Godt, overmåde godt endda. Og hvordan går det med dig?

- Rent ud sagt forbandet, Jim, svarede Ted med et mørkt blik. - Jeg er blevet blanket af til skindet! Kan du ikke låne mig bare et par dollars? . . . Se dog ikke sådan på mig, tilføjede han bedende.

En stund herskede der tavshed mellem de to mænd. Så udbød Jim, der havde rejst sig fra sengen og anbragt sig ved bordet lige over for Ted:

- Det er snart på tide, du ta'r et tag i nakken på dig selv og holder op med dit drikkeri og dit kortspil. Du er godt på vej til helt at ødelægge dig selv. For blot et halvt års tid siden var du endnu en gæv og frygtløs mand, der kunne klare enhver situation. Men i dag? Han rystede opgivende på hovedet. - Fortsætter du på den måde, ender det med, du går helt i hundene!

Ted sad og vred sine hænder. Hans hoved var sunket helt ned på brystet, og han sad og mumlede utydeligt hen for sig.

- Du må begynde på en frisk, fortsatte Jim, - der findes jo nok af guld i dette store land.

- Og hvad så? råbte Ted heftigt. - Mener du, jeg

skulle begynde helt forfra en gang til? Hans ansigt var blevet mørkerødt af raseri. – Begynde forfra igen! skreg han hysterisk, – nej, aldrig i livet!

Han fo'r hen mod døren, men standsede med eet brat op . . . og nærmest tumlede tilbage.

I døren stod Mary og stirrede med vidt opspilede øjne på ham.

– For at møde dig i den tilstand har jeg altså foretaget den lange og besværlige rejse, sagde hun med brudt stemme, – sådan skulle vort gensyn altså forme sig. Hun skælvede over hele kroppen, skjulte ansigtet i hænderne og brast i gråd.

Ted krøb sammen som en hund, der har fået pisk.

Jim stod som lammet og stirrede fra den ene til den anden. Han havde en følelse af, at der hvilede en blytung byrde på hans skuldre. Næsten som en tyv sneg han sig ud af hytten.

– – –

Et år var gået. I Wigdam var der sket store forandringer. En mængde nye huse var skudt op, og nye og bedre gader var blevet anlagt. Men også i andre retninger var der sket forskelligt nyt. Bl. a. havde Jim solgt sin mineandel og havde for over et halvt år siden forladt guldgraverbyen. Hvor han var rejst hen, var der ingen, der rigtig vidste noget om, men man mente, at han igen var taget ud at sejle.

Ted Brown havde overtaget „Salon Magnola“ og var rent økonomisk igen kommet ovenpå. Han hverken drak eller spillede kort mere. Til gengæld arbejdede han hårdt og energisk. Ganske vist sagde folk, at det udelukkende skyldtes Mary, at det gik så godt. Det var først og fremmest hendes skønhed og charme, der lokkede mændene til, sagde man. Med sig selv vidste Ted dog, at også han havde en ikke ringe andel i den økonomiske fremgang.

Kun eet pinte ham og lod ham aldrig i fred. Mary havde trukket sig mere og mere tilbage fra ham. En enkelt gang var det kommet til et opgør mellem dem – men også kun den ene gang. Roligt havde hun hørt på de bebrejdelser, han rettede mod ende, og derpå fremsat sit syn på deres forhold:

– Du må ta' mig, som jeg er, havde hun sagt. – hvad der engang var, eksisterer ikke mere, det døde deligt den dag, vi genså hinanden her i Wigdam. Siden havde Ted følt sig som en helt fremmed i eget hus. Nervøs og usikker gik han omkring, mistænksom over for alle – ikke mindst Mary. En nat, da han lå og ikke kunne falde i søvn, var rastløsheden ham som så ofte før ud af sengen. tabt i sine egne triste tanker stod han ved vinduet og stirrede ud i natten. Det var klart måne-, og pludselig så han ganske tydeligt en rytter forbi huset i skridtgang. Et genkendelsens smil

fløj over hans ansigt, og han styrtede ud og råbte:

– Hello, Jim. Hvad bringer dig til Wigdam midt om natten? Kom dog indenfor og hils på en gammel bekendt!

Jim – for det var ganske rigtigt ham – syntes at tøve et øjeblik, før han steg af hesten. – Jeg har et ærinde at besøge her i byen, sagde han forklarende.

Lidt efter sad de to mænd over for hinanden i det lille og sparsomt møblerede værelse.

Jim fortalte på Teds interesserede spørgsmål om, hvor han nu opholdt sig, og hvad han foretog sig, at han for tiden sejlede som skipper på en floddamp. Egentlig længtes han dog efter igen at komme ud på de store have, sagde han, og det endte vel nok også en skønne dag med, at han gav efter for denne trang og købte sig et skib eller i hvert fald en andel i et.

Derefter sludrede de lidt om løst og fast, men naturligvis kunne det ikke undgås, at Ted til sidst førte samtalen ind på det, der pinte ham så meget.

– Rent økonomisk går det mig godt nu, sagde han, – der er blot det med Mary, du ved. Men det er vel nu engang sådan, at sætter man en kvindes kærlighed på spil, så mister man den. Mary er blevet fuldstændig som en fremmed for mig. I snart et halvt år har jeg boet alene i dette hummer, mens hun selv bor i den store stue i den anden ende af huset . . . hvad mener du?

Jim svarede ikke.

– Hvis jeg så endda ikke brød mig om hende, fortsatte Ted, idet han sænkede stemmen, – men jeg elsker hende jo stadig. Jeg kan somme tider blive helt ude af mig selv efter hende. Jeg har aldrig begået nogen større dumhed, end dengang jeg stak af fra hende for at tage herud og grave guld. Jeg føler mig som det ensomste og ulykkeligste menneske på denne jord, og du aner ikke, hvor glad jeg er, fordi din vej faldt her forbi – dig har jeg nemlig tillid til, Jim. Han greb efter Jims hånd. – Med dig har jeg altid kunnet tale om alt, du kender jo mine svagheder.

Et hæst fugleskrig trængte ind gennem det åbentstående vindue.

– Folk siger ganske vist, at Mary flirter lidt vel meget med gæsterne og giver snart den ene, snart den anden håb om at opnå mere end blot hendes strålende smil. Men jeg tror, det er løgn, Jim – det kan kun være forbandet ondsindet sladder.

Ted bøjede sig frem, og hans stemme sank samtidig ned til næsten kun en hvisken.

– Og alligevel er jeg somme tider bange for, at hun elsker en anden. Hun skriver så mange breve, ser du. Med sikkerhed kan jeg naturligvis ikke sige noget, men alligevel hænder det hyppigere og hyp-

Jim rullede brevet sammen til en spiral og holdt det hen over lyset . . .

pigere, at en stemme hvisker til mig, at hun en skønne dag vil forsvinde helt ud af mit liv.

Han tav et øjeblik.

– Hvorfor siger du ikke noget, Jim? fortsatte han lidt efter, – du er så tavs. Hvordan synes du, jeg skal gribe sagen an?

– Hvis du kender den mand, som Mary . . . nå ja, så giv ham da for pokker, hvad han har godt af, første gang du møder ham! En mand må nu engang hjælpe sig, som han bedst kan.

Jim havde rejst sig og var gået hen til vinduet. Wigdam sov endnu. Stilheden lå udbredt over byen

som et stort tæppe. Kun fra enkelte miner, i hvilke der endnu stod vand efter de sidste dages voldsomme regnskyl, trængte en monoton mumlen af mandsstemmer op.

– Du tror da ikke for alvor, at jeg kan vinde Mary tilbage på den facon? spurgte Ted.

Jim vendte sig om. – Nej, sagde han hårdt.

En sky gled for månen. Ted tændte et stearinlys. Tændstikken rystede i hans hånd. Et øjeblik sad han og stirrede fortabt ind i lysets flamme – så bøje han sig ind over bordet og skjulte ansigtet i hænderne.

Et øjeblik stod Jim ubevægelig og så på ham. Så stak han ganske langsomt en hånd ned i brystlommen og trak et brev op. Det foregik så langsomt, som havde han ubegrænset tid til sin rådighed. Han rullede brevet sammen til en spiral og holdt det hen over lyset. Og mens det lille stykke papir langsomt forkulledes og blev mindre og mindre, sagde han hen for sig – næsten som talte han kun til sig selv:

– Du må sælge alt, hvad du ejer her, og rejse bort med Mary . . . Hører du, Ted? . . . Langt bort . . . Wigdam er ikke et sted for jer . . .

Så vendte han sig hurtigt om og gik ud, steg til hest og galoperede bort i natten.

Men i brevet, han brændte, havde der stået:

Kære Jim.

Jeg venter på dig med længsel. Kom snart og hent mig.
Din Mary.

Reproduktion: Brdr. Børentzen

Fregatten „Jylland“ på vej til Middelhavet

Maleri af Paul Sinding

Reproduktion: Brdr. Børentzen

Der handles på disken år 1878

Maleri af J. Muck

- Dække morgenbord i officersmessen.

Da jeg debuterede som messedreng

Af KNUD D. JENSEN — Tegninger af KJELD SIMONSEN

Vort liv er som en stige med mange trin; vi hjælpes op ad de første, de nederste trin — og i skolen hjælpes vi — men derefter må vi selv plante fødderne fast og holde ved med hænderne, og så fortsætte opad som ansvarsbevidst voksen, som medlem af samfundet, som arbejder. Ingen af os ved, hvor højt hver især af os kommer op, hvor mange trin der er på vor stige; men når man op, sådan halvvejs af det tænkelige opnåelige, da kan vel tillades et pust og et blik ned på trinnene, som forlængst er betrådt med ungdommens ivrighed — og det er mig, der går dernede!

Klokken er 6 morgen, jeg er nybagt messedreng om bord, og jeg er så lynende vågen, at det kribler af eventyrprikker i hele kroppen, mens jeg arbejdsivrig starter min maritime løbebane med at ordne det, som jeg har fået besked på at udføre, nemlig: at dække morgenkaffebord i officersmessen, før der klokken tyve minutter i syv skal purres ud. Ren dug på bordet, rent porcelæn, rene knive og teskeer. Op til kokken, der gabende ser på en stor gryde vand og morgensur smider mig et bundt nøgler i hovedet, da jeg beder om dem, så jeg kan spæne hen i pantryet efter brød, smør og fløde. Derefter rundt på det sovende skib for at purre ud. De vil ikke op, de vil dårligt nok svare — men endelig kommer de, og jeg er rap med en kande skoldende hed kaffe på bordet.

På slaget 7 er messen tom. Om den blankpudsede messinglampe driver en tåge gråblå tobaksrøg. Bordrydning, rent service frem, hente frisk kaffe. Det er nu hovmesteren og kokken, der, mens kaffen sluges, diskuterer dagens menu og aftenens oplevelser.

Nu er der liv over skibet, tunge luger smides med bumben, dampspillene arbejder, folk råber og snakker. Jeg vasker op og griber derefter skrubbe og gulvklud. Hvordan var det nu? Jo — gulv hedder: dørk, væg: skodt, loft: dæk, spise: skaffe, spand: pøs.

Præcis kl. 8 er frokostbordet dækket med den varme ret stående på bordet. Officererne holder nu ½ times spisepause. Mens de guffer i sig, står messedrengen vagtsom udenfor døren, lytter efter råb eller en klokkes ringning. Og der både kaldes og ringes. Man føler sig

helt umulig, synes man har gjort alt med største omhu, men har alligevel glemt både dit og dat.

Endelig forlader de 4 mand messen. Det er her første og anden styrmand samt første og anden mester (maskinmestre). Og det med blot 4 officerer i messen ved land er billigt sluppet, for normalt er der besøg af koner og børn, der også skal have man-mam, altså opvartes. Nå, væk med tallerkener og kopper, rent service frem, og i byssen efter mad til hovmesteren, kokken og hans lavhed, messedrengen, samt til et par indbudte formænd fra land.

Maden er rigtig kraftig mandfolkeføde — man skal ikke lede efter kødlunserne i kraftsovsen, som smagt med drengemund er vel rigelig krydret, men sådan skal det vel være — man er til søs. Og sølivet tærer. Men kaffen smager nu væmmeligt, er alt for sort, og dåsefløden giver den oven i købet en sær emaljeret afsmag. Så er moders kaffe derhjemme nu anderledes velsmagende. Og hjemme har man —

— Når du er færdig her, skal alt være klinisk rent, også i krogene! Når du har vasket gangen udenfor, og haft tæppet oppe at banke, så kommer du hen til mig! sagde hovmesteren bestemt.

Jeg så ham i øjnene og nikkede.

— Det hedder javel!! smeldede han.

— JAVEL! svarede jeg.

Agterude ligger pantryet, som er spisestue, anretterrum osv. med zinkvask, spækbrædter, store skarpe knive samt alt service til anretning i kaptajnens salon.

— Op til kokken.

Skjult mellem tallerkener i slingrebåse, kopper hængende i kroge, sølvkander og -fade samt masser af glas i forskellig form og størrelse, hænger nøglerne til ølskabet og isboksen.

Der er nok at rive i for messedrengen — vaske dørk, banke tæpper, rense vaskekummer, tørre støv af, og ind imellem samle tomme ølflasker sammen, hente fyldte dito, fare op på dækket og slæbe rundt med kolde isblokke — og fylde rent vand i rene vandkaraffer. Ah, uforglemmelige karaffer! Rense disse grundigt med en blanding af eddike og sand, skylle og skylle. Klir, sagde det, da min første rensede karaffel lå i skår under pumpen.

— Det muntre køkken! vrængede hovmesteren og fiskede en ny, støvet karaffel frem fra en kasse med træuld. — Gå ud og smad'r den også, fjols!

Passe meget på, for med våde hænder bliver vådt glas så glat. — Så for sæven! Pluselig stod jeg med en karaffel uden tud.

— Drik ikke af dette vand i den tank! sagde en matros i forbifarten — der flyder døde rotter dernede!

- Der er nok at rive i.

Formiddagen var forsvundet, inden jeg vidste det.

Middagsborddækning. Alle tallerkener og fade i sving. Og der må ikke være det mindste fnug

på noget porcelæn! 2 retter mad med dessert. — Da opvasken er overstået, føler jeg at have udrettet noget. Kl. 15 serverer jeg kaffe.

Ud på eftermiddagen er der afgang. Landgangen tages, fortøjningerne hales ombord, maskintelegraferen ringer, skruen roterer, skibet glider fra kajen, vi sejler! Jeg sejler!

Ud af havnen med dunkende maskine, der får skibet til at ryste vibrerende. Eventyret er begyndt, man kan vel tillade sig at spytte i vandet og derefter nynne: Hils fra mig derhjemme—!

— Tror du, du er passager! råber kokken. — Kom her og hjælp med at pille kartofler!

Derpå ned og dække bord til aftenmaden. (Messen ligger under dæk). Maskinens dunkende takt forplanter sig gennem hele skibet og får kopperne til at steppe runddans på bordet. Først spiser frivagten af den lille varme ret + 8 forskellige slags pålæg og 2 ostersorter — det flydende er kold øl og varm te.

Det er godt ud på aftenen, før jeg kan gnide den uappetitlige fedtrand af opvaskebaljen og holde udskøjning, som det hedder til søs, og det varer ikke længe, før jeg finder min køje, min dejlige køje! Jeg har klaret min første dag som mønstret messedreng, og jeg skal nok også klare de kommende dage, selvom jeg har en uvant kløfølelse i hænderne af sliddet og det hede opvaskevand. — Maskinens rytmiske dunk mærkes som en musikalsk takt, jeg ikke får ind gen-

nem ørerne, men ind gennem huden. Gennem det på klem stående køje høres vandets brusen. Skibet duver fra side til side —.

— Petter! Klokkeren er 3! kalder en mandsstemme, lige da jeg drømte, at jeg løb op på kommandobroen og greb rattet og drejede skuden udenom et skær i sidste øjeblik. Men, i ét nu er jeg vågen.

— Du behøver ikke at fare op lige med det samme! beroliger matrosen. — Jeg kommer igen om 10 minutter og kalder!

Dog, såsnart han er ude af kammeret, røg jeg ud af køjen, for der er så meget at ordne, som jeg ikke har prøvet før. 20 minutter i 4 skal der pures ud, frivagten skal have kaffen bragt, de vagthavende ligeså — kaffe serveret fire forskellige steder.

Ind i messen, blus på lampen, 4 små blikbakker frem, 4 par kopper, 4 små flødekander, spæne hen i pantryet og skære franskbrødsskiver, smøre smør på, fylde sukker i 4 små sukkerskåle og hugge 2 huller i en dåse mælk, tilbage til messen, 4 teskeer, og så op til kokken med 4 små kaffekander. Kokken er morgensur, og han bander og stanger hidsigt i komfuret med en ildrager. Jeg betragter forundret den store mand, da han hælder en tyk stråle petroleum ned på kullene, river en tændstik, kaster den ned i komfuret og trækker sig raskt tilbage lige før det siger *fubb*, så ringene løfter sig, og det buldrer og brager i aftræksrøret. Kokken ligner en fakir med luende rødt ildskær mod ansigt og bryst, da han river ringene af og hælder mere petroleum ned i flammerne, før han skubber en stor grydededel vand henover hullet, som flammeterne slikker op af.

I løb hen og banke på 1. styrmands dør, op med døren, frem med tændstikkerne, løfte lampeglasset, brænde fingre, rive ny tændstik, skrue mere lampevæge op, glasset på. Styrmanden sover tungt i sin køje. Hvor er det synd at vække ham! — Godmorgen, styrmand! Det er udpurring, klokken er tyve minutter i 4! Han svarer ikke. Jeg gentager remsen råbende, han grynter og vender sig om på den anden side.

Så hurtigt hen til maskinmesteren for at purre ham. Han sætter sig op i køjen og ser forbi mig med åbne øjne. Så sprint op til kokken og fylde duftende frisklavet kaffe på den første lille kaffekande — ned til mesteren med den på bakken. Han ligger og snorker.

Op i byssen igen, næste kande fyldt med den hede, sorte vædske og hurtigt op på kommandobroen til den vagthavende styrmand — op ad lejderen uden at snuble eller tabe bakken, op, op, tungen lige i munden og servicet lige på bakken. — Godmorgen, styrmand! Værsgo, kaffe!

— Du har vel purret 1. styrmand??

- Klir, sagde det.

— Ja, ja! Javel! (Han har ikke fået kaffen endnu).
— Skynd dig ned og rusk godt i ham, så han kan komme op! Vær sikker på, at han er vågen og kommer ud af køjen!

— Javel, styrmand!

— Op på højkant med ham!!

Hurtig ned, ind i byssen og fylde kaffe på de to sidste kander, ned i messen til bakkerne — selvfølgelig røg den ene på dørken i skyndingen, for skibet bevæger sig. Ny bakkeanretning i ekspresfart.

Tjep! Ned i maskinen først, så mester kan se, jeg er vaks. — Puh ha! Der lugter kvalmende lummert af varm olie blandet med damp og hed luft og fedt. Det pifter og ryster og dunker og larmer. Forsigtig over de næsten sølvblanke jerntræmmer, hvorigennem der er frit kik ned til den arbejdende maskine nede i bunden af skibet — og der skal jeg ned, ned ad en stejl lejder, hvis gelænder syntes at være oliefedt.

Pyh, ha! Endelig nede med bakkens påstående i behold, stående på den riflede jerndørk med suset i venstre øre af tre vældige op-og-ned-farende, lårtykke stålstænger og oliedryppende,

svingdrejende krumtappe — holdende kaffebakken frem mod mesteren — tænkende på den sovende 1. styrmand.

— Falder du derned, bliver du til hakkebøf! siger mester advarende belærende og letter mig for bakken med kaffekande, kop, sukkerskål, flødekande + 2 stykker smørsmurt franskbrød.

Op! Fuld kraft hen efter sidste bakke, og med den på hånden som en tjener i løb hen til første styrmands kammer — banke på og åbne døren —. Da var jeg lige ved at tabe bakken af grin! Men jeg fattede mig, for jeg burde have grædt — thi et flimmer af silkebløde, sorte dun bølgede mig i møde som en byge sort snevejr. Midt i det sorte drysseri skimtede jeg en lille gul plet — lampen!

Med viftende hånd for ansigtet trådte jeg hen til køjen, kaldende: Styrmand!! Lampeglasset var helt uldent, og det røg som en skorsten, soden osede op og dalede ned i trevlede flager og striber. — Første styrmand! Nu er klokken ti minutter i fire! Og så ruskede jeg ham i armen. Hans ansigt var fregnet af sorte pletter.

— Hva'?! sagde han og hostede og tørrede sig om munden og blev sort som en neger i ansigtet. Så tumlede han med et spring ud af køjen, mens jeg halvvejs faldt ud af døren — Han snurrede grinne ord efter mig. —

Mine knæ rystede, hele den gamle damper rystede — særligt mærkbart her henne agter, hvor den rote-rende skrueaksel rumlende drev propellen rundt, idet agterskibet hævede og sænkede i søen.

Jeg, messepeter, var knapt fyldt 14 år — da — nu kan jeg højt oppe på min stige med fint overblik tælle slagene, hør: 576.000 knald — jeg mener: der er gået 8 glas 72.000 gange siden min her omtalte debut. Vor klode har siden da foretaget 12.000 svingture om sin geografiske nord- og sydakse, kørt 33 elipseløb rundt solen —.

— og der skal jeg ned.

— Hva'?! sagde han og hostede.

QUIZ om løst og fast fra

De syv have

Som bekendt øgede Peter Freuchen sin i forvejen store amerikanske berømmelse, da han vandt 64.000 dollars i quiz på alle tænkelige spørgsmål om De syv have. Denne lille quiz, som også omhandler spørgsmål fra De syv haves og søfartens verden, stiller vel ikke krav om slet så omfattende en viden, men den, der kan klare halvdelen af spørgsmålene, kan vist alligevel godt tillade sig at prale lidt. – Løsningen kan De finde på side 66.

- 1 Hvor lang tid tager det normalt at sejle med rutebåd fra Danmark til Færøerne?
 - a. 1 døgn?
 - b. 2 døgn?
 - c. 4 døgn?
- 2 Hvor og hvornår blev meteorologien grundlagt?
 - a. I Italien år 1087?
 - b. I Spanien år 1204?
 - c. I England år 1350?
- 3 Hvilket år udlagde den engelske fregat „Agamemnon“ og den amerikanske fregat „Niagara“ det berømte transatlantiske kabel?
 - a. 1858?
 - b. 1896?
 - c. 1911?
- 4 Hvor langt er Danmarks længste skib, A. P. Møllers tanker „Caroline“?
 - a. 185,50 m?
 - b. 211,50 m?
 - c. 297 m?
- 5 Hvilket år opdagede James Cook Christmas Islands (Juleøerne)?
 - a. 1694?
 - b. 1728?
 - c. 1777?
- 6 Hvor længe holdt de ægyptiske myndigheder m/s „Inge Toff“ tilbage i Port Suids havn?
 - a. 6 måneder og 21 dage?
 - b. 8 måneder og 18 dage?
 - c. 12 måneder og 3 dage?
- 7 Hvorfra stammer betegnelsen skonnert?
 - a. USA?
 - b. Frankrig?
 - c. England?
- 8 Den unge fynbo Alfred Johansen sejlede i 1876 alene i en 20 fods sluprigget dory fra Gloucester, Massachusetts, USA, til Liverpool. Hvor længe var han om turen?
 - a. 59 døgn?
 - b. 67 døgn?
 - c. 104 døgn?
- 9 Hvornår blev det første tankskib bygget?
 - a. I 1860?
 - b. I 1877?
 - c. I 1919?
- 10 I hvilket hav hører tunfiskene egentlig hjemme?
 - a. Atlanterhavet?
 - b. Stillehavet?
 - c. Middelhavet?
- 11 Hvad hed verdens første jernskib med skrue?
 - a. „Great Eastern“?
 - b. „Clermont“?
 - c. „North Star“?
- 12 Hvor mange isbjerge producerer Grønlands bræer årligt?
 - a. Ca. 5.000?
 - b. Ca. 10.000?
 - c. Ca. 25.000?
- 13 Blandt de danske sømænd, der er blevet kendt af navn og dåd i Stillehavet, er „German Harry“. Hvad var hans rigtige navn?
 - a. Morten Jensen?
 - b. Jeppe Søren Christensen?
 - c. Hans Ole Nielsen?
- 14 Hvad er den hidtil største málte havdybde?
 - a. Ca. 9 km?
 - b. Ca. 11 km?
 - c. Ca. 17 km?

Hjem med Juleskib fra Grønland

Af CHR. PETERSEN — Tegning af OSC. KNUDSEN

Grønlands „hvide“ guld væltede ned i „Disko“s lastrum ved kajen i Grønlands „Klondyke“ — Ivigtut. Ivigtuts guld lyser stadig, med den helt ægte glød. Inde på land, tæt ved udskibningsstedet, ligger der ca. 800.000 tons. Bare ved at se ned i „Disko“s lastrum, hvor der ligger 1000 tons, som ikke fylder ret meget, ville man aldrig tro, at de repræsenterede en værdi af over en million kroner. Hvad så med guldet på kajen?

Skibet gøres søklart, det er den 11. december, man skal være forberedt på alt. Fortøjningerne bliver taget, de tre lange, traditionelle afskedshyl afleveres, og klokken 21.00 glider „Disko“ ud på den spejlblanke fjord! En næsten „fuldvoksen“ måne lyser op. I forbindelse med det kraftige nordlys gør den alle omgivelser næsten lige så tydelige, som havde det været dagslys. „Disko“ glider med sine ti mil ud mod Davisstrædet. Vejrmeldingerne siger: Svage vinde omkring nord; ismeldingerne siger: Utal af isfjelde i Julianehåbsbugten og langs sydkysten til Kap Farvel. Som sagt, det er den 11. december, julen er i farezonen!

For en gangs skyld er jeg passager og kan derfor ofre tid på andet end navigering. Jeg stod og iagttog de kendte fjeldformationer, hvis konturer gled over i frostdisen agterude, da en passager kom hen til mig og pegede ud mod bagbord. „Se!“ udbrød han begejstret, „hvor er det pragtfuldt, blændende smukt.“ Det, han pegede på, var et ualmindeligt formet isbjerg af imponerende størrelse. — Det lå i denne blandede belysning, som fik det til at se endnu større og eventyrligere ud. De lidt ustadige farver og lysnuancer virkede malende; jo, manden havde ret, jeg vil endog gå så vidt at kalde fjeldet dæmonisk skønt! Sådant set er et isbjerg et naturprodukt af en skønhed, uberørthed og af så gigantiske dimensioner, at det ikke tåler sammenligning med noget som helst andet naturprodukt.

Efter min erfaring og bedømmelse ville dets vægt ligge omkring en million tons. Dets fødsel fandt sted

for tusinder af år siden, det er blevet søsat fra en østgrønlandsk bræ for måske et år, måske seks måneder siden, alt afhængig af, hvor nordlig stabelafløbningen fandt sted. Det har sejlet en lang vej, fulgt østkysten og gået rundt Kap Farvel, har ikke været i berøring med noget eller nogen ud over Danmarkstrædet og Atlanten, muligvis har det pløjet sig vej gennem polaris — for så vidt den eneste isbryder, der kan præstere det. Danmarkstrædets og Atlantens brådsøer har angrebet det, de er blevet knust, pulveriseret og gledet tilbage i ynkelig afmagt. Så længe disse hvide giganter kan holde sig i polarstrømmen, vil de leve længe, men en snes dage i Golfstrømmen vil forandre den tusindårige is-majestæt til noget helt ukendeligt. Den varme strøm vil utrolig hurtigt tære på alt, hvad der er under vandet, bjerget vil få overbalance — i faldet vil det underste skille sig fra i tusinder af bidder, endnu et par kolbøtter, og havet i miles omkreds vil være bestrøet med rester fra den hvide gigant, og inden længe vil det sidste være udslettet. Altså en meget farlig naturskønhed mindre i verden! Er det derimod i polarstrømmen, at en af disse kæmper bliver levende, altså ved at kælte, er det om at holde sig i ærbødig afstand. Jeg har set adskillige foretage disse manøvrer, og er man i sikker afstand, er det et imponerende syn af kraftudfoldelse. Langsomt, meget langsomt foretager kæmpen en hældning, tusinder tons destilleret smeltevand bliver varpet i havet fra dets mange indre fordybninger. — Bevægelsen standser lige så langsomt, som den begyndte, en ny bevægelse til modsat side kommer i gang, først langsomt, derefter med større hastighed for til slut at presse den kolossale isfod gennem havoverfladen.

Den kraft, der bliver udfoldet her, skal ses, kan ikke beskrives. Men uanset hvad der ligger på det areal, hvor denne „fod“ baner sig vej, vil det enten blive slynget mod kæmpens sider og knust eller væltet rundt og fejlet hen over havoverfladen i de mest kantede stillinger. Er et skib for nær, vil det ikke

undgå alvorligt havari. Havet omkring boltringsstedet vil være i oprør, bråd og skum overalt, i hundredvis af bjergets børn vil ligge vuggende i skvalpet, hver af dem har så stor vægt, at det vil være dødsensfarligt at kolliderede med dem!

Selve giganten er for det meste helt ukendelig; det, der har været nede, er oppe og omvendt. Man må ikke glemme, at der er otte gange så meget under vandet som det, man ser over vandet; kæmpens kælvning synes at sige: „Ja, der kan I se, jeg er farlig, hold jer på afstand!“

„Disko“ har altid været regnet for et glimrende søskib; det er det bedste maskindrevne skib, jeg har været om bord i. Jeg siger maskindrevne, for med et sejl-skib bliver sagen straks en anden. Vi styrede sydøst over i ærbødig afstand af et af verdens skrappeste hjørner. Det eneste hjørne, jeg kender, som på den værste årstid kan sammenlignes med Kap Farvel, er Cape Horn, Sydamerikas sydligste spids.

Vejret holder sig i hyggehjørnet, og der er langt imellem de hvide kæmper. Min kollega, skibets fører, og jeg taler lavmælt om dette næsten utrolige og skæver ned i den retning, hvor det berygtede hjørne regerer. Der hænger nogle tilforladelige, rolige skyer over området. Skibet glider med lange, bløde bevægelser i en gammel, ubestemmelig dønning, der slikker kælent op ad skibssiderne uden at kigge indenfor.

Hvad konversationen om bord angik, drejede den sig selvfølgelig mest om julen og alt, hvad der følger med denne højtid. Men det blev lige så selvfølgelig diskuteret, om vi slap rundt hjørnet uden „næseblod“ med mere. Ja, sådan går dagen. Passagererne slår den ihjel med kortspil, læsning, spisning og ikke mindst med at sove.

Der kom et tilløb til en udsending fra „hjørnet“, dønningerne blev mere levende, antog efterhånden form som de unge, hvidhårede „atlantdrengene“, vin-

Isbjerget lå i denne blandede belysning, som fik det til at se endnu større og eventyrligere ud.

den pressede sig op til styrke seks, lige i halen, enkelte snefnug kom hvislende, ligesom kællende, ned over og rundt os, det var mistænkeligt fredeligt alt sammen, det følte, for en gangs skyld, som lidt hyggesnak fra uhyggehjørnet; men når man har kendt ham i 30 år, så forbereder man sig altid på det værste. Der var efterhånden blevet langt mellem de hvide giganter, vi passerede kun fem i løbet af dagen. Men de var her!

Månen overtog belysningen, de hvide hårtjavsere fra de „unge drenge“ kiggede af og til ind over lønningen, bare sådan en venlig lille gestus — uden nogen generende mening. Således forløb aftenvagten og gled over i hundevagten den 13. december.

Månens lidt usikre lyskegle afslørede de takkede toppe af en hvid kæmpe et stykke om bagbord. Vi passerede den i en halv mils afstand. Vinden var steget til syv i bygerne, det grålige skæg var af og til ved at vise sig foruden hårtoppene på de levende, men stadig legende „atlantdrengene“. Klokken 3 var vi tværs af hjørnet, sneen var ophørt, og vinden holdt sig omkring styrke seks. Kursen blev sat mere østlig, skibet holdt støt de ti mil i timen. Vi gled

over i morgenvagten med overtrukne skylag, men god sigtbarhed, overhovedet ingen isbjerge at se. Vi var, trods alle erfaringer, ved at tro på, at „hjørnet“ var i julestemning. Intet tydede på, at det havde onde hensigter. Passagererne viste sig ved morgenbordet, alle med mere eller mindre spørgende øjne. Spørgsmålet kom: „Har vi passeret Kap Farvel?“ Man havde pligt til at fortælle, at vi var passeret, og samtidig advare, at dermed var vi ikke uden for „farezonen“. Tre par søvante øjne holdt skarpt ud-kig for at undgå eventuelle overraskelser i forbindelse med „de hvide produkter“!

Telegrafisten betroede mig, at æteren allerede var fyldt med julehilsner. Blandt disse tusinder var der også blevet råd til et par stykker til „Disko“, begge sendt fra Grønland. Den ene kom fra Handelsinspektoratet i Godthåb, den anden fra Grønlandskommandoen i Grønnedal. I begge tilfælde blev der ønsket os alle en fortsat god rejse og en glædelig jul. Begge telegrammer blev modtaget, før vi rundede „hjørnet“.

— — —
Så er det søndag, med ekstra kræs på bordet; men trist nok har „Disko“ netop valgt denne dag til at foretage sine ret sjældne gymnastiske bevægelser. Tja, der blev rundhåndet delt ud af lækker pålæg, salater m.m. — alt fandt sin vej til de omkringsidendes skød. Ved disse bevægelser var der nogle passagerer, der skiftede hudfarve, de blev grågule, rejste sig og vaklede ud, efterladende pølser og salater i deres kølvand, og da de kom til rælingen, fyldte de lidt i de huller, „Disko“ lå og boltrede sig i. Bortset herfra var det en dejlig frokost!

Hen imod aften friskede vinden så meget, at en gammel, kedelig dønning blev kvalt, de unge brådsøer slog sig sammen med de gamle og fulgte vindretningen. Herved fik de en bedre lejlighed til at kigge indenfor, og de udnyttede den, dog kun i legende kådhed og kun en halv snes tons ad gangen. De mente sikkert, at de ville give dæksbesætningen en håndsrekning med at spule. Dette tog mandskabet meget ilde op, så Atlantens drenge skyndte sig tilbage til deres ophav gennem læseporte og spygatter! Resten af dagen og natten forløb uden ubehagelige overraskelser. Næste morgen var vi passeret de 35 grader, oppe på broen så vi på hinanden; der blev sagt — „Så, så.“ Dette var ensbetydende med, at vi ikke ventede at møde flere af de hvidblå kæmper. — Men ved ellevetiden viser der sig noget konstant hvidt — forude. Det er ikke det hvide brod

fra de friske drenge, næh, det er noget helt andet. Det vokser hurtigt, og efter ti minutters forløb er der ikke længere tvivl. Vi må tro på det. *Det er* et isfjeld. Vi passerer det i en halv mils afstand. Det er ikke særlig stort, men stort nok! Vi takserer det til en snes tusinde tons, altså nok til at udslette et skib uanset dets størrelse, såfremt et møde fandt sted. Vor radio gnistrer, advarsler bliver sendt i alle retninger. Isfjeldets position opgives, den er omtrent midtvejs mellem Kap Farvel og det vestlige af Island. Dette mener jeg, efter min erfaring, er det østligste, jeg har set isfjeld på den breddegrad. Vandets temperatur lå mellem seks og syv grader. Brådsøerne slaskede op mod fjeldets sider. Skumsprøjet fra de knuste søer føg hen over det. — Kort efter kom fjeldet i bevægelse. Usædvanlig hurtigt tog det en hel omgang, kom i ligevægt igen og lå stadig som en trussel for skibe, der kom det for nær. Men i løbet af nogle dage vil Golfstrømmen have fortæret det. Vore passagerer, som med en vis ret havde regnet med, at vi var klar af al is, fik en fornemmelse af mindre tryghed ved dette møde!

— — —
I dag er det den 14. december. Såfremt vejret vil være venligt, kan vi klare hjemkomst den 21.; men tys, tys, det taler man ikke højt om, tværtimod. Da jeg blev spurgt: „Hvornår?“ svarede jeg med en lille spøg, at det kunne jeg sige — inden for en time, men på den betingelse, at spørgsmålet ikke blev gentaget, før vi havde passeret Kronborg!

Aftenvagt gled over i hundevagt, denne igen afløst af morgenvagt, alt forløb i fred og ro. Den 15. klokken otte befandt skibet sig på 28 grader vest. Dermed var al tvivl udelukket, vi var klar af alt det hvide. Med andre ord, vi er nu under de samme betingelser som alle andre skibe, der ikke besejler Grønland, og således kun afhængig af vejret og havet. — Havet — vor forsørger og ven, vor til tider skrappe, men altid sportslige modstander. Selv i dets mest sprælske lune kan man altid „tale med det“. Har man et godt skib under fødderne, et skib, som er lastet fornuftigt, netop med *det* for øje at lege med havet, kan man altid sætte det op mod søernes værste drillerier, uden at der sker noget katastrofalt.

Et skib bør behandles som et levende væsen, kæles for, således at det manøvrerer, som man ønsker det. Man må aldrig overpresse det. Så længe der bare er plads til at „lege“, vil man altid komme godt fra det. Kommer man derimod ud for at have land tæt i

læ med en pålandsstorm og ikke kan klare sig fri, bliver sagen en helt anden. Det kan ske, at såvel skib som de gråskæggede drenge har tabt spillet! Næste dag var drengene så artige, at dæksbesætningen kunne male og pudse skibet op til hjemkomsten. Ikke een hårtjavs over lønningen. Solen gik ned i et pragtfuldt, dybrødt bål, der lovede godt for natten.

— — —

Et sjældent og ikke helt ventet indgreb i alt det daglige indtraf den 17. december klokken seks. På dette tidspunkt, medens „Disko“ søgte at værges sig for sammenløbende dønninger fra alle retninger og til tider måtte foretage ret voldsomme, uberegnelige bevægelser, voksede passagerantallet med endnu een. På ovennævnte dag kom nemlig, her ude på Neptuns ujævne ryg, et lille menneskebarn til verden! Overstyrmanden assisterede som læge, kahytssjofruerne som jordemødre . . . I fællesskab fik de det lille væsen bragt helskindet til vor i øjeblikket noget vuggende omgivelser. „Overlægen“ erklærede, at såvel moder som barn var i bedste velgående. Uanset hvad forældrene senere vil kalde barnet, blev det her om bord døbt „Carla“, opkaldt efter „overlægen“, hvis fornavn var Carl . . . Carla blev lagt i en stor kurv, og vugningen sørgede skibet for . . . !

Samme aften må der have været noget, der havde generet den gamle Atlant. Han piskede sine drenge op, så de kom hvæsende imod os. Vi ved jo meget godt, at Island, såvel som Færøerne, laver bidsk vejr, sådan rent meteorologisk set. Men når Cape Farewell viste sig i julestemning, syntes man, at disse to også kunne afvige fra kedelige vaner . . . Men nej, vi måtte neje os ved at slå farten ned til „langsom“, således at skibet nærmest gled op over de vilde drenge ryg uden at få andet end hårtjavserne ind over bakken . . . ! —

Forsinket blev vi selvfølgelig, eftersom denne leg holdt på hele natten. Klokken ti næste formiddag kunne vi gå fuld kraft igen . . . !

Næste møde med land ville blive Skotland, og vi håbede, at skotterne ville vise sig fra den pæne side, for nu var der ikke megen tid at ofre, hvis vi skulle klare julen . . . !

Vi nærmede os „porten“ til Nordsøen. Denne vej går mellem Orkneyøerne og Shetlandsøerne med Fair Isle som en enlig vagt i midten . . . ! Herfra blev kursen sat mod det sydlige Norge.

Vejrmeldingerne var meget ugunstige. Der bliver lovet hård, sydøstlig kuling, altså er skotterne ikke heller særlig hjælpsomme . . . !

Vore passagerer begynder at vakle i troen på, at vi når det . . . Helt personlig tvivler jeg ikke på, at vi klarer det . . . !

Efter at have stukket næsen indenfor i Nordsøen viser det sig, at det kun er „smådreng“, vi skal lege med i forhold til de skæggede gubber i Atlanten . . . Foreløbig holder skibet en jævn, pæn fart. Vi passerede fire engelske trawlere i fuld aktivitet; fra deres hjørne sivede der ingen „julestemning“ ud . . . !

Så nåede vi frem til den 20. december . . . Nordsøen har sparket fra alle retninger hele natten, nu kan vi ikke lægge hele skylden på skotterne, for nu kommer angrebene østfra, det er altså „nordbakkerne“, der sparker. Tja, hvorfor skulle de stå tilbage. Ved midnatstid var søerne så bidske, at vi igen måtte „smide skidt til“ og gå langsomt!

Næste morgen ved ottetiden gik vi fuld kraft igen, og kursen blev sat mod Skagen. Vi regnede roligt med, at der ikke ville komme „uartigheder“ fra Skagen, når Cape Farewell lod os slippe . . . så ? !

Skagen blev passeret klokken 1 den 22. Vi sejlede sydover i Kattegat uden nogen som helst hindring. Et juletræ blev anbragt i hver mastetop, forsynet med små kulørte lamper, som maskinmestrene satte ledninger til . . .

Kronborg blev passeret. Alle lys i Helsingør virkede som julelys . . . Om bord i skibet var de fleste travlt beskæftiget med at ordne deres bagage. Man hørte julenynnen rundt omkring, tonerne fra de gamle salmer listede ud fra alle kroge. Inden nogen anede det, blev det til et fuldttonende kor, der sang „Glade Jul“ . . .

Vore juletræer i mastetoppene hilser på andre skibe, der viser samme farver . . . Middelgrundsfortets lyskegle slår igennem, det ser nærmest ud som et vink til os om at komme nærmere; vi følger opfordringen . . . Sjællands kyst lyscer i alle mulige farver, bare en lille smule fantasi vil uvilkårligt omsætte det hele til julestemning . . .

Bølgebrydernes røde og grønne lys blev synlige, de overtog „vinket“, kort efter blev maskinen standset . . . Et lille skib med juletræer i toppen kom langs siden, det var lodsboaden. Lodsens kom på broen . . . „Velkommen hjem, nå I klarede det, styrbord lidt, steady, hold midt imellem fyrene på bølgebryderne, vi skal fortøje ved Nordre Toldbod for at sætte passagererne i land.“

Med langsom fart gled vi ind langs den oplyste kaj. Forventningsfulde mennesker sender velkomsthilsner ud mod os, julestemningen vælder ud over

Fortsættes side 44

Reproduktion: Brdr. Bærentzen

Brænding

Maleri af V. Qvistoff

Reproduktion: Brdr. Berenzen

Fiskekutter ved Sylt

Maleri af Claus Wenskus

Matros Jørgensen i paradiset

Matros Mogens Jørgensen kæmpede for livet. I flere timer havde han holdt sig flydende i Nordatlantens kolde vandmasser efter at være faldet over bord fra sit skib. Flere andre skibe var dukket frem og påny forsvundet i horisonten. Ingen observerede sømanden, hvis kræfter hurtigt svandt.

Men så kom et norsk skib på nært hold. Mogens brugte sine sidste kræfter til at råbe om hjælp og til at vinke desperat med armene. Miraklet skete: Skibet standsede op, og der blev sat en båd i vandet.

Mogens så båden nærme sig som i en tåge. Han følte sig uendelig træt, og det kneb med at holde hovedet oven vande. Båden var nu kun få hundrede meter borte. Men hans hoved sank ned, og han følte det, som faldt han i en lang, befriende søvn. Vandet, der hele tiden havde føltes koldt, følt nu pludselig som en stor, blød dyne, der lukkede sig om ham.

— — —

„Kan De fremvise søfartsbog?“ spurgte manden ved skranken.

Mogens rodede i sine lommer, men søfartsbogen var blevet tilbage på skibet.

„Kan De ikke bruge et kørekort?“ spurgte han fortvivlet den fremmede.

„Kørekort —? Nåh, det er dem, disse motorkørendebugter!“ mumlede manden. „Nåh, kørekort giver kun adgang hos St. Peder eller — i de fleste tilfælde — hos hans konkurrent, og begge de herrer sidder i en anden afdeling. Det her er Fiddlers Green — Sømandens Paradis. For pokker, læser De ikke skiltene, før De går ind?“

„Hvad kan vi gøre ved det dér med søfartsbogen?“ spurgte Mogens.

„Kan De bevise, at De virkelig er sømand?“

„Ja, jeg kan nævne de ti største rederier i Danmark!“

„Jeg kender dem ikke selv! Jeg er fra før de fordomte dampskibes tid!“ vrissede den anden. „Andre forslag?“

„Jeg kan nævne Dem de ti bedste sømandsknejper i Europa!“

Mogens remsede op, men blev hurtigt bremset af manden bag skranken.

„Sludder!“ sagde han. „Enhver sømand ved da, at de bedste værtshuse er. . .“ Og så nævnte manden

en hel masse navne, Mogens aldrig før havde hørt.

„Nåh,“ sagde den fremmede. „De gode værtshuse fra sejlskibenes dage er vel forlængst blevet lukket. Men de var også for gode til jer fra disse osende, støjende jernkasser, som piler af sted over hovedet på os. For at gøre sagen kort: Kan De lave en kortspjelsning?“

Det kunne Mogens, og så slap han ind i Sømandens Paradis. Han traf bl. a. en gammel kammerat, som havde været savnet i lang tid. Vennen, der kaldtes Rio, fortalte, at han var gået ned sammen med en coaster ud for Sydamerika.

„Ham, manden ved skranken var lidt underlig?“ spurgte Mogens.

„Det er en gammel styrmand, som i flere år har siddet på kontor. Han har den sære ide at sige „De“ til alle, skønt vi alle er dus henede, fordi standsforskelle ikke eksisterer,“ svarede Rio. „Men der er mange andre mærkelige mennesker henede — også mange kendte. Der er både sørøvere, slaveskipperne, storsmuglere og førere af store luksuslinere imellem dem.“

„Skulle piraterne, slaveskipperne og smuglerne ikke have været ned hos ham med hornene?“

„Nej, hvor skulle man så gøre af alle politikere og statsmænd? — Nå, men du vil hurtigt finde dig til rette her. Jeg skal vise dig dit kammer.“

„Det er jo hypermoderne!“ sagde Mogens forbavset, da et par havheste havde ført dem til kammeret. „Her er både fjernsyn, radio, havplanter i urtepotter og fine møbler! Hør, der er vel ikke også en telefon, så jeg kunne ringe til min kæreste og fortælle, hvor jeg er?“

„Vi har kun lokaltelefoner. Gennem FN er vi blevet anmodet om ikke at etablere telefonforbindelse med overfladen, fordi myndighederne på land frygter, at en masse piger vil drukne sig for at komme hened,“ svarede Rio. „Da mange søfolk jo efter sigende har en pige i enhver havn, ville telefonregningerne jo også blive alt for høje! Men du kommer nu ikke til at mangle piger hened!“

For at vise, at hans ord ikke var det bare vrøvl, trykkede Rio på en knap ved siden af køjen, der iøvrigt var forsynet med en madras af havskum. Straks kom en havfrue ind. Hun så dejlig ud!

„Herrerne ønsker?“ spurgte hun.

„Et par flasker god vin, men ikke alt for gamle!“ svarede Rio. „Jeg fik forleden en kasse, der var gået ned sammen med den spanske armada for nogle hundrede år siden, men den vin var dælen fløjte mig for bitter! Der er vel ikke fornylig gået et skib ned med en fin årgang om bord?“

„Jeg skal spørge chefsteward'en,“ svarede havfruen, og med et koket smut med halen forsvandt hun ud ad døren.

„Chefsteward'en?“ mumlede Mogens forbavset.

„Ja, han gik engang ned med en fransk luksusliner, men elskede sit job så meget, at han ikke ville opgave det helt, skønt ingen søfolk behøver at bestille noget hernede!“

„Hvem betaler? Handelsflådens Velfærdsråd?“

„Lad nu være at spille dum! Vi mangler ikke penge hernede, for vi kan tage alle de penge, vi vil have, fra sunkne skatteskibe. Men man kan ikke spise penge, og de er faktisk intet værd hernede. Der ligger bedre rigdomme på havbunden, som vi kan tage af.“

„Hvad med skat og sådan noget? Jeg skylder for et halvt år deroppe!“

„Ja, så har skattevæsenet allerede sat en større eftersøgning i gang for at finde dig, men det kommer ikke ind her,“ trøstede Rio. „Ingen betaler skat hernede. Vi kan sove hele dagen, spille kort, synge de gamle shanties og drikke og æde, så vi er ved at sprænges.“

Det bankede på døren, og den yndige havfrue kom ind med to store flasker vin.

„Hvad med et par cigarer?“ spurgte Mogens optimistisk.

„Du befinder dig under vandet!“ lo Rio. „Men du kan få skrå og snus!“

Mogens betakkede sig.

„Jeg kunne nu godt lide at veksle bare et par ord med min forlovede,“ sagde han, idet han tog en ordentlig slurk vin.

„Hvis du tænker på at gå igen deroppe på jorden, vil jeg meget advare dig!“ sagde vennen. „Der er flere, der har prøvet det, og de er alle blevet forflyttet til St. Peders afdeling, hvor man kun drikker af mælkevejen!“

— — —

Hele den undersøiske rigsdag var forsamlet, da de nye statsborgere i Sømandens Paradis samme aften skulle aflægge ed. Mogens lod blikket glide fra det ene rigsdagsmedlem til det andet. Der var mange kendte ansigter imellem. Der var flere af middelalderens søhelte, ja, der var oven i købet vikinger. Der var søofficerer fra vor tid, småskippere, fiskere, styrmænd, fyrbødere og maskinmestre.

Rigsdagens formand, en gammel sørøver med kun eet øje, ringede på en skibsklokke.

„Kammerater!“ sagde han, idet han vendte sig mod de nye statsborgere. „I er nu kommet til Sømandens Paradis, hvor alle nationale og politiske uoverensstemmelser er ryddet af vejen. Vort rige har vist sig levedygtigt. Det har eksisteret, så længe der har været skibe og søfolk. — Nå, vi springer alt sentimentalt ævl over, og I sværger, at I vil rette jer efter følgende forskrifter.“

Formanden læste op:

1. Ikke bestille mere end højst nødvendigt.
2. Aldrig drikke dårlig vin og svagt øl.
3. Aldrig bestille mindre end to flasker vin og én kasse øl ad gangen, fordi vi ikke må overanstrengte vore havfruer unødigt.
4. Aldrig diskutere politik.
5. Respektere hinandens religion, der giver fri adgang til vore kirker hernede.
6. Aldrig —“

Formanden hostede:

„Der er blevet sådan en træk hernede, siden de deroppe begyndte at kaste atombomber i vandet! — Nå, jeg gider ikke læse mere op. I kan selv se resten af punkterne, når I skriver under på grundloven!“

Og så rev formanden sig dovent i skægget og råbte:

„Rigsdagsbetjent! Kom med en blæksprutte! Der er 231 nye statsborgere, som skal underskrive grundloven!“

— — —

Mogens befandt sig dejligt i Sømandens Paradis. Han prøvede mange dejlige vine de første par dage og blev lidt usikker på benene. Så faldt han i en lang søvn. Da han vågnede igen, havde han tømmermænd. Men en yndig havfrue med mål, der fik Marilyn Monroe og Sophia Loren til at ligne afpillede skeletter af sild, sad ved hans side.

„Nu skal jeg komme med et glas mælk!“ sagde hun smilende.

Idet hun gik ud ad kammeret, så Mogens efter hendes ben.

„Nåh, nej for pokker!“ mumlede han.

Han spekulerede over, hvorfra de nu fik mælk hernede, men det forklarede havfruen ham senere. Havfolkene havde store hjorder af hvaler græssende på havbunden, og disse havets store pattedyr malkedes to gange om dagen. Som betaling for mælken fik havfolket lov at se fjernsyn i Sømandens Paradis.

Havfruen fortalte lidt om sig selv: Hun var af ædel byrd, men var løbet hjemmefra som meget ung, fordi hun følte trang til at opleve noget spændende. Hun havde hørt så meget om chancerne deroppe i Hollywood, men så havde hun i Sømandens

„Kammerater,“ sagde han, „I er nu kommet til Sømandens Paradis“

Paradis truffet en skipper, der havde fortalt hende sandheden om livet på landjorden. Så var hun i stedet blevet tilknyttet den danske afdeling af Fiddlers Green.

„De skulle komme til bal i aften,“ sagde havfruen.

„Nå, det kan man også komme til!“ sagde Mogens forbausset. „Hvad med musikken?“

„Vi har et godt orkester, der spiller på skibsklokker, klokke- og fløjtetønder, skibssirener, bådsmandspiber osv. Hver mandag er der dans for den ældre degeneration –“

„Generation!“ rettede Mogens.

„– og hver torsdag for de yngre.“

„Kan du danse?“

„Ja, når jeg bare ikke bliver trådt over halen!“ svarede havfruen.

Det blev alle tiders bal. Musikken var glimrende, og det så noget så festligt ud, når der blev spillet på „blæseinstrumenterne“, fordi der steg store bobler op til vandoverfladen.

„Det er sådanne bobler på vandoverfladen, der får folk på landjorden til at tro, at der har fundet et undersøisk jordskælv sted,“ sagde havfruen. „Men når der spilles rock'-n-roll hernede, kan boblerne også ligefrem danne et helt springvand på overfladen!“

„Ih, hvor er du sød!“ udbød Mogens. „Skal vi gifte os?“

„Alle søfolk hernede plejer at gifte sig med den havfrue, der er dem attacheret,“ svarede hun.

„Hvad med religionsforskellen?“

„Den ser man stort på. Jeg tror på Neptun, men han gør ikke spor vrøvl, hvis jeg bliver lutheraner.“

„Og vore børn –?“

„Nej, der er alligevel grænser –“ svarede havfruen og slog fornærmet med halen.

Næste dag blev de viet af en dansk skibspræst, som havde deltaget i slaget i Køge Bugt. Vielsesceremoniet var meget enkelt. Han var iført dun-gareetøj og hun – ingenting! Det sidste fik ham til at tænke på, at han egentlig havde været heldig, for han havde i det mindste fået en kone, der ikke stillede krav om dyre kjoler og pelsværk!

Hun flyttede alt sit habengut ind i hans kammer, og de fik hængt en dobbelt-hængekøje op i stedet for den gamle enkeltkøje. Hendes ejendele var meget få. De bestod af: Ti kasser let saltede sild, fem kasser „bornholmere“, seks kasser portugisiske sardiner og tre kasser fiskeboller i dåser.

„Før plejede vi at fange fisken selv, men nu henter vi produkterne fra sunkne skibe,“ sagde hun. „Det er meget lettere, og man bliver ked af altid at spise rå fisk.“

De kom godt ud af det sammen. Hun var stadig lige hjælpsom og opvartede ham på alle måder. Hun var også ret large og gjorde ikke vrøvl, hvis han havde en lille flirt med andre havfruer. Han kunne ikke rigtigt lide lugten af de mange sild i kammeret, og når de gik til køjs, måtte han varme hendes halefinne, der altid var kold. Men selv ikke i Sømandens Paradis vokser tangen op i himlen, tænkte han!

Mogens talte efterhånden med mange af indbyggerne. Sympatiske fyre allesammen! Flere af de pirater, som eftertiden havde beskrevet som nogle slyngler i søfartslitteraturen, viste sig at være prægtige mennesker.

Hver fredag aften var Mogens i kegleklubben. Keglerne var granater fra Jyllands-slaget, og som kugler brugte man kanonkugler fra middelalderens søkrige. En af piratskipperne nægtede dog pure at kaste med kanonkuglerne og brugte i stedet dødningshoveder, han fiskede op på sine udflugter.

Samme pirat gav forresten en aften Mogens en slem forskrækkelse. Mogens havde efterhånden drukket et par flasker whisky og følte, at han nu måtte gå lidt langsommere til værks, hvorfor han blandede whiskyen op med citronvand. Da piraten så det, blev han lynende arrig og truede Mogens med at melde ham til rigsdagens eksekutivråd, der utvivlsomt ville landsforvise ham på grund af forseelsen!

Mogens stod op hver formiddag kl. 11. Han havde efterhånden lagt sig fuldskæg til, fordi han ikke gad barbere sig hernede. Iøvrigt var det ikke let at få barbersæben til at skumme i saltvand. Men hans havfrue var ligeglad, når bare han holdt skægget fri for muslinger.

Han så meget sjældent fjernsyn og læste næsten aldrig aviser fra verden deroppe. Man hørte på den måde altid kun om ulykker, splid og tragedier. En dag var han imidlertid på udflugt uden for riget og stødte på en mærkelig tingest. Det var en aflang ting med en motor bag. Den lignede nærmest en torpedo. Men pludselig huskede han, hvor han havde set sådan en før, nemlig i en film om frømand. Det var en såkaldt „undervands-scooter“, han havde fået fat i. Han var ikke længe om at få den i gang, og så sejlede han sig en meget lang tur. Pludselig så han foran sig et syn, han ikke havde været ude for længe: Foran ham stod en kvinde, en rigtig kvinde! Hun havde ikke nær så flotte former som hans havfrue. Til gengæld manglede hun denne kolde, skællede og irriterende fiskehale og havde rigtig nydelige ben.

„Goddag,“ sagde han. „Mogens Jørgensen, matros.“

„Goddag,“ svarede hun. „Selma Sokobowsky, styrmand.“

„Hva'ba'?“

„Selma Sokobowsky, styrmand i den russiske handelsflåde.“

„Hvor skal De hen?“

„Jeg forliste med mit skib og ved ikke rigtigt, hvor jeg hører til.“

„Jeg vil tro, De skal i Sømandens Paradis,“ svarede han.

Mogens gav hende et kys.

„Hør, du må karensky sparkemigsky med i paradiset. Det er en som dig, jeg mangler! Sæt dig op på min scooter!“ sagde han.

Manden bag skranken modtog dem.

„Kvinder har ingen adgang hertil,“ sagde han.

„Hvem har så?“ spurgte Mogens.

„Kun søfolk!“

„Hun er styrmand! Kan du stikke den, gamle nisse?“

„Styrmand! Nej, hun er ikke engang sømand,“ vrissede manden bag skranken. „Som salig Christian IV sagde: Kvinder og svin må ikke have inden borde! Basta!“

„Hvad forlangtes der af mig, for at jeg kunne komme ind her?“ spurgte Mogens fiffigt.

„En søfartsbog?“

„Og da jeg ikke havde det, måtte jeg lave en kortspjelsning. Selma her har både søfartsbog med hammer og segl, kan lave en kortspjelsning og kender de nyeste søfartslove. Det sidste er mere, end du kan.“

Manden bag skranken kløede sig i nakken, rodede i en masse papirer med ægte vandmærker og kunne ikke finde ud af noget. Resultatet blev, at rigsdagen blev kaldt sammen for at tage stilling til sagen.

Tilhørerlogen var fyldt til sidste plads, og alle – både rigsdagsmedlemmer og tilhørere var ved at glo øjnene ud af hovederne for at se på den kvindelige styrmand. Nogle havfruer ved indgangen snøftede foragteligt, da hun ankom.

Det blev en lang og hidsig debat. Mogens blev spurgt, hvad han ville gøre ved sin havfrue, hvis han nu også fik tilladelse til at få Selma ind i Sømandens Paradis. Han svarede, at han ville beholde hende, da intet i rigets love forbød flerkoneri, men at de praktiske forhold bare havde forhindret det hidtil, fordi der var grænser for, hvor mange sildekasser, der kunne være i et kammer.

„Styrmanden her spiser ikke mange sild,“ erklærede Mogens. „Hun foretrækker lidt kaviar og masser af Vodka!“

Ved at høre det sidste ord blive nævnt, slog flere

Hendes ejendele var meget få

af de delegerede – selv forhærdede sørøvere – kors for sig. Vodka havde de respekt for!

Et særudvalg blev nedsat og trak sig tilbage i nogle minutter for at forhandle. Da dets medlemmer vendte tilbage, slog formanden på skibsklokken og erklærede:

„Vi bliver nødt til at gøre en undtagelse i dette tilfælde. Vi har hidtil forment f.eks. kahyttsjomfruer adgang, men når en frøken styrmand kan lave en kortspøjsning, har forstand på radar og alt det andet moderne djævelskab, så kan vi ikke se nogen vej uden om.“

Formanden skænkede sig et stort glas cognac op fra karafien på talerstolen, nedsvælgede det i én slurk og fortsatte:

„Det vigtigste er imidlertid det med vodka'en! Det tager jeg hatten af for! Til gengæld kan vi ikke have noget med stakhanov-arbejde her! Ikke noget med at morakke og sprænge akkorden! – Nå, nu gider jeg ikke sige mere og byder Selma Chokolaso, æh, Snokossovov – æh – frøken styrmand velkommen!“

Mogens havde lyst til at skribe af glæde og vandre sammen med Selma ud af rigsdagen. Uden for stod havfruerne i tætte stimer, og de diskuterede meget ivrigt hendes nylonstrømper, som formentlig var købt et sted i den vestlige verden.

Pludselig begyndte det imidlertid at svimle for Mogens. Han så de mange henrivende ansigter for sig som igennem en tåge, og derefter hørte han norske mandsstemmer!

Da han slog øjnene op, så han en flok sømænd, der baksede med ham i en båd midt på Atlanten. Et stykke borte lå et skib med norsk flag.

„Hvor dælen er jeg henne?“ mumlede Mogens.

„Ja, det var nok det, jeg tænkte,“ sagde en af nordmændene, „det er en dansk fladlandspadde, vi har fået fat i!“

„Du er om bord i en redningsbåd fra det gode norske skib „Selma“ –!“

„Selma???“ råbte Mogens.

„Ja, „Selma“ af Stavanger! Det var i sidste øjeblik, vi fik fat i dig kammerat! Du var allerede ved at synke!“

„Hva' pokker kommer i roende her for? Hvad skal det til at redde mig? Jeg springer i ballen igen!“ råbte Mogens.

„Det er det, jeg altid har sagt,“ hviskede en af matroserne til styrmændene. „Det flade land dernede i Danmark går efterhånden indbyggerne på nerverne!“

Og så roede man den reddede over til Selma, m/s „Selma“ af Stavanger!

Mod frihedens tinder

Af CHRISTIAN PETERS

Falken kom en aften i skumringen. Stor og kongelig, men dødtæt og udmattet satte den sig på luvart lønning. Og solen, der havde været borte hele dagen, men som nu pludselig kom frem et øjeblik, før den igen sank ned bag de mørke, violette skyer, der som bjerge tårnede sig op rundt langs horisonten, sendte et purpurfarvet skær hen over den og farvede den luerød. Som den sad der med himlen, skyerne og det irgrønne hav som baggrund, forpjusket og træt, men alligevel med en majestætisk holdning over sig, lignede den indbegrebet af al visdom, kløgt og snilde – og grumhed. Næbbet buede skarpt og krumt nedefter og gav den en vis lighed med en gammel, arret kriger. Øjnene var store og ravgule, stirrende og alvorlige i blikket. Klørne krummede sig anstrengt ned mod lønningen, og halens brede, sorte fjer stod buetformet nedefter og støttede den mod skibets huggen og rullen.

En stor og mærkelig fugl og en sælsom gæst om bord, der ikke passede ind i omgivelserne, for den hørte hjemme højt i luften, over brune marker og ensomme vidder; og her var kun hav og atter hav, hvidtoppede bølger, der piskede mod en rusten skibsside. Hvordan den var kommet så langt ud over havet, anede vi ikke. Men måske havde den været på jagt efter en fugl og tabt orienteringsevnen i de regntunge skyer. Måske havde den fløjet rundt i flere dage, for den var så dødtæt og udmattet, at den ikke gjorde modstand, da vi tog den og satte den ind i en primitiv, sammentømret kasse med et tremmelåg i siden. Uden at tage næring til sig, utilnærmelig, forpjusket, sikkert frysende i den kolde kasse, sad den ubevægelig, rank og stille i et mørkt hjørne. Alt liv var som blæst ud af den, kun dens store, ravgule, fosforlysende øjne skinnede stærke og klare i det mørke hjørne.

En falk i bur, luftens ubetvingelige behersker, vant til at tumle sig under solen, højt i den tindrende luft, drive med vinden, spejde gennem rummets vidtstrakte uendelighed, for, når den fik øje på et bytte, som en sølvskinnende, lynhurtig pil at

hvirvle nedefter i et fejende sus. Utæmmelig og vild, ingen til at hindre den frie, stormende flugt under drivende skyer. Og nu sad den i en kold kasse, fugtig og klam, om bord i en lastdamper, hundrede af miles til søs, fanget, spærret inde. Det var trist at tænke på.

Samme aften friskede stormen op, voksede til en pibende, rasende orkan, der legede himmelspræt med båden og sendte os i kogende, hvidglødende vandmasser hen over Biscaya-bugten. Vi kunne ikke stå fast på dækket, men måtte klamre os til rigningen, vanter og nagler for ikke at blive skyllet over bord. Skyerne var blåsorte. Regnen piskede ned. Havet rejste sig omkring os som grågrønne, bjerg-høje mure. Vældige skumflader blev pisket ind over dækket, hvor de glødende og sydende begravede lugekarmene og skottet i hvidglødende, piskende skummasser. Bagbords redningsbåd blev slået til pindebrænde. Loggen forsvandt, og det surrede gods på dækket blev som af en kæmpehånd revet løs og sendt udenbords. Himlen hang lavt hen over den sodede skorsten, og de dirrende master, der svingede i urytmiske, voldsomme bevægelser under den lave, regnfyldte himmel, truede med at knække. Og båden, en tre tusind tons tungt lastet pram, blev kastet rundt som en nøddeskal, stejlede, væltede sig over på siden, gik dybt ned i vandmasserne, der frådende og larmende skyllede hen over os.

Maskinen arbejdede og huggede og stønnede, gik somme tider helt i stå, for pludselig, når skruen kom over vandet, at sætte i et staccato-tempo, der lød, som var den løbet løbsk. Vi forsøgte at sætte lanterne, da det blev mørkt, men det mislykkedes. Himmel og hav stod ud i eet; det hylede, peb, hvinede og larmede omkring os, og vi drev rundt på det frådende, skumpiskede hav, krampagtigt forsøgende at holde skuden mod vinden, der for hvert øjeblik voksede i styrke og voldsomhed og truede med at splintre båden og sende os ned i det grågrønne, svimlende dyb uden chancer for at redde livet.

Pludselig, midt i virvaret af hylende stemmer, skibets huggen og stønnen og stormens rasen, hørte jeg bossen, en hårdkogt, materialistisk, stædig, spritdrikkende knark, råbe til en af mandskabet:

– Vi kan måske få to pund for ham! Måske fem!

– Fem pund?

– Ja, for pokker, vi sælger ham til en zoologisk have!

Penge. Igen penge. Altid penge. Fem pund for sin bedste ven. Fem pund for et væsen af kød og blod. Ingen højere? Godt. Tag ham. Spær ham inde for livstid bag tremmerne og lad folk glo på ham. Mod betaling selvfølgelig. Penge, ikke sandt? For penge kan man købe alt! Hvad betyder det så, at et frihedselskende væsen skal spærres inde for livstid. I bur i en zoologisk have. Kan man tænke sig noget mere trist og elendigt for en falk, himmelstormeren, der har underlagt sig universet og gjort det til sin tumleplads? I en zoologisk have! Mellem aber og bavianer! Nej, manne. Således behandler man ikke et stolt og fribårent væsen, der har søgt et øjeblik hvile på en rusten plimsoller for at samle nye kræfter til sin evige flugt gennem rummet.

En grågrøn, kæmpemæssig bølge rejste sig pludselig til luvart. Et sekund eller to stod jeg og betragtede det uhyre vandbjerg, der som ryggen af et fortidsuhyre hævede sig op over skibssiden. Så kastede jeg mig ned på dækket og klamrede mig fast til en stålwire. I samme øjeblik tordnede vældige vandmasser hen over mig og truede med at presse livet ud af mig. Jeg følte det, som blev jeg revet i stumper og stykker. Jeg klamrede mig desperat fast, snappede efter vejret, hostede, fik lungerne fyldt med vand; det sved og brændte, og millioner af bobler sydede og kogte for mine ører; det forekom mig pludselig, at det lød som orgelmusik, intoneringen af en vældig hymne, der i klangfylde fik hele verden til at skælve og dirre. En symfonikoncert så overvældende og mægtig, at den ligesom fik noget til at briste inde i mig, løftede mig opefter og forenede mig med noget, jeg aldrig har kendt, men i underbevidstheden måske har hilet efter. Det var alverdens klokker, der ringede for mig, en magtfuld melodi, der momentvis lød, som klokkerne fra min barndomsby, der ringede solen ned.

Og så pludselig tænkte jeg på falken. Jeg så den i et lynglimt sidde i et hjørne af kassen og stirre på mig med sine store ravgule, fosforlysende øjne. En ensom, majestætisk fugl, der var steget ned fra sine svimlende højder for at hvile sig et øjeblik og var blevet taget til fange. Jeg krummede mig sammen og lovede, at hvis jeg slap godt fra dette her, ville jeg, ligegyldigt hvad bossen end sagde og gjorde, give den tilbage til friheden i morgen. Det

Dødtret og udmattet satte falken sig på luvart lønning

var ikke et løfte, fremtvunget af den prekære situation, hvori jeg befandt mig, for jeg havde gjort det alligevel; men det var noget, jeg sagde til mig selv, fordi jeg ønskede, hvis jeg beholdt livet, at det skulle markeres ved en god gerning.

Og guderne bønhørte mig. Pludselig lettede trykket. Jeg følte, at jeg steg og blev ved med at stige, det var, som jeg fra dybet blev løftet opefter gennem rummet af en mægtig hånd. Et øjeblik endnu lå jeg og kæmpede med vandet. Så var jeg pludselig helt fri, og jeg så igen natten og mørket omkring mig og hørte orkanens rasen. Jeg trak vejret dybt befriende, hostede og var ved at kaste op. Utilpas, dyngvåd, med hver muskel og fiber anspændt, parat til at klamre mig til lugekarmen, hvis en af havets giganter igen skulle tordne ind over lønningen, kravlede og krøb jeg hen over dækket mod stormasten, hvor kassen med falken stod fastsurret til naglebænken med en stump presenning over.

Tomme for tomme arbejdede jeg mig hen til stormasten. Der var kulsort omkring mig. Dækket var slimet og glat, og søerne vaskede ustandselig ind over lønningen. Vandet skyllede hen over mine fødder og slog op i mit ansigt, og saltvandet sved i mine øjne. Jeg kunne ikke orientere mig og stødte pludselig hovedet mod masten. Langsomt, klamrende mig fast til en bardun, kom jeg på højkant og fandt kassen. Jeg trak vejret lettet, for der havde været øjeblikke, hvor jeg havde troet, at den var skyllet udenbords. Forsigtigt løftede jeg presenningen, åbnede lågen til kassen og trak hånden ind, og

mine fingre rørte pludselig ved den varme fugl, der stod presset op i et hjørne uden at røre sig. Et øjeblik ventede jeg, at den ville hugge sit skarpe næb ned i min hånd. Men det gjorde den ikke. Stille og ubevægelig stod den i hjørnet. Jeg lod varsomt hånden glide ned over dens bryst, og jeg kunne mærke, hvordan dens hjerte bankede.

Resten af natten var et helvede af hyl og spektakel. Hvidbræmmede, sortladne brodsøer skyllede ustandselig hen over dækket. Orkanen hvinede og brølede om den gamle, rustne plimsoller, der huggede og rullede i søerne og gav sig i alle sammenføjninger. Regnen piskede ned, og himlen hang lavt og blygrå hen over den sodede, rygende skorsten. At stå oprejst var umuligt, og vi kravlede rundt i mørket og søgte skjulesteder for stormens rasen og de vældige vandmasser, der skyllede over dækket.

Jeg kravlede hen til stormasten. Bossen fulgte mig, mavende sig frem på alle fire som en indianer på krigsstien. Vi satte os med ryggen til stormasten og fødderne stemt hårdt mod spillet. Hænderne knugede vi om hver en stålbardun. Kassen med falcken stod ikke en halv meter over mit hoved. Over den igen så jeg mastetoppene som blanke, gule pile flyve rundt under den mørke, truende himmel. Orkanens hvinen og larmen lød som vilde hestes skrig, en skrigen og brølen af skræk for en ukendt fare. Til sidst hørte vi det slet ikke. Vi sad bare og klamrede os fast, stædige, energiske, ukuelige som mennesker nu engang er, når de har livsflammen og haabet i behold. Hvad vi egentlig ventede på, anede jeg ikke. Vi sad der bare.

Og sekunderne, minutterne, timerne sneglede sig af sted; det var evigheder siden, vi sidst havde set solen, syntes vi. Og det forekom os evigheder siden, at den fantastiske, larmende orkan var opstået. Det kunne godt have været år og dag siden, således følte vi det, trætte og forkomne som vi var. Men mørket kunne ikke vedvare, det vidste vi. Engang måtte det forsvinde og give plads for lyset og dagen. Og

det gjorde det. Det skete ikke voldsomt og hurtigt. Men pludselig, mens vi dirrende og krampagtigt sad og følte, hvordan masten rystede bag os, anede vi det første gryende skær af dagen mod øst, en pibende tone, der sølvgrå og vifteformet løftede sig opefter.

Og vi blev fyldt af en stor glæde, for dagen var i anmarch, og mørket ville forsvinde og lyset bryde frem. Lyset! Det store under! Men det så ikke ud til, at orkanen ville stilne af, tværtimod forekom den os at vokse i vildskab og styrke; det fløjtede, hvinede, peb og larmede omkring os som ingen sinde før. Men lyset havde vi; det blev stærkere og stærkere for hvert minut. Himlen var nu helt sølvgrå, og vi kunne tydeligt se de regntunge, blygrå, uldne natskyer jage hen over det skumpiskede, oprørte hav.

Pludselig, næsten som en eller anden havde befalelet det, blev der en pause i det forrygende, øredøvende spektakel omkring os. Stormguderne pustede ud. Og det var det øjeblik, jeg havde ventet på. Jeg rejste mig hurtigt op, rev presenningen af kassen, hvori falcken sad, og lukkede lågen op. Et gråt lyn fo'r forbi mig og skød som en pil op i den regntunge, fugtige luft. Bossen rejste sig hurtigt og så forundret efter den.

– Hvad var det? spurgte han lavmælt.

– Blot en lille fugl, der flyver op og beder om godt vejr!

Bossen så forvirret på mig med sine havblå, lidt slørede øjne og gentog mekanisk:

– En lille fugl, der flyver op og beder om godt vejr!

– Ja, sagde jeg. Og se der! Se mod øst! Hvad er det?

Bossen vendte sig om og så forundret mod øst, hvor skyerne havde skilt sig, og de første stråler af solen flammede op over synsranden og kastede et purpurfarvet, stråleformet skær op over himlen og farvede hele verden til noget stort og vidunderligt.

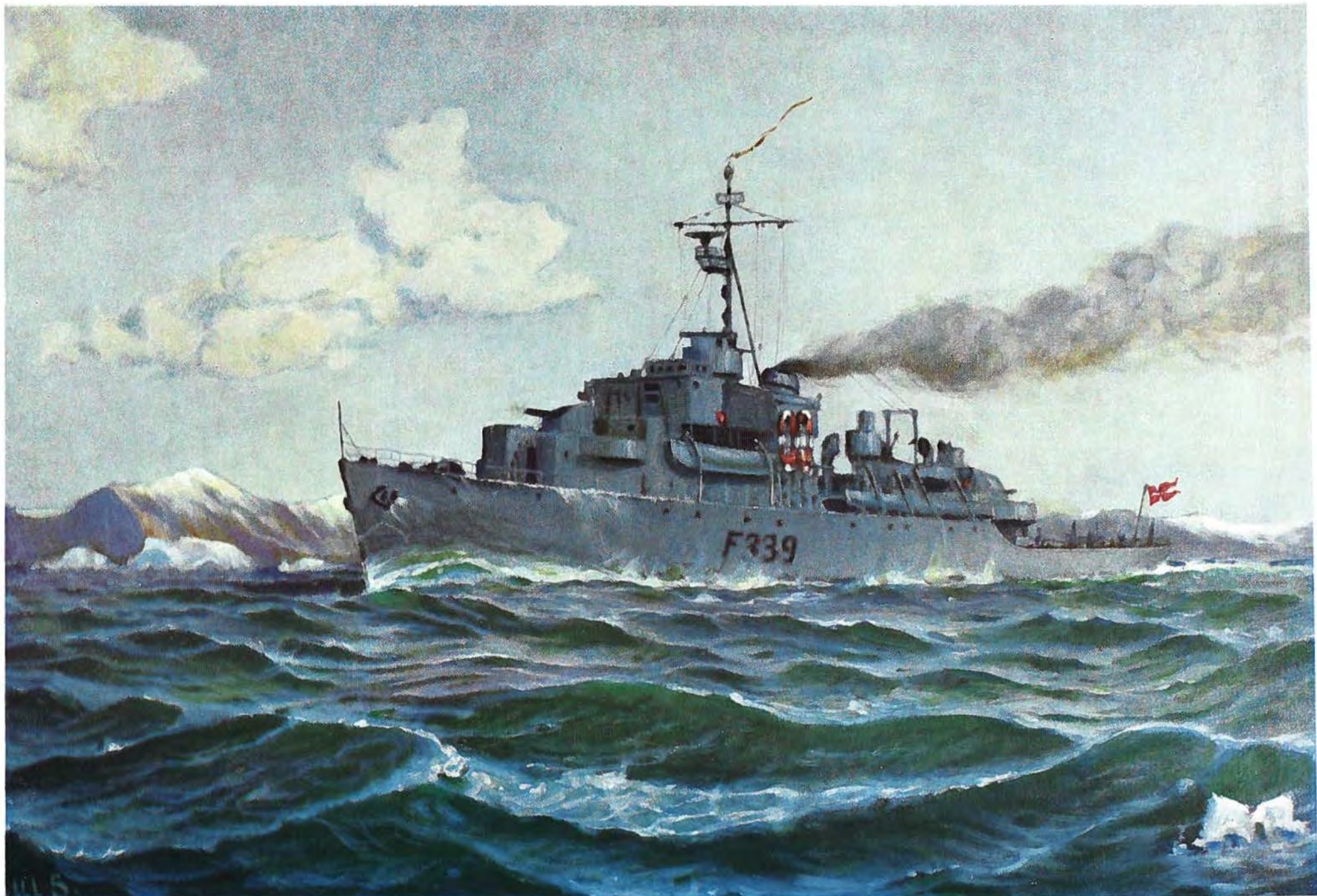

Reproduktion: Brdr. Barentzen

Skoleskibet „Danmark“ i stiv kuling

Maleri af Fr. Lønd

Reproduktion: Brdr. Børentzen

Fregatten „Niels Ebbesen“ i grønlandske farvande

Maleri af Paul Sindig

Visit i Owendo Bay

Af HANS ANDREASEN — Tegning af OSC. KNUDSEN

Forude dukker et fladt, langstrakt land op med kridhvide bredder, hvorfra enkelte palmer duver ud over vandet. Men ikke langt fra stranden begynder store, tætte skove. Vi er i provinsen Gabon i Fransk Ækvatorial Afrika og lige på grænsen til Ækvator, tyve minutter fra den, som det hedder på skippersproget. — Havet er stille og blankt og himlen mælkevid i varmen, solen blinder næsten sig selv. Selv herude på vandet er varmen enorm og ingen brise hjælper de gispende ombord, vinden gider ikke blæse.

Vi er nær kysten nu og styrer ind mod den flodagtige Owendo Bay, og vi skal styre sikkert, for farvandet er grundt og lumskt, dybderne omkring indløbet, Passe de Pénélope, er bare 1—1½, 3—4—6 favne vand, ja endog et sted kun en halv favn. Ruten er aftegnet med sorte bøjer med kort afstand mellem sig. Det hænder, at skibe går på grund her, og hjælpen er langsom, det er et primitivt land og endnu har teknikken ikke besejret det. Men vor skipper er alle tiders skipper og navigerer os sikkert ind.

På styrbordsside har vi kysten med lav, filtret skov så langt øjet rækker, det eneste lyse er den øde sandbred, som et smil ligger den foran junglen. Alt er stille derinde, ingen lyde når os, intet fugleskrig. Landet føles uberørt, sådan har portugiserne fra stævnen af deres karaveller set det, da de kom hertil for tre hundrede år siden, sådan, som det er i dag, tavst og mystisk, egentlig uvenligt. Rør mig ikke, fremmede, hvisker skoven.

Men på bagbords side er kysten anderledes venlig, paradisisk med lave, frodigtgrønne bakker, blomsterstrålende buske og knejsende, kniksende kokospalmer.

Vi ankrer op for en timestid udenfor Libreville for at vente på tolder og agent. Vi skal længere ind i bugten til et sted kaldet Owendo og laste mahognytræ dér. — Libreville er en smuk by set herudefra, strøet med ynde opad højderne og skygget af mægtige træer, eucalyptus, tamarinder og palmer, en hær af palmer, af naturens solskærme. Som overalt i de franske Afrikakolonier, smukke, hvide bygninger med de grønne og brune skodder gæstfri slået op, nej, ingen bliktagsby som Accre og Sapele, de engelske kolonistæder, som minder lidt om skrammelpladser, bortset fra den tropiske pragt, som omgiver dem.

Et vrug ligger på reden, en sønderskudt, fransk kanonbåd fra sidste krig, da Vichy og det frie Frankrig kæmpede mod hinanden. I Fransk Ækvatorial Afrika var der overvejende Gaullister, og de nedkæmpede hurtigt Petainregeringen. Ak, at man også har ført verdenskrig på disse jomfruelige, tropiske kyster.

Agenten, en elegant, soigneret franskmand, går fra

borde, toderen, der er en knaldsort, uniformeret Gabon-neger, bliver. Vi letter og går længere ind i bugten. På venstre side stadig det bakkede, dejlige land og på den højre, den mørke, fjendtlige, mystiske skov.

Efter et par timers sejlads for halv kraft har vi nået Owendo og lader ankeret gå et stykke fra landingsstedet. Owendo er bare et savværk, nogle bungalower for dets funktionærer og dets direktør, endelig en teknisk læreanstalt for indfødte. Her begynder skovene for alvor og hele det vilde land, det uberørte Gabon. Civilisationen slipper sit greb, og det er som at se ind i jordens første dag, at høre den utæmmelige naturs vældige åndedrag. Det virker mærkeligt at være ombord på et moderne motorskib med decca, ekkolod og radar og aircondition i disse omgivelser, der er tusinder af år imellem os.

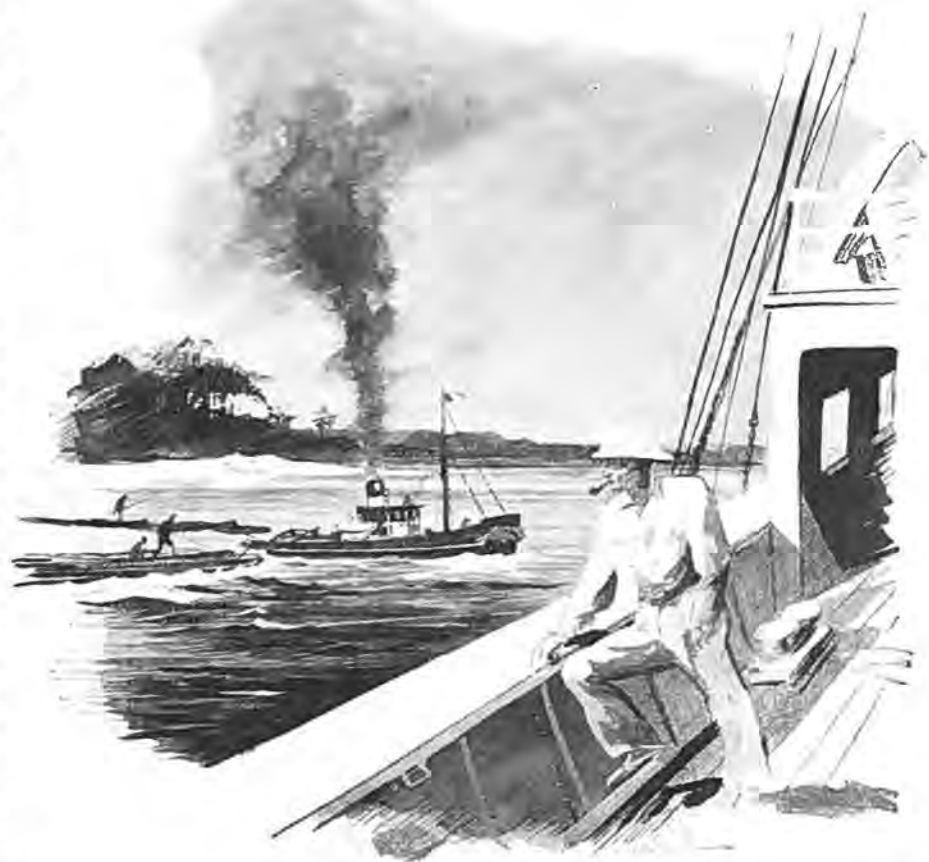
To øer ligger foran os, Ile Perroquet, lav, bevokset, med en lysende, hvid sandbort om sig, og Ile de Coniquet, eller M'Bini, som negrene kalder den, denne ø skyder op af vandet som en kæmperyg, knortet og lodden — og bag øerne og langs siderne selve Gabonlandet, mangrove, sump og skov, skov og atter skov, en mur af træer, nu og da brudt af en smal, gullig flod, som munder ud i bugten. Fra disse småfloder flådes okumétræt ud til os.

Ile de Coniquet er mystikken i Owendo Bay, en hemmelighedens ø og et eneste vildnis; øen er fredet, særlige og sjældne træsorter gror på den, og antiloper, gazeller — og pythonslanger — lever på den. Mystisk er den, og de indfødte, anført af hvidmalede heksedoktorer, holder natlige, rituelle fester derovre. Den hvide mand er ikke velkommen, og man fortæller, at de, som har vovet sig i land på øen, angribes af sære sygdomme og underlige eksemmer. Noget er der om snakken, for forrige gang vort skib lå her, var en del af mandskabet i land på den, ledet af en botanikprofessor, der var passager ombord. De kom tilbage, næsten alle med et flammende udslet på arme, hænder og ben; det svandt nu hurtigt, men ingen havde lyst til at gentage visitten. Eksemen havde selvfølgelig sin naturlige forklaring: planter, der beskytter sig mod overgreb. Men den indfødte befolkning gyser og siger, det er øens ånd, som ingen hvid ønsker i sin nærhed. Nej, Ile de Coniquet indbyder nu heller ikke til skovture, vild, sort og fjendtlig ligger den og ser over mod os. — Heller ikke indbyder Owendobugtens brunlige vand til nogen svømmetur, selvom varmen kan friste til det, bugten er fyldt med sværdfisk og havets grådigste røvere, barracudas, en lille, lynsnar fisk med et sylet, grumt gab, som altid optræder i flok og på sekunder ribber alt levende de

får fat i, til kun benraden pænt pillet er tilbage. Det er fantastisk at se dem jage, i lynende glimt farer de af sted og skærer lige netop vandoverfladen op, ve dig, fredelige fisk, ve dig, svømmende bushbuck. Som lyn slår barrasuda'en ned, voldsom og tilintetgørende.

Vore kru-boys arbejder med logs, de store, tunge træstammer. Enorme må træerne i skoven være, disse logs er jo bare et udsnit af dem, den største vi fik ombord vejede 7 tons, ellers ligger deres vægt mellem 2 og 5. — I timevis kan man stå ved rælingen og beundre kru-negrene, medens de arbejder på træflåderne, deres mageløst modellerede kroppe med musklernes fint nuancerede spil, guder på job. Kun iført et lændeklæde balancerer de graciøst på den rullende mahogny, og endnu mere blændende bliver deres balancekunst, når de kroger sig helt sammen for at fæste trossens løkke omkring træet. Når det er gjort, springer de tilbage på den næste stamme, og den lige lassoeede går til vejrs. Et spændende moment indtræder, inden loggen svinger over rælingen. Vil trossen holde eller glider okuméen ud af løkken? Det går, og den forsvinder ned i lugen, hvor kru-headman'en, mr. Harding, modtager den. Mr. Harding har den vanskelige opgave at stuve kæmperne, så de ikke kan forskubbe sig, og at få de forskellige størrelser til at passe sammen, således at de kan ligge nogenlunde lige og tæt op mod hinanden. Men mister Harding er et geni til sit arbejde, instinkt og intelligens parrer sig på overvældende måde. — Pludselig bliver der panik i lasten, en lang, sort slange er kommet ombord med træet. Den får kun lov at leve et øjeblik, hurtigt kryber kruerne ud af deres skræk, og 10 mand styrter sig over slangen med bolte og træstykker og knuser den til en blodig masse. Næste flåde kommer duvende, trukket af en gispende, rystende slæbebåd, model 1904. Tunge, blanke stammer, bundet sammen, let flydende træ, et på hver side, så mahognyen kan holde sig oven vande. Det er træ fra bredderne af de grumsede, krokodillefyldte floder Igoumé, Ikoï og N'cogo, der munder ud i nærheden af Owendo.

Jeg færges ind til land med en af slæbebådene, en rystetur uden lige, den sorte styrmand og boyen og jeg dirrer som gelé. Så lægger vi til nedenfor savværket, der ligger ved foden af en bakke og halvvejs op ad den. Savværket beskæftiger mange mennesker, men kun en halv snes er hvide med direktøren og hans frue i spid-

Næste flåde kommer drivende, trukket af en gispende, rystende slæbebåd

sen. Omkring kontor og lagerbygninger grupperer de hvides bungalower og de indfødtes hytter sig, dog, de indfødtes boliger ligger i ærbødig afstand fra herrernes. Sorte svin roder sammen med magre, pjuskede høns overalt i den rødlige jord.

En vej går stejlt op til toppen af bakken, men den er værd at ase sig opad. For kommet op, åbenbarer sig et paradisisk land. Ned mod vandet en bølget slette med højt, stærkt elefantgræs, her og der inde i den står øer af indfiltret buskads, spredt i horisonten træer som udslæede paraplyer og enkelte hushøje bambuskraat. Yderst ude ved skrænten ned til bugten ligger den tekniske læreanstalt for unge indfødte. En lille by af lave, lange stembungalower, med 5 lærere og 80 indfødte elever. Under krigen var skolen allieret flyveplads, men sporene af den er udslettet. Et par kilometer bag den findes en forsøgsgård med malkekvæg, en stor og så godt som ukendt ting i Gabon.

Jeg vender ryggen til Owendo bugten og går ind i landet, i retning af det sted, hvor junglen begynder. Ved en drejning af den smalle sti står et skilt og peger ind mod en hytte, et gadeskilt før urskoven? Å nej, skiltet reklamerer såmænd: Talleur Louis Badingo, 100 meter. Javist står der det. Junglemode, fineste snit Gabon hos skrædderen Badingo, gå med jaket Badingo i junglen! — Her, i skyggen af et 10—15 meter bougainvilletræ, hvis blomster styrter sig ned fra det som en lille fos, ligger en stor eenetages bungalow. Netop som

jeg vil gå forbi den, hører jeg fra et af dens værelser en trenét-tenor hæve sig mod det høje c i bohémearien, min sandten, om han ikke når det, nasalt lød det, men højt c var det. Det syntes, at junglen i Owendo havde overraskelser at byde på, som man slet ikke ventede sig, tailleurer og Puccini-tenorer. Jeg måtte klappe, og knapt er mit bifald og den sidste tone: di-hir, døet hen, førend en lille, væver og fipskægget franskmand, kun iført shorts, styrter ud af huset. Allerede på trappen råber han: en drink, m'sieur? Jeg er åbenbart et kærkomment besøg, et nyt ansigt at se i ensomheden. Tenoren er professeur ved Ecole Professionnelle i Owendo og har boet her i årevis med sin familie.

Inde i den store, luftige opholdsstue med roterende vifter i loftet hilser jeg på fruén, en henrivende, ung pariserinde med et smalt, fint ansigt og sort silkehår i et brus nedover skulderen, let klædt med den spinkle skikkelse synlig under kjolen. To søde småpiger, Jeanne og Yvonne, kommer ind og nejer. Som alle franske børn i Afrika bærer de tropehjelm. Fruen og professoren liver øjensynlig umådeligt op, en mand fra Norden! Og jeg pumpes for nyt fra Europa. Paris. Var jeg også i Paris? Hvordan var der i Paris, spiste man ristede kastanier på boulevarderne? Det er jo netop tiden. For ikke helt at udmatte mig kvæges og styrkes jeg med stærk whisky. Jeg snakker anerkendende om hans stemme, og han iler efter sin guitar og synger neapolitansk med falset for mig, Core n'grato og Marechiaré, en stump Manon Lescaut, åh, hvor han nyder at have en tilhører, han gør tonerne lange og broderer dem med forslag. Hyggelige timer sammen med hyggelige mennesker. Dette ægtepar var af den tiltalende, hvide type, selvopofrende mennesker, som elsker dette land og dets befolkning og som ikke snakker om niggere. Man møder dem alt for sjældent i Vestafrika. Nej, selvom navnet Paris kan vække genklang hos dem, vil de ikke tilbage til Europa. Dette er virkeligt liv, siger han, og hans kone nikker bekræftende. — Det er jorden, jomfruelig, stor og herlig, tilgængelig for dem, som elsker den, livets ydmyge tilbedere. Jo, der er mange farer i Gabon, sovesyge, elephantiasis, malaria og sorte giftslanger og boa, men i løbet af de år, de har boet her, er kun tre mennesker blevet bidt, og kun fordi de færdedes barfodede ude om natten. Alle tre fik serum tidligt nok og reddedes. Her er også pantere, leoparder og vildkatte, om natten kommer de helt op til huset. Det er urtid og liv. 25 kilometer herfra trompeterer elefanterne deres skrydende fanfarer og vifter med de enorme skræppeblade af øren.

De viser mig deres have, fra den er der en eventyrlig udsigt nedover øerne, skovene, floderne og fjerne, slørede bjerge. — I haven gror bananer, ananas, appelsiner, grapefrugt og røde peberbuske, der brænder bål af hibiscus, og langs gangene står sjove bregneagtige planter, der knækker sammen og visner på skrømt, når man berører den, en rigtig filurplante. Børnene, spørger jeg, er De ikke bange for Deres børn? — Vore børn, svarer de patetisk, gror op i paradiset. Hvor disse mennesker var forskellige fra de europæere, jeg hidtil

har mødt på min rejse, de er ikke angste, nervøse og hovmodige overfor landets retmæssige beboere. De virker rolige og tillidsfulde, tilpassede, og de må balancere i deres indre ligeså godt som kruerne på okuméen. Stærk må også m'sieurens yndige, spinkle kone være, hun, som forekommer mig at være altfor sart i Gabons voldsomme og krævende klima. Men der er ikke noget heroisk over hende, hun er bare til. Børnene så jeg senere på dagen, Jeanne og Yvonne, hånd i hånd spadserede de ude i det høje elefantgræs, bøjede sig og plukkede et eller andet.

Jeg takker mine værter for et velgørende møde og fortsætter ud ad stien og kommer forbi en landsby af palmebladshytter. Fra hytterne snurrer symaskinerne, åh, symaskineafrika. Kvinder sidder bøjet over sengerne og pfafferne og går tailleur Badingo i bedene. Udenfor på jorden ligger mændene og driver, hyllet i brogede stoffer. — Bonjour, m'sieur, hilser de, ikke noget m'bwa eller m'go, eller hvad et goddag nu kan hedde på Gabonsproget. Bonjour.

Stien er som en drøm og ingen virkelighed. Langs den gynger høje kokospalmer, modnes bananer og papaya, i palmerne bygger fuglene rede og på de høje bambus vipper bittesmå blålakerede fugle — hvilken ødselhed er det ikke, en bambus besat med safirer. En fugl skratter en stor, grov latter fra sit buskskjul, en tukan med sit næsehorns næb sejler gennem luften, en klovn på vinger. Træer, besat med røde ordner, rangklasse I, det er julestjerner.

En gammel kvinde vralter mig i møde, tusind år må hun være, måske hun oplevede stenalderen. Så rynket, så jeg aldrig noget menneske før. Den nøgne overkrops hud er krep'et af folder, og de lange bryster hænger tomme og slatne ned til livet, hun bærer en vanddunk, som klukker og ler på den gamle ryg. Kvinden patter på en pibe, men da hun ser mig, tager hun den fra munden, og nu klukker også hun af latter, som kommer dybt nede fra og bobler ud gennem hendes tandløse mund. Så sætter hun piben ind igen og kvalmer den sorteste røg. Jeg må vist være dagens helt store oplevelse for hende, jeg hører hende og vandkrukken klukke flere gange, hun vendte sig endda et par gange, jeg gjorde det også, ja, og hver gang, vi sådan så efter hinanden, kom latteren med fornyet kraft. Jeg følte mig ikke som nogen overlegen, hvid opdagelsesrejsende, sådan blevet gjort til latterskive, jeg, som endda havde gået og fantaseret under tropehjelmén og troede jeg var en ulastelig herre i tropen, korrekt iført khaki og shorts. En ny sti bugter og kroger sig og fører ned til en dal. Den reducerede Stanley følger den med skyggende hånd for øjnene. Også på denne sti lyder latter, men denne gang lys og ung fra unge kvinder, som kommer op fra kløften, bærende bambusknipper på deres hoveder og spædbørn på ryggen eller sat overskrævs på hoften. — Bonjuor, m'sieur og bonjour, mademoiselle og et chevaleresk buk fra mig, bukket og mademoiselle't får dem til at knække over, og de allerlyseste bonjourfugle flyver op fra deres struber og ud af mundene, perler i den solmættede luft, og sætter sig på duftende grene.

Jeg blev en smule ør og småtosset i varmen, var nok heller ikke chevaleresk tilstrækkelig, de piger fnisede helt op til toppen af stien.

I dalen ligger en schweizisk missionsstation. I nærheden af hovedbygningen er man ved at rejse en skole, og markerne omkring den er dyrket pænt og europæisk lige. Stationen er lukket, missionærerne er rejst hjem til Schweiz på ferie, måske for at trække kukkukure op igen engang. En sort gartner hilser mig og beklager, at præsten og hans frue er bortrejst. Manden så glad og tilfreds ud og ikke tyngtet af tung lærdom. Kan være, at schweizeren er af den ligefremme type og ikke af den nidkære, som gør fanatisk korstog, men hjælper og oplyser i stedet og er et menneske mellem mennesker. Sådant er det, to typer også blandt dem, den mørke og docerende, og den lyse og selvudslettende; en blanding af læge, bonde, hjælper og givende menneske. Den sidste kategori er også den eneste rigtige, for det er jo således, at den sorte mand nok synes vor kristendom er en smuk lære, men han forstår ikke altid dens formidlere og deres opførelse, han synes, at vi siger et og gør noget andet, at vi prædiker godhed og kærlighed, mens vore gerninger mod ham er ganske anderledes og uden hensyn til ham. Han forstår heller ikke, at livsglæde og naturlighed skal klædes på. Hernede i dalen er alle pænt påklædte, kvinderne i tækkelige, mørke bomulds-kjoler og mændene i skjorter og khakishorts. Ak, hvor det misklæder dem. Deres pragtfulde skikkelser er skjulte, hellere burde de fremhæves i den afrikanske, selvfølgeligelige nøgenhed, eller skal man endelig klædes på, da er de snoede, spraglede klædebon at foretrække, det farveglade lændeklæde. Men vor missionær er schweizer, pæn og velopdragen. Han har dog taget sig af landbrug og hygiejne, alle vegne er der rent, og markerne rationelt dyrket. Børnene lærer at læse, de opdrages til viden. Og viden må de vel have, uden den kan

de ikke vinde frem og holde os på afstand, besejre os engang.

Da jeg er på vej tilbage til savværket møder jeg en ung moder oppe på stien, slank og høj er hun, med håret sat op i slyngede bukler. Hendes overkrop er udækket, og hendes små, faste bryster skinner af olie. Men i det øjeblik, hun ser mig, dækker hun dem til med et klæde, hun har i hånden, og slår øjnene ned, skynder sig forbi mig. Et par store, prægtige sommerfugle flygter sammen med hende, en sommerfugl er hun selv, vrælende følger en lille pige hende, løber i en bue uden om mig.

Varmen er blevet uudholdelig, og sveden strømmer under hjelmen og svier i mine øjne, luften er tyk af hede. Jeg aser mig fordi en hytte med fint udsalg af hvid mands produkter, vaskemidler, spejle, fabrikskamme og portugisiske sardiner, barbermaskiner. En svær neger sidder bag disken og vifter sig med et palmeblad. Bonjour, gaber han og peger på sardinerne. Vi borer os ind alle vegne og konserverer paradiset, i blikboks med det.

Atter færger en slæbebåd mig ud til skibet, ombord er arbejdet forbi for i dag. Kruerne hænger henne agter og fisker catfish, en torskelignende fisk med giftige finner. Kruerne flænser dem og tager indvoldene ud, sætter så en pind på tværs i fiskekroppen og tørrer dem i solen. Good chop, når de vender hjem til Freetown igen.

Så er det pludseligt mørkt, knapt er solen nede, før natten springer op bag skovene og klæder landet i sin sorteste dragt. Alt omkring os forsvinder, øer og kyster og bjergene i det fjerne — kun natten eksisterer, dens blege stjerner og måne. Ikke en lyd inde fra land når ud til os, endda natten har vækket junglens stimænd, men pantere og leoparder færdes på fløjlspoter. Ombord går nu også alle til ro, kun vagtmanden gløder med sin cigaret.

Hjem med juleskib fra Grønland

Fortsat fra side 28

skibet. Landgangen sættes, toldvæsenet kommer ombord, vi håber, at de også er i julestemning, så al for megen roden i kufferterne kan undgås. — Jo, de var i stemning, således at vi efter en halv times forløb kunne gå fra borde.

Derefter et virvar af omfavnelser, gensynsudbrud, nyheder i familien, børns smittende juleglæde og en masse anden hygge . . . !

Glemte var søsygens kvaler, hos os søfolk glemmes

Nordsøens og Atlantens vilde „drenge“, glemt er de hvidblå „giganter“ . . .

Men alligevel, når man tænker og ser lidt videre fremover, er det som et slør, hvor man gennem maskerne ser skibe med kurs vest og nord over i året, der kommer! . . . Inden længe vil Nordsøens drenge — Atlantens gubber såvel som indlandsisens skønne, farlige produkter — igen være den kendsgerning, at de kun var glemt, til vi møder dem igen!

Kokken som syndebrød

En munter fortælling fra de gode, gamle sejlskibsdage

Af SØREN HENNING — Tegninger: OSCAR KNUDSEN

S/S „Gunvor“ lå for anker ud for New Zealands kyst. Når man så ind mod land, kunne man skimte en stribe strandbred, bag hvilken en række mørke klipper strakte sig mod himlen, samt en flodmunding, hvor en larmende muddermaskine var i fuldt sving med at fjerne så meget af en sandbanke, at skibet kunne løbe ind i den lille havn.

En del af besætningen drev rundt i nærheden af kabyssen, og på en eller anden måde kom der en diskussion i gang om ærligheden blandt søfolk. Også kokken, en ældre mand, deltog i diskussionen og udviklede sit syn på sagen på følgende måde:

— Min erfaring gennem et langt liv til søs er den, at sømandsstanden i det store og hele består af brave og ærlige folk. Dermed vil jeg selvfølgelig ikke hævde, at alle søfolk er engle. I snesevis af gange, når jeg et øjeblik har vendt ryggen til, er der f.eks. fra kabyssen forsvundet lækkerier, som var bestemt for skipperens bord.

— På sejlskibenes tid, da man som bekendt ofte kunne komme ud for at ligge i havn og vente på last i lange tider, var det heller ikke ualmindeligt, at et halvt hundrede meter ny logline eller lignende pludselig forsvandt. Men når man på forhånd vidste, at den skibshandler, som købte tingene, næsten altid solgte dem tilbage til den retmæssige ejer igen — ja, så vil jeg tro, at folk med lidt sund retfærdighedssans vil give mig ret i, at der ikke var sket nogen uoprettelig skade ved denne form for „handel“.

— I de fyrretyve år jeg har sejlet til søs, har jeg egentlig kun én gang været skibskammerat med en virkelig lumpen og uhæderlig mand. Det var Tom Ogden om bord i fire-masteren „Thunderbird“ af London. Han blev påmønstret, fordi vor gamle sejlmager pludselig var blevet alvorligt syg; men selv om han udgav sig for sejlmager, var der adskillige om bord, der hævdede, at han ikke havde megen forstand på sejlmagerarbejde. *Never mind* — fyren var under alle omstændigheder, hvad jeg forstår ved en rigtig slambert, og han skaffede mig en række ubehageligheder på halsen, som jeg aldrig glemmer.

Kokken tav. Nok ville han gerne fortælle, men han så gerne, at man opfordrede ham dertil.

— Fortsæt du kun, vi lytter, sagde bådsmanden på de forsamledes vegne. Og det lod kokken sig ikke sige to gange, han rømmede sig og fortsatte:

— Ja, vi var altså på rejse til Australien med stykgods. Til tider var det temmelig hårdt vejr, og der var dage, hvor søerne væltede ind over fordækket, så Tom var nødt til udelukkende at arbejde under dæk.

En formiddag på en sådan urolig dag følte han trang til at rette ryggen lidt, rejste sig fra sin skammel og slentrede langsomt hen til træskottet og kiggede gennem tremmerne ind i lastrummet. En stund stod han og stirrede udtryksløst på de mange forskelligeartede kasser, der stod stablet nydeligt op i rad og række oven på hinanden. Af kassernes påskrifter kunne han se, at nogle indeholdt dåser med sardiner i olivenolie eller dåser med laks, andre dåser med pickles, kandiserede valnødder o.s.v. o.s.v.

Netop som han stod i begreb med at løsrive sig fra det fristende syn — og synet var jo unægtelig fristende efter en gang morgenmad, bestående af knastørre beskojter og tynd kaffe — fik han pludselig øje på nogle kasser med den forjættende påskrift „Old Scotch Whisky“ malet udenpå med store, sorte bogstaver.

I første omgang troede han, at hans øjne spillede ham et puds. Men længe varede det ikke, før han vågnede op til dåd og gav sig til at undersøge, hvor forsvarligt skottet var fastgjort. Til sin store glæde opdagede han, at det kun blev holdt fast af en rusten kæde, der var fæstnet til en lige så rusten metal-krampe. Det tog ham kun et øjeblik at lirke krampen ud med et mærlespir og åbne skottet.

Hurtigt halede han en kasse ned, brød låget op og fjernede det øverste lag på fem flasker, som han skjulte under det topsejl, som han netop var i færd med at reparere. Han havde hastværk, for af erfaring vidste han, at styrmanden havde for vane jæv-

lig under et eller andet påskud at gøre sig ærinde ned til ham for at se, om han sad og røg, hvilket var strengt forbudt. I lyntempo fik han låget slået på, kassen sat på plads og skottet fastgjort, så alt igen så ud til at være i den pinligste orden. Han ville også gerne have haft fat i nogle dåser med laks og pickles, men det fik være. Det gik jo heller ikke an at spænde buen for højt . . .

— Nu ved I jo alle sammen udmærket godt, at der dengang om bord i de fleste skibe fandtes i det mindste én krybende hund, der for at indynde sig hos officererne beflittede sig på at se og høre alt, hvad der foregik om bord, for omgående at plapre ud med det til vagthavende officer. Også Tom var klar over denne fare, og derfor sad han længe og brød sin hjerne med at finde ud af, hvor han bedst og sikrest kunne skjule sit bytte. Han turde ikke gemme det i sejlrummet, da det var skipperens hobby at arbejde med sejl, og han af denne grund omtrent daglig kom ned for at gøre sig nyttig.

Da var det, at han med ét kom i tanker om mig. Han vidste jo, at jeg var en god kammerat, og han kendte mig godt nok til at vide, at jeg aldrig ville tillade nogen at stikke sin næse i mine gemmer. Han spildte da heller ikke tiden, men opsøgte mig omgående for at sætte mig ind i sagen. Jeg var med et mildt udtryk forfærdet over, hvad han havde gjort, og det sagde jeg da også til ham i temmelig skarpe vendinger.

Da jeg havde fået sagt, hvad jeg ville, gjorde Tom mig imidlertid med et lunt glimt i øjet opmærksom på, at australierne er uhyre venlige og gavmilde mennesker, som sikkert ville blive kede af det, hvis vi ikke trøstede os med en flaske eller tre af deres whisky, når vi i hårdt vejr virkelig trængte til en lille hjertestyrkning.

På en måde måtte jeg give ham ret — australierne er nemlig utrolig venlige og forekommende mennesker. Mange gange, når jeg har været i land i Melbourne eller Sidney, er jeg blevet inviteret på en drink af folk, som jeg overhovedet ikke kendte, og det lykkedes da også til sidst Tom, der havde talegaverne i orden som få, at få mig overbevist om, at det hele ikke var nogen uærlig eller særlig slet handling. Det endte altså med, at jeg hjalp ham med at smugle flaskerne ind i kabyssen, hvor vi anbragte dem i et aflåset skab, i hvilket jeg opbevarede personlige lækkerier som kondenseret mælk, dåser med sardiner o.lign., som jeg tid efter anden havde set mit snit til at stikke til side . . .

— Nu har de fleste af jer sikkert ikke kunnet undgå at lægge mærke til, at jeg, hvad spiritus angår, er næsten totalt afholdende — i hvert fald sætter jeg altid grænsen ved det tredje glas. Når jeg går

i land, drikker jeg kun øl, og jeg gør det udelukkende for selskabs skyld.

Jeg skal dog være den første til at indrømme, at det på en mørk og råkold morgen, før vagthavende officer kom for at inspicere, var yderst behageligt og velgørende at sidde i kabyssen sammen med Tom og nippe til et krus skoldhed kaffe, blandet op med „Old Scotch“. På sådanne morgener var vi lige så lykkelige som et par guldgravere, der skuer det første glimt af det ædle metal.

I mørke og kolde nætter, når vinden peb og hylede i rigningen, og man kun svagt kunne høre udkiggen på bakken varsko: „Alt vel, lanterne brænder klart!“ kom Tom jævnlige listende og gav mig et lille venkabeligt puf i siden. Så vidste jeg besked, og vi krøb sammen ved den varme ild og drak de udmærkede australieres skål i deres egen whisky!

En decemberaften med hylende storm, frådende søer og lavthængende skyer, da gamle „Thunderbird“ efter loggen kun gjorde ti knob med rebede topsejl, kom Tom listende som så ofte før og sagde til mig: „Hva' mener du om en lille opstrammer til at varme sig på? Hjemme i min fødeby i Skotland foranstaltede vi ofte lidt fællessang på sådanne kolde og ugæstmilde aftener. I flok og følge drog vi af sted til kroen, hvor vi bestilte øl til alle de tilstedeværende, tog plads ved det største bord og sang nogle af de gode, gamle folkesange som f. eks. „The blue bells of Scotland“, „Billy Boy“, „Auld lang syne“ eller lign. Jeg har på fornemmelsen, at vi begge to er i besiddelse af gode sangstemmer, så hvis du vil sørge for lidt til at fugte halsen med, foreslår jeg, at vi gør et forsøg med „Auld lang syne“.

Jeg syntes, at Toms idé var meget morsom, og da vi havde fugtet halsen et par gange, opløftede vi vore milde røster . . .

„I betragtning af, at det er vort første forsøg på at synge duet, synes jeg egentlig, det gik helt fint,“ sagde Tom, da vi holdt inde. „Men det, vi trænger til, du gamle, er nu alligevel en sang med lidt mere fut i. Hvad mener du om at forsøge med den gamle chanty „A-roving“?“

Den var jeg straks med på, og igen opløftede vi vore smeldende tenorer:

In Amsterdam there lives a maid
(Now listen to my song!)
In Amsterdam there lives a maid!
She is a mistress to her trade!
I'll go no more a-roving with you, fair maid!
A-roving! A-roving! Since roving's been my ruin.
I'll go no more a-roving with you, fair maid!
A-roving! A-roving! Since roving's been my ruin.
I'll go no more a-roving with you, fair maid!

Døren blev vredet op, og styrmanden brasede ind

Selv syntes vi, det lød uhyre besnærende; men netop, som den sidste strofe døde bort, hørte vi styrmanden brøle arrigt udenfor:

„Hva' i de syv gale havguders navn foregår der her? Se til, I får lukket den dør op, I forbandede skrålhalse!“

Som et lyn fo'r Tom hen og åbnede døren til luvart, gennem hvilken han omgående forsvandt. Jeg greb whiskyflasken og styrtede hen til skabet med den. Men netop som jeg skulle til at anbringe den her, blev døren i læsiden vredet op, og styrmanden brasede ind.

„Hva' har du dér, du lumske kokkesjæl?“ råbte han, idet han greb mig om håndleddet og vristede flasken fra mig. Og da han nu undersøgte skabet, kunne han naturligvis ikke undgå også at finde de andre flasker. At forsøge på at forklare ham, hvem flaskerne rettelig tilhørte, anså jeg i den foreliggende situation for formålsløst.

Da han omsider fik fat i Tom nede på halvdækket, var fyren travlt beskæftiget med et stykke sejldug til en skibskiste, tilhørende en af matroserne, og han svor ved alle hellige magter, at han havde arbejdet på halvdækket de sidste to timer, ja, han fik endog et par af matroserne til at bekræfte denne løgn...

— Næste formiddag, da jeg kom ned i salonen for at blive forhørt af skipperen, hørte jeg Tom, der allerede var ved at afgive forklaring, udbryde:

„De må nu meget undskyldte, kaptajn, men hvis jeg havde taget den whisky, ville jeg da aldrig have gjort noget så dumt som at gemme den i kokkens skab med det kendskab, vi her om bord har til ham.“

— Nå, for at gøre en lang historie kort: Da gamle „Thunderbird“ gik til kaj i Melbourne, blev jeg slæbt for dommeren, sigtet for at have stjålet af lasten. Jeg blev idømt fire måneders fængsel...

— Under fængselsopholdet arbejdede jeg i køkkenet, hvor jeg egentlig havde det ret frit. Det bedste ved det hele var næsten, at jeg var fri for kværlanter til at kalde suppen for opvaskevand eller bande over, at kødet havde ligget i lage siden Lord Nelsons dage.

Da frihedens time omsider slog, og jeg som en fri mand gik ud gennem fængselsporten, kom en gammel, hvidskægget herre, der havde stået og iagttaget mig fra den modsatte side af vejen, hen til mig og spurgte, om jeg var kokken fra „Thunderbird“. Da jeg svarede bekræftende, tog han mig under armen og trak af med mig, som var jeg en kær og længe savnet ven. Han sagde, at han kom fra det britiske konsulat og fortalte, at han, aftenen før „Thunderbird“ igen stak til søs, havde haft besøg af Tom Ogden, der havde været meget bekymret for mig og derfor havde bedt ham om at møde mig, når jeg blev løsladt. Han havde sagt, at han var en meget nær ven af mig. Derfor ønskede han, at der var nogen til at tage sig lidt af mig, når jeg atter blev en fri mand!

Det tog mig over en time at gøre den pæne, gamle herre forståelig, at jeg udmærket godt var i stand til at klare mig selv...

— Allerede tidligt den næste morgen var jeg på færde for at finde et skib, der manglede en kok. Der var nok af skibe, som lå og ventede på last, men alligevel var jeg temmelig pessimistisk med hensyn til at finde en hyre. Jeg prøvede imidlertid samtlige skibe efter tur, men med negativt resultat.

I havnen lå også en halv snes skibe og ventede på udlad. Også dem forsøgte jeg, selv om jeg godt var klar over, at kokke kun forlod disse velfunderede fartøjer, hvis de havde begået rævestreger af den ene eller anden art eller kom for skade at blive skyllet over bord i en brandstorm.

Jeg var netop ved at opgive ævred, da jeg pludselig fik øje på en nydelig, gråmalet bark, der lå lidt for sig selv. Skibets udseende tiltalte mig — og så var den hjemmehørende i Amsterdam, hvad der var et yderligere plus. Jeg besluttede mig derfor til at forsøge lykken endnu en gang, begav mig op ad gangway'en og gik agterud, hvor jeg straks løb på førstestyrmand.

„Morning, Sir,“ sagde jeg høfligt og tog huen af. „Jeg har hørt, der er brug for en kok her om bord,“ løj jeg frækt.

„Ja, i allerhøjeste grad,“ svarede han, „men selv om De er den dygtigste kok i verden, nytter det ikke noget at rette henvendelse til mig. De må konsultere skipperens kone.“

„Befinder den dame sig om bord?“ spurgte jeg.

„Det kan De lige bande på, hun gør,“ svarede

han, idet han sænkede stemmen og kiggede sig forsigtigt omkring, som om han var bange for, at nogen lyttede til vor samtale. „Vent her, så skal jeg melde Deres ankomst!“

Nogle minutter efter kom en lille, visnen kone med små, plirrende øjne og et ansigt som en abe ud fra salonen og sjokkede hen mod mig.

„De siger, De er kok,“ sagde hun med sin tørre og knirkende stemme, idet hun mønstrede mig kritisk fra top til tå.

Hun mønstrede mig kritisk med sine små, plirrende øjne.

„La' mig se Deres papirer, min gode mand,“ sagde hun og rakte hånden frem.

„I'm sorry, lady, men de eksisterer ikke mere, de gik tabt, da hotel Bristol i Sidney brændte ned til grunden.“ Det var en fræk, lille nødløgn, jeg fabrikerede i en hast.

„Hvad i alverden bestilte De dér?“ spurgte hun spydigt, „skrællede De kartofler?“

„Jeg var ansat dér som chefkok i fire år,“ sagde jeg i en let krænket tone.

Mit svar gjorde tilsyneladende et vist indtryk på hende — i hvert fald talte hun nu i en mere elskværdig tone til mig.

„Udmærket,“ sagde hun, „vi har netop brug for en kok, der kan sit kram. Jeg har måttet sende den forrige kok i land, han var en dumrian og alt for flot over for besætningen. Og da jeg desuden opda-

gede, at han vaskede sokker i kasserollen, var målet fuldt . . . Men før jeg bestemmer mig endeligt, kunne jeg godt tænke mig at spørge Dem lidt nærmere ud om Deres kundskaber med hensyn til madlavning.“

Hun stak mig nu en række spørgsmål ud angående tilberedningen af forskellige retter. Men jeg var jo blevet klar over, hvordan hun skulle ha' det, og præciserede i hvert enkelt tilfælde meget omhyggeligt, at jeg naturligvis brugte det bedste kød, de bedste grøntsager o.s.v. til den mad, jeg lod servere i salonen. Resterne samt de dårligste stykker kød anvendte jeg til mandskabets kost, forklarede jeg hende. Det var naturligvis ikke i overensstemmelse med sandheden, men det var jo det, hun ville høre.

Da eksaminationen var overstået, nikkede hun tilfreds.

„Jobbet er Deres,“ sagde hun.

Jeg takkede og begav mig forud for at tage kabysen lidt nærmere i øjesyn. Styrmanden sad derinde og fik sig en smøg.

„Nå, fik De så jobbet, min søn? spurgte han nysgerrigt.

„Yes, sir, jeg påmønstrer i morgen,“ svarede jeg.

„Er De sindssyg, mand?“ udbød han og slog ud med begge arme. „Har De virkelig mod til det efter at have været i kløerne på den gamle, visne mumie?“

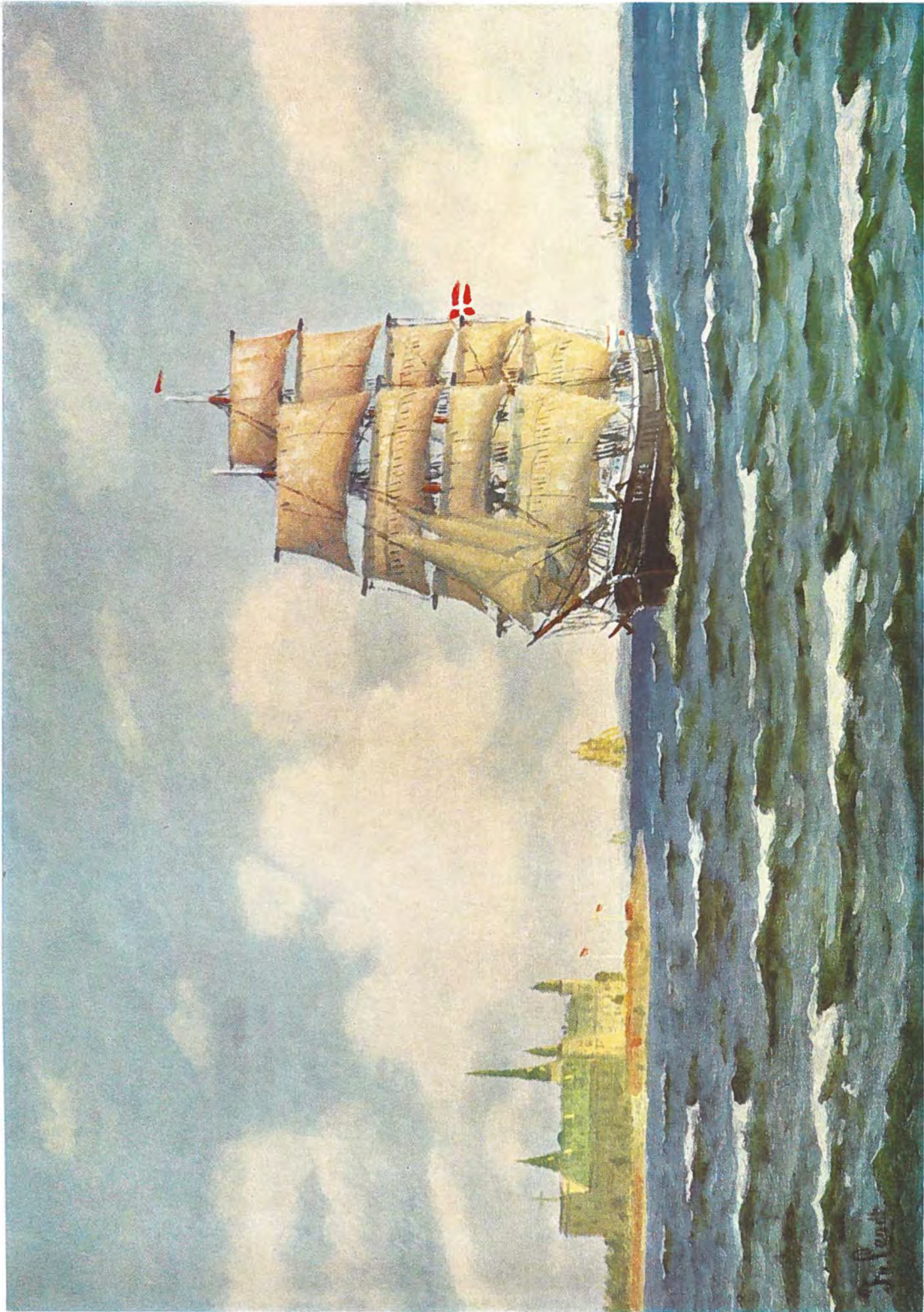
„Yes, sir,“ svarede jeg med fast stemme.

Han greb min hånd og rystede den så hjerteligt, som var det intet mindre end en heldedåd, jeg havde udført. „Det er modige mænd som Dem, der gør det muligt for den hollandske handelsmarine til stadighed at vise flaget på verdenshavene!“ udbød han begejstret . . .

— Den dag troede jeg oprigtig talt, at han ikke var rigtig vel forvaret. Men da jeg havde tilbragt godt seks måneder om bord med denne gamle drage sjokkende ud og ind af kabyssen dagen lang for at stikke sin næse i alt og give mig ordrer — ja, først da blev jeg rigtig klar over, at det var mig, der ikke havde været i besiddelse af mine sansers fulde brug, da jeg påmønstrede.

Men det, der mest af alt irriterede mig, var dog den kendsgerning, at alle mine genvordigheder udelukkende skyldtes Tom Ogden — den mest lumpne og uærlige mand, jeg har mødt i mit lange liv til søs!

Reproduktion: Brdr. Barentzen

Briggen „Tjalfe“ passerer Kronborg

Maleri af Fr. Landt

Reproduktion: Brdr. Børentzen

Esbjergkutteren „Lepanto“ i høj sø

Malet af Chr. Houkjær

På togt med kadetter

Af RICHARD JENSEN

Klar til at vende!

Å ja, klar til at vende!

Roret i læ, los klyverskøde, hal bommen midtskibs ind!

Når vendingen var udført, og den sidste kommando „støt bidevind“ havde lydt, styrtede hele kadetskaren agterud og samlede om meddommeren som hundestjeler om en bid brød.

Bedømmelse.

Ny mand på bro og vagtsbænk.

Klar til at vende!

Og sådan gik det slag i slag fra morgen til aften.

Var turen igennem, begyndte kovendingerne, så ombakningerne og efterhånden alt til manøvrefaget hørende.

Det knirkede og knagede i skrog og rejsning på gamle „Heimdal“, som i tidernes løb havde set adskillige hold komme og gå, og som var blevet vendt, vredet og drejet både mod og efter alle kunstens regler. Læk var den og dygtig kølsprængt. Den mindede om sådanne ældre herrer, der affecterer ungdommelighed ved anstrengt spændstig gang. Nu sang den på sit sidste vers og kunne synge det med ære, den havde med hæder deltaget i vor sidste mindeværdige søtræfning, havde i adskillige år været øvelsesskib for vordende søofficerer, og med denne rejse var det altså slut.

I løbet af den uges tid, togtet havde varet, havde den friske luft og det raske liv forvandlet kadetter og aspiranter fra en samling læseheste, i hvis øjne eksamensrædslen lurede, til solbrændt og blankøjet ungdom. Og denne ungdom og dens udvikling var det, hvorom alt og alle i skibet drejede sig.

Tiden var knap, kun tre måneder, i hvilke kadetterne ikke alene skulle have et utal af sejl- og dampmanøvrer, helst flere end det foregående år, men også artilleriuddannelse med gevær- og kanonskydning.

„Heimdal“s artilleri var nu ikke synderlig indviklet. Kanonerne var malmkanoner fra Christian den Syendes tid, de var morderlig kønne med forsiringer og

ornamenter og skød helt godt; men smeldet, når skudet blev affyret, lød mere som et hyl end som et knald og var højst ubehageligt for trommehinderne.

Bedømmelsen af skydningen foretoges udelukkende fra selve skibet og var derfor meget mangelfuld. Man hjalp sig imidlertid med den regel, at kadetskud, når de da ikke var rent pokker i vold, var udmærkede, samme slags fra underofficerseleverne meget gode, og fra de værnepligtige gode skud.

Tommelfingerdrejning var et ukendt begreb.

Fra kl. 4 morgen til 6 aften: Rengøring, parade og øvelse, kun afbrudt af spisetiderne. Man måtte mindes den skipper, der sagde til sin besætning:

„Her ombord, folkens, skal I få så god mad, som I aldrig har fået nogensinde før — men I skal, brøle mig, heller ikke få tid til at æde den,“ kun med den forskel, at maden hos os godt kunne tåle at være bedre.

Hvad vi ikke nåede om dagen, indhentede vi på nattevagten, hvis program: Skuring af årer, luger, ristværker, vask af tøj og overtræk, kun varieredes med klipfiskeskrabning søndag nat. Og blev der endelig råd til en times frihed, så blev den omsat i kåde løjer. Havde en stakkels, træt sjæl fundet sig en krog til en vagtskraber, kunne han risikere at vågne op med sammensurrede ben, eller han blev purret ved at blive halet langsdæks i strakt galop.

„Rejs ut af køjerne! Rejse, rejse, rejse. Ut af kanerne lidt tikkeligt. Der ligger en stor postdamper på siden med breve — lutter pengebreve. Op på højkant, op og se på land!“ Det var lokketonerne, hvormed den lukafhavende kvarterchef søgte at vriste kadetmessens befolkning ud af Morfeus arme.

Og det kan nok være, at det gik tikkeligt.

Forsøgte en og anden at tage sig en tår til på et minut eller to, kunne han næsten altid finde sig selv på mørken indfiltret i køje, tæpper og surreline.

I de første fem minutter så det ud, som om det gik på livet løs i vildt håndgemæng; og først når den sidste

køje gennem skyllygten var langet ud på dækket, kom der lidt ro i gemytterne.

Derefter dyrkedes videnskaberne oppe i midtskibs fartøjer, og hvor man ellers kunne være nogenlunde i fred for spulingen, til der fra nedgangskappen lød en bedrøvet røst, som sang:

„Te-hale.“

Det har sikkert været tynd te, der bødes på, ellers forstår jeg ikke, hvorfor indbydelsen blev meddelt så sørgeligt.

Kadetterne var inddelt i kvarterer, på hvert kvarter var en eller flere kadetter af hver klasse. Den ældste — kvarterchefen — var fader, den næstældste moder, og de øvrige børnene. De levede et patriarkalsk og som regel hyggeligt familieliv, hvor fader og moder bestræbte sig for at opdrage børneflokkene uden at komme ind på de moderne såkaldte „humane“ pædagogiske opdragelsesmetoder. De respektive fædre lagde særlig vægt på at opdrage de yngste børn — aspiranterne — til ikke alene at blive raske og dygtige kadetter, men også ferme husassistenter.

Medens underofficerselever og mandskab besatte fortoppen, var stortoppen kadetternes. Ved manøvrer med sejl og rejsning sloges toppernes besætning drabeligt om førstepladsen. Bagefter diskuteredes resultaterne med fynd og klem.

Det gav praktisk færdighed, sund motion og udviklede et kammeratskab, som fik betydning for det senere samarbejde mellem de to klasser vordende befalingsmænd.

Når dagens møje var endt, kunne der blive en lille timestid inden køjerne til selskabelighed. Så kom piberne frem, åbenlyst dog kun hos kadetterne i ældste klasse; de øvrige måtte søge krumholterne for at få sig en smøg. Ikke engang et velvoksnet fuldskæg gav adgang til nydelsen af den kostelige urt for åbent tæppe. Jeg mindedes således en kadet i næstældste klasse, hvis helbefarne fuldskæg var genstand for både beundring og misundelse, som erhvervede sig tre ugers karantæne for en uskyldig pibe tobak i akselgangen. Nogle dage efter havde vi rebningsmanøvre. Synderen sad overskrævs på storemærserå og lagde stikbout. Han lærer sig bagover for at sanser slaget, glider ud over nokken af råen og går overbord. Redningsbåden blev øjeblikkelig firet af og fandt ham på falderebstrappen, hvor han sad og pjaskede med fødderne i vandet. Af glæde over det heldige forløb af denne luftfart eftergav chefen ham resten af karantænen. Da han havde fået tørt tøj på, tyede han straks ned i akselgangen og fik sig en forsvarlig pibe.

Under stadig manøvrering arbejdede vi os op mod Kronstadt, og her fik vi endelig lejlighed til at trække vejret og spørge nyt hjemmefra.

Da skibssergenten havde uddelt alle brevene, trådte en ganske ung halvbefaren frem og sagde med ligesom lidt slør i stemmen.

„Æ der ingen brøv te mej, skibssergent?“

„Nej min ven, nu har jeg ikke flere.“

„Der sku så ganske bestemt være brøv.“

„Der er nu ingen, min kammerat, men jeg skal nok skrive et til dig i morgen.“

Da opholdet kun skulle være af kort varighed, strøg vi Kronstadt og besøgte i stedet Sct. Petersburg. Med en fiks lille damper tog vi af sted en formiddag. Undervejs spiste vi frokost, hvortil hørte rå agurker; det var første gang, jeg nød agurker på den måde, men de smagte fortræffeligt. Om selve besøget er ikke meget at sige; jeg husker, at det var meget varmt, og at gaderne var mærkværdig mennesketomme. For at nå så vidt omkring som muligt slog vi os sammen to og to om en hyrevogn. Trods den stærke hede var vor kusk iført en fodsid pels, på hvis ryg lusene holdt marchøvelser delingsvis. Desværre talte kusken kun russisk, så vi havde ingen glæde af hans oplysninger. Et sted blev der brolagt. Ved arbejdets ophør forsvandt brolæggerne ind i et skur, fem minutter efter stillede de udenfor og var nu forvandlet til soldater, der marcherede af til kasernen. Med et hastigt besøg i zoologisk have og Isakkirken endte dagen.

Under vort Kronstadt-ophold aflagde kejserfamilien og Dronning Olga af Grækenland, som boede på Petershof, besøg om bord. Det var strålende vejr den dag, og gamle „Heimdal“ skinnede som poleret fra fløjknep til kølsvin.

Da kejserfamilien gik fra land, dundrede salutten fra fæstningen, de russiske orlogsmænd og „Heimdal“, som om alle onde ånder var sluppet løs samtidig.

Efter endt parade blev skibet inspiceret fra for til agter både på dæk og om læ. På vejen kom de forbi bådsmændens lukaf, hvor køjen var dækket med et mærkeligt vævet silketæppe; kejseren blev opmærksom på tæppet og spurgte chefen, hvorfra det skrev sig.

Så blev bådsmændene hentet.

Vor bådsmænd, der er foreviget på billedet af slaget ved Helgoland, og som ikke var slet så hoffähig, som han senere blev, var ikke imponeret af at skulle stilles ansigt til ansigt med selvherskeren over alle russere. Da chefen havde sagt, at kejseren ønskede at vide, hvorfra han havde køjetæppet, vendte bådsmændene sig mod kejseren og sagde:

„Jo, det skal jeg s'gu sige Dem.“

Her tog bådsmændene fat i en af kejserens frakkeknapper, som han ugenert fastholdt og drejede, mens han fortsatte:

„Jeg lå engang i Gibraltar sammen med en engelsk orlogsmænd, som kom fra Kina. En dag, da jeg var i land, tørnede jeg på en engelsk bådsmændsmath; vi skyllede gorgeletten noget rigeligt, så engelskmændene blev hønefuld, og da han om aftenen skulle gå til båden, var han lam i undersætterne og for resten dygtig krakilsk, så jeg måtte tage ham på nakken og bære ham. Nå, han kom ombord i rette tid, selv om han ikke var, hvad man kalder smuk eller så godt ud. Den næste morgen kom han langs siden i en dingle, og nu var han meget pæn igen. Så takkede han for lodningen og stak mig en lille pakke ud, og i pakken lå køjetæppet der.“

Kejseren så forbavset på manden; så lo han.

Om oversættelsen, som chefen besørgede, var lige så

drastisk, ved jeg ikke, men kejserinden, som forstod bådsmændene, var henrykt og sagde, at han var guddommelig.

Så stilledes der atter til parade, og de høje herskaber forlod skibet.

Bådsmændene, som peb faldereb, lagde til sin store forbavselse mærke til de håndkys, hvormed officererne hilste damerne ved ankomst og afsked, og sagde senere til Prins Georg, som var kadet:

„Hva' fa'en var det for no'et? De kyssede jo damerne på handskerne.“

„Ja, naturligvis.“

„Naturligvis, det ville jeg nu ikke ha' gjort.“

„Ikke? Det blev De da nødt til, når det hører sig til.“

„Jamen, jeg ville da ikke kysse på handskerne.“

„Hvor da?“

„Lige på trutten, begribeligvis.“

Så stod vi til søs igen, og de evindelige manøvrer begyndte atter. Det gik jo lidt trægt i begyndelsen, men snart var vi inde i det gamle tempo.

Sct. Hans aften var fordækket indrettet som dyrehavsbakke, hvor kadetterne optrådte som stærke mænd, klovner og alle mulige zoologiske mærkværdigheder. Selv et par løver manglede ikke. Uheldigvis var de gerådet udi klammeri inden forevisningen og havde ædt hinanden, så kun halerne blev tilbage, hvilket me-

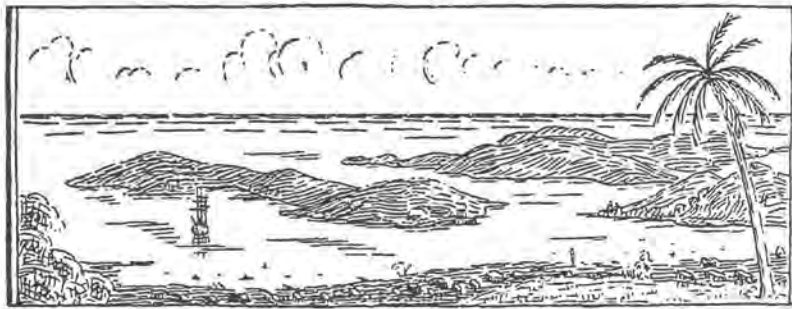
nageriejeren meddelte med grådkvalt stemme og en hale i hver hånd.

Som afslutning opførtes en heksedans, under hvilken fanden kom farende op af skorstenen. Han blev halet til vejrs ved hjælp af en klapløber på storstaget. Uheldigvis var der stukket på ham med halvstik, som omtrent skar ham midt over; og da han kom til syne over skorstenen halvkvat af røg, hostende og spyttende og med rædselsslagne træk, så han alt andet end djævelsk ud. Til alt held holdt han til det, ellers ville landet have været en anset grønlandsforsker og en dygtig officer fattigere.

Mod slutningen af togtet afholdtes rufeksamen for aspiranterne, hvorefter den store dag oprandt, da de skulle have deres stagvendinger. Aftenen før slaget holdtes generalprøve i kadetmessen, hvor ofrene stående på messebordet med papirkongehat på hovedet og en vældig råber for munden kommanderede vendinger, og hvor de, når tidspunktet oprandt, da de skulle se efter dødvandet, ufravigelig fik en skål vand i hovedet.

På højtidsdagen, før det var en højtidsdag for alle andre end aspiranterne og de respektive fædre, blev de uheldige proppet med alle mulige og umulige dessins, indtil de var ved at segne af lutter nervøsitet, når de med spæde stemmer og hjertet i halsen præjede deres første:

„Klar til at vende!“

FØRSTE GANG I VESTINDIEN

Vi havde haft en sur tur over Nordsøen med tåge og slud. Ingen observationer på grund af manglende sol, og loddet gående ustandseligt både nat og dag. Men forårsfornemmelser gik vi alle med, skønt vi var i slutningen af oktober. Vi vidste, at på den anden side den engelske kanal ventede solen og længere mod syd varmen. Det gjaldt blot om at slippe helskindet over Spanskøen, så havde vi sommeren.

Spanskøen viste sig imidlertid fra sin mest uelskverdige side. Det blæste hårdt, og korvetten slingrede, så kanonerens anbefaling til os om at surre skræen til tænderne, hvis vi ville beholde den i munden, næsten fik noget på sig. Navnlige når man var til vejrs, hvor

bevægelsen voksede med afstanden fra dækket, fik man rystet sig rigeligt. Min morgenpromenade — langelinieturen, som den kaldtes — bestod i med en blikbøtte, indeholdende modbydeligt harskt smør, hængende i en snor om halsen, at gå til storefløjknep og derfra ned efter fedte alle de steder, hvor tovværk og rundholter skamfilede mod hinanden. Ovenpå en sådan langelinietur måtte jeg trække vejret adskillige gange, før madlysten atter indfandt sig.

Nå, alting får ende, selv Spanskøen, og turen langs Spaniens og Portugals kyst var vidunderlig.

I Cadixbugten fik vi lods ombord. Han var pragtfuld, noget over middelhøjde, slank som den spanier han var,

krindhvidt hår over et furet, glatraget, læderbrunt sømandsansigt, hvori alle rynkerne lo omkap med et par spillende sorte øjne. Han førte sig med en verdensmands anstand trods sin luvslidte, marineblå uniform med de falmede gulddistinktioner. Alt hos ham var afstemt og harmonisk, både de håndbevægelser, hvormed han gav sine ordrer til roret, og måden, hvorpå han rullede og røg sin cigaret. Selv hans engelsk med den spanske accent blev en ørensløst.

På vejen ind mod Cadix passerede vi et engelsk fir-mastet fuldskib, som var under letning. På bakken gik besætningen i gangspillet. Fra vort mærs tog de sig, som de således gik rundt til spilpalernes klappen, fuldstændig kaleidoskopisk ud i røde, blå, hvide og grønne skjorter, negere, kinesere og hvide mellem hverandre. Forsangeren kunne vi ikke høre, men hver gang koret faldt ind med:

„Spend my money on shore, Sally Brown!“ rungede det ud over reden.

Og her lå altså Cadix, søndagshvid og strålende som en glad brud. På den anden side bugten bjergagtige klitter, hvis konturer fortonede sig som guldmor i det flimrende sollys. En svag brise førte et brus af malmfulde klokketoner fra de mange kirker i Cadix og om-liggende byer ud til os for ligesom at hamre respekt for den mægtige katolske kirke ind i vore sjæle.

Den følgende dag havde vi landlov. Hvilken overgang fra den ensformige, regelmæssige tilværelse ombord til det larmende og myldrende liv i byens gader, så rigt og fremmedartet, så fyldt med farver, at man næsten snappede efter vejret.

Som i alle sydens byer vrirlede det med tiggere af begge køn, i alle aldre og med alle mulige gebræk-ligheder, som de blottede ustandseligt. Andre, hvem naturen havde nægtet disse hjælpemidler, lavede sig nogle selv; således så vi en ung laban, som drejede øjnene rundt i hovedet, så kun det hvide var synligt. En solid lussing bragte dem imidlertid hurtigt i lave, og pokker tog ved knægten.

I tiggerskaren var også en lille seks års pige med det sødeste og uskyldigste ansigt, men ualmindelig laset og snavset. En af kammeraterne foreslog, at vi skulle skil-linge sammen og købe hende noget pænt tøj for at se, hvor glad hun ville blive. I en butik fik vi hende vasket og påklædt fra inderst til yderst. Til vor skuffelse ytrede hun mere forbavelse end glæde ved forvandlingen, og da hun kom ud på gaden, stak hun i rend, åbenbart af frygt for, at det ikke var alvorlig ment. Om aftenen, da vi skulle ombord, greb jeg hende — atter iført sine gamle pjalter — i færd med at stjæle mig pungen ud af lommen.

Under vor landlov overværede vi en gudstjeneste i La Vieja Katedralen. Da vi knælende modtog præstens velsignelse, lagde jeg mærke til en ærværdig, gammel dame, som midt i flokken af orlogsgaster ivrigt skiftede perlerne på sin rosenkrans. Andagten optog hende imid-lertid ikke stærkere, end at hun fik tid til at stikke adskillige kort ud til os, hvilke viste sig at være adresse-kort på utugtshuse. En skibskammerat, hvem jeg for-

talte dette, meddelte mig, at noget lignende havde han været ude for i en kirke i Sevilla, dog med den forskel, at der var det kordrengene, som besørgede kortudde-lingen.

Efter at have fyldt kul og taget vin ombord til afløs-ning af skibsøllet stod vi til søs med kurs mod Ma-deira for at fange nordostpassaten, og nu fulgte nogle herlige uger. Alle sejl blev sat, også læsejl, og det betød, at topgasterne, fire på hver top, holdt vagt i mærsene, og fra vort høje stade nød vi den øvrige besætning, når den i sit ansigts sved eksercerede eller gjorde gymnastik på dækket. Storemærs indrettede vi som sommer-villa; af overtræk dannede vi soltelt, af bjørnematten og bramstangsjollen en stor familiedivan, som afgav plads til os alle fire. Når dertil føjes, at vi i løbet af et par dage havde reddet alt, hvad skib og besætning ejede af dårlige bøger, vil man forstå, at officerslærlingene hellere end gerne læste „sømandsskab“ i store mærs. Der skulle meget tvingende grunde til at få os ned på dækket, kun når der om middagen blev pebet til vin, gik det raskt. Hver mand fik en pægl vin, og det var god sherry; nogle gemte det hele til hjemkomsten, andre stak pæglen ud med det samme, og atter andre sparede for at kunne drikke sig fuld en gang om ugen.

Alt imens luntede korvetten sagtelig sin kurs. Ingen skibe indenfor synskredsen, stilheden kun afbrudt, når en flok flyvefisk satte over skibet; de, der faldt på dækket, tilkom bådsmanden; de lange flyvefinner blev kappet af og skænket drengene til bogmærker.

Der kom over os alle en velgørende ro; alt blev af-dæmpet, selv kommandoordene. Det var, som om vi blev bedre og lykkeligere.

Efterhånden som vi nærmede os Vestindien, tog varmen til, påklædningen blev lettere og vandet saltere. Enhver byge, som gav vand, blev hilst med glæde. Spy-gatspropperne sattes i, og i løbet af et minut boltrede halvandet hundrede unge, stærke kroppe sig hujende og skrigende i regnen. Hvor det lindede at få fersket kroppen i det bløde, lunkne regnvand til forskel fra de evige, ildsalte styrtebade.

Det må sikkert have været noget for en billedhugger at se denne nøgne skare, hvis muskulatur legemsøvelser og det stadige arbejde med sejl, årer og reb havde præ- get. For mit eget vedkommende var jeg forsynet tak-nemmelig for at høre til en sådan flok af personificeret ungdom, kraft og livsglæde.

Var dagene dejlige, var nätterne det ikke mindre.

En stjernehimmel, som vi på vore nordlige bredde-grader intet begreb gør os om, hvælvede sig som en gylden kuppel over vore hoveder. Morilden fra bovvand og kølvand bibragte os en følelse af at sejle i smeltet guld, medens bølgerne klukkende skulpen langs skibs-siderne lød som kilderislen.

En morgen prajedes fra forestængesaling:

„Land ret for!“

Langt ude i horisonten skimtede vi det som mørke prikker, men først næste dags nat kom vi til St. Thomas og holdt krydsende ud for havnemundingen, afventende dagens komme.

Da dagen brød frem, kom selveste havnekaptajnen i en fin gig, roet af fire lange negerdrengene, ud for at lodse os i havn. Det var det første eksotiske pust: Havnekaptajnen, hvid fra top til tå, med en mægtig Stanleyhat på hovedet, og negerdrengene i hvide matrosdragter og bredskyggede stråhatte.

I havnen en halv snes store dampere, derimellem tre „Royal Mail Steamers“ og et par orlogsmænd, en mængde sejlskibe med ræerne toppet og brast, som det er skik i troperne, og solsejl fra for til agter. Det var et syn, som fik hjertet til at hoppe i livet på én, og hvortil byen — Charlotte Amalie —, som ligger stråleformet op ad tre bakkeskråninger, dannede en prægtig baggrund.

Klokken otte saluterede vi fæstningen, og nu kom flagene til vejrs i land.

Med en forunderlig betagende følelse betragtede vi vort kære, gamle flag vajende mellem palmer på dansk grund tolv hundrede mil fra moderlandet, helt på den anden side kloden.

Man har sagt mig, at mandskabet fra „Valkyrien“, som dannede æresvagt ved overdragelsen, hulkede og græd, da det danske flag blev strøget for sidste gang.

Det sidste skud var næppe hendoet, før dækket fyldtes med en skare negerkvinder, som falbød frugt eller tilbød at vaske tøj.

De rev og sled i os for at kapre kunder.

„La—a—ndsma—nd, mi vask for daj, mi vask very nice, mi vask for daj, la—a—ndsma—nd!“

„La—a—ndsma—nd, du købe appelsin or banan hos maj, la—a—ndsma—nd!“

Det var en komplet heksegryde.

Den dame, med hvem jeg akkorderede om vask af mit paradetøj, navngav sig som „Mam 33“.

Da jeg studsede ved det mærkelige navn, udbrød hun:

„Min mand soldat, ham nummer 33, ham sitte i spjælle, du godt kom i land to maj, ham always sitte i spjælle.“

En anden negermadam trængte sig imellem og advarede mig mod „Mam 33“, hvem hun betegnede som en „svingris“.

Forøvrigt var fru 33 en dame, det lod hun mig vide engang, da jeg efter modtagelsen af tøjet satte en flaske vin for hende.

„Drik, Mam 33!“

Så slog hun fornærmet med nakken:

„Ladies never drink of the bottle.“

Jeg reddede dog situationen ved at forklare, at jeg havde ment, hun skulle tage flasken med.

I land mindede intet om Danmark. Den gode havn, som postpaketterne til Sydamerika anløb, trak en mængde skibe efter ordrer til, og livet på gaderne, hvor passagerer og skibsbesætninger fra alle verdensdele færdedes mellem den overvejende farvede befolkning, fik et stærkt kosmopolitisk præg. Selv soldaterne, solbrune og gennemtrænede, i hvide uniformer og tropehjelme, havde meget lidt fælles med vore sindige og trivelige jensner derhjemme.

Hovedgadens mange butikker, med store spejlglasruder og mægtige pakhuse, afgav et tydeligt bevis for,

hvilken betydning trafikken havde for handel og vandel.

Ak, da jeg sidste gang besøgte St. Thomas, var havnen næsten tom, de fleste pakhuse fribolig for rotter og andet kryb, og spejlglasruderne erstattet med brædder.

Grunden til denne forvandling kender jeg ikke, det påstodes, at autoriteterne ved at forhøje havneafgifterne uforholdsmæssigt fordrev postpaketterne, som så søgte andetsteds hen, fulgt af de andre skibe. For denne påstands rigtighed indestår jeg dog ikke.

Efter en uges ophold på St. Thomas gik vi til Frederikssted, også kaldet Westend, på St. Croix. Det var som at komme på landet fra hovedstaden; var der liv og lystighed i Charlotte Amalie, så var Westend stille og provinsiel. Flere steder stod sværtede murrester og mindede uhyggeligt om oprøret. Den eneste adspredelse, Westend bød på, var besøg i fortet, som tillige var fængsel, og hvor fangerne gik rundt i gittergårde som dyrene i Zoologisk have. Kastede man penge eller tobak ind til dem, sloges de om byttet som føre karle. En gammel, fordrukken kommandersergent var fangevogter; han indbød os til at komme torsdag eftermiddag og se, når fangerne fik deres ugentlige ration prygl — en indbydelse, vi dog ikke følte trang til at efterkomme.

Derimod havde vi megen glæde af et besøg på en sukkerplantage, som forvalteren, en ung englænder, foreviste. Plantagen, hvis navn jeg har glemt, lå en halv mils vej udenfor byen. Alene køreturen forbi bølgende sukkermarker, palmelunde, smukke hovedbygninger og maleriske negerlandsbyer var pengene værd. Det var midt i høsten, og det ene læs sukkerrør efter det andet kørte op foran sukkermøllen; her blev rørene sorteret og derpå stukket ind mellem et par svære valser, hvor de knustes. Saften lededes ad render til forskellige cementbassiner. I hvert af bassinerne sad midt i saften en negerkvinde på hug med opkiltrede skorter og drev med et øsekar saften til næste bassin, hvor den efterhånden krystalliseredes til sukker, efter at rom og kemikalier var udtaget. Vi aflagde selvfølgelig også romkælderen et besøg og smagte på varerne. Forvalteren tog en lille sølvtumling, så stor som et velvoksnet fingerbøl, ud af et etui, fyldte det med rom og rakte mig det, idet han advarede mig mod at drikke for hurtigt. Jeg så hånligt på det lille bæger, stak det ud i eet drag og angrede for sent ikke at have fulgt hans råd. Rommen var ganske ung og brændte som smeltet bly; heldigvis havde han et andet bæger parat med en rom, der havde sine tresindstyve år på bagen; den var fed og smagte som likør.

Da ejeren, en irlænder, var bortrejst, fik vi ikke set hans bolig og fik således ikke lejlighed til at anstille sammenligning mellem hans og arbejdnernes forhold.

Hver arbejder havde et hus og et indhegnet stykke jord. Husene var for det meste klasket op af gamle pakkasser og indeholdt kun et, højst to rum, til ophold for folk og fæ, og her herskede et utroligt svineri. I haven tumlede børnene, hvis påklædning i de fleste tilfælde indskrænkede sig til et sejl garnsbånd om maven, sig mellem langbenene, langørede og langtrynede sorte svin, der til forskel fra børnene, der gennemgående var trinde og glinsende, var så magre, at man kunne tælle

sidebenene. Men som de kunne løbe; jeg har set mangt et dyr styrte af sted både i sorg og i glæde, men aldrig så jeg noget, der i fart kom op på siden af det vestindiske svin.

Hovedstaden, Christianssted eller Bassinet, som den hedder på vestindisk, var både større og livligere end Westend, her var guvernørbolig og garnison. Indsejlingen var ret vanskelig, idet et par mægtige koralrev dannede havn, deraf navnet. Det havde den fordel, at vi kunne bade i havnen uden at blive ædt af hajerne, der ikke kunne finde vej mellem koralrevene.

Simon Coopers hed en farvet mand, som jævnlig kom ombord og solgte saltede lemoner. En dag indbød han overmatrosen på krydstoppen, H. P. 44 og mig til konfirmation.

„When du gom i land i fredag, du gom til maj, der stor fornøjsgomfmasjon. Very nice little girl gomfmeres.“

Om fredagen stillede vi alle tre i stiveste puds. Konfirmationen var endnu ikke forbi, og Simon Coopers benyttede tiden til at forestille os for sin frue. Mrs. Coopers mødte med et vældigt sæbeøje, som, for at være nøjagtig i lignelsen, var grønt; hvilket vistnok er karakteristisk for negere.

Det var med en stolt klang i stemmen, at mr. Coopers præsenterede:

„Her skal du se, min fen, den øje jaj stokken her, den go hva?“

Madame plirrede gemytligt med det frie øje, som ville hun sige:

„Er det ikke en mageløs mand, jeg har?“

The nice little girl viste sig at være en dame på 36 år med fem børn, hvoraf den ældste var mulat og konfirmeret året i forvejen. Nu havde præsten, som åbenbart syntes, at fem børn var lidt rigeligt for en ukonfirmeret pige, gjort forestillinger.

Hun kastede straks sin kærlighed på H. P. 44, viste ham sine smalben og lod ham stoppe sin pibe.

Til festmåltidet, som bestod i kongefisk og yams, serveredes rom til fem cent flasken. Husets eneste gaffel forbeholdtes overmatrosen som den højeste i rangen, medens vi andre hjalp os med fingrene. Efterhånden som gæsterne, hvis antal var steget betydeligt, blev fulde, slæbtes de ind i ægteparrets soveværelse, hvor de blev lagt på gulvet i en bunke, der, inden festen var forbi, var af en ganske respektabel størrelse.

Aftenen endte med „bambula“ hos en slægtning af vor vært, som boede i udkanten af byen.

Her var det nær gået galt.

Blandt alle H. P. 44's charmerende egenskaber var også den at kunne pibe i fingrene, og han forlystede selskabet med nogle pift, som næsten fik taget til at ryge af hytten, men som åbenbart tiltalte the coloured ladies i høj grad, og fra hvem opfordringen: „Johnny, whistle once more!“ lød ustandseligt.

Den lykke H. P. 44 således gjorde hos det forholdsvis smukke køn, smagte imidlertid ikke de sorte kavallerer, og hver gang han bød en dame op til dans, skød en lang spraglet fyr op mellem ham og damen med et:

„No, no, no, my wife!“

Da dette havde gentaget sig en fire, fem gange, blev H. P. 44 vred:

„Det kan da for fanden ikke være dine wifer allesammen,“ og i næste nu lå negeren i dækket, så lang han var; omtrent i samme øjeblik blev vi alle tre fulgt til dørs på en måde, der tydeligt røbede, at herrerne ikke længere satte pris på vort selskab.

Postbefordringen mellem øerne besørgedes af en gammel sørøverkorvet „Vigilant“. En dag bragte den ordre om at komme til St. Thomas og fylde køl for derpå at gå til Haïti og klare nogle diplomatiske forviklinger. Om aftenen fortøjede vi ved kulpladsens bolværk for at begynde næste morgen. Kulfolkene, som stillede til arbejde kl. seks, bestod af en snes kvinder og tre mænd. Det var i tournurens tid, og kuldamerne tournurer var mindst en halv gang større end de europæiske. Hver dame havde en kurv, som mændene fyldte og anbragte på damens hoved. Når alle kurvene var fyldte, satte karavanen sig i bevægelse. Efterhånden som de passerede faldrebet, fik de udleveret et zinkmærke, som de puttede i munden, og op ad dagen så de ud, som gik de med vældige tandbylder.

I middagsstunden dansede de, så kulstøvet stod dem om ørene. Mod erlæggelse af kultegn leverede mændene musikken. Siddende på et plankeværk sang de i vilden sky og ledsagede sangen med hamren på gamle grydelåg og kasseroller og med at slå hælene mod plankeværket.

Til denne musik dansede damerne nogle, som sikkert ikke var komponeret af Bournonville, og som næppe ville have gjort sig i Bethesda.

Om eftermiddagen kom postdamperen og skulle fylde kul, hvorfor vi halede ud på redan og fortsatte fra pram. Pludselig blev en af damerne syg, og skibslægen blev hentet. Efter at have undersøgt hende, udbrød han:

„Hun må øjeblikkelig i land, hun skal føde.“

Fire mand sprang i jollen, og vi roede, så årene var ved at knække. Inden vi nåede land nedkom hun imidlertid med en lille pige, som senere blev opkaldt efter korvetten og kom til at hedde Dagmar.

På vejen til Haïti mødte vi en fransk fregat, hvis finkenetsklæder var malet gule. Vor næstkommanderende, som fra en treårig tjeneste på den franske flåde havde hjembragt en udpræget forkærlighed for franske orlogsskikke, gav øjeblikkelig kanoneren ordre til at lave en ballie gul maling og have pensler i beredskab. Alle underofficerseleverne blev fordelt til hver sit stykke finkenet. Da dette var besørget, gik næstkommanderende til chefen, som dog intet ville høre om gule finkenetsklæder. Men næstkommanderende gav ikke op; hver morgen, når chefen kom på dækket, bombarderede han ham og fik ligeså regelmæssigt afslag. Den femte dags morgen kunne chefen ikke mere, og da næstkommanderende fornyede sin anmodning, råbte han tænder-skærende:

„Mal! Mal finkenetsklæderne, mal mig, mal Dem selv, mal os allesammen gule og lad mig have fred.“

En time efter strålede finkenetsklæderne, så en kana-

riefugl kunne blive misundelig. Næstkommanderende havde dog den tilfredsstillende, at gule finkenetsklæder blev reglementerede efter vor hjemkomst.

Vort ophold på Haïti blev for så vidt en skuffelse, idet der, på grund af at Haïti og St. Domingo var i krig med hinanden, ikke blev landlov. Og det var kun en tarvelig trøst, at besætningen på en amerikansk korvet, som vi lå sammen med på Port au Princes red, heller ikke havde været i land i de tre måneder, korvetten havde ligget der.

Blandt folkene i amerikaneren var også en halv snes danske matroser, som jævnlig besøgte os. De fortalte en tildragelse fra en spansk damper, der ligeledes lå på reden. Spanieren havde ikke kunnet klare sine forpligtelser og for at forhindre den i at unddrage sig disse ved flugt, var den berøvet nogle af sine maskindele. Da den spanske kaptajn havde fået nys om, at der påtænkte et attentat mod skibet for at benytte det til krigsbrug, anmodede han amerikaneren om hjælp. Det blev aftalt, at der fra et køje skulle vises rødt lys, når overfaldet fandt sted, og hver aften barrikaderedes lugerne. Ombord i orlogsmanden var stadig en bevæbnet styrke rede. En nat myldrede en masse indfødte ombord, og signalet blev givet. Nogle øjeblikke efter entrede amerikanerne fra den modsatte side og drev med kolbeslag angriberne fra borde. Kun de amerikanske negermatroser gik mere aggressivt til værks, de brugte bajonetten af et godt hjerte med det resultat, at flere af deres stammefrænder flød som lig i havnen dagen efter.

Om det skyldtes denne tildragelse, eller om det var

grundet på krigstilstanden, skal jeg lade være usagt, nok er det, at ombord hos os blev skildvagternes antal stærkt forøget, alle med skarpladte geværer og ordre til at skyde, når fartøjer ikke svarede efter at være prajet tre gange. Den første nat kom en enlig båd forbi; skildvagten på bakken prajede tre gange:

„Hvem der?“

Men da der som bekendt tales fransk på Haïti, er det forståeligt, at prajene forblev uønsede. Skildvagten skød, og den vagthavende officer, som opholdt sig i ruffet, kom styrtende. Efter at have skældt skildvagten pelsen fuld blev alle geværer afladene, og næste nat kom kun det sædvanlige antal skildvagter på post.

Der gik nogle dage rygter om, at negerpræsidenten ville aflægge besøg ombord. Det blev imidlertid ikke til noget; derimod kom den danske konsul — en typisk fladnæset neger — i strålende uniform ombord. Saluttten, som blev afgivet til hans ære, morede ham kosteligt; hver gang, der gik et skud, knækkede han sammen i knæene, slog sig på lårene og grinte, så mundvigene næsten mødtes i nakken. Forøvrigt blev det sagt om ham, at han var en anset læge, og at han efter at være blevet udnævnt til konsul i løbet af tre måneder havde lært sig så meget dansk, at han kunne forstå og gøre sig forståelig på dansk.

Da vi kom tilbage til St. Thomas, lå der brev til mig fra en af mine hjemmевærende kammerater, hvori han til min store glæde meddelte, at jeg var stukket ud til „Fylla“, som skulle på grønlandstogt: „Og,“ således sluttede brevet, „jeg håber, at du ikke bliver alt for bedrøvet, når jeg fortæller, at H. P. 44 skal med.“

NÅ-VI MÅ UD OG TAGE
FAT. - JEG BEDER SØREN
OM AT PAKKE SKIPPERS
GAVE IND.

-GLÆDELIG JUL OG VÆRSKO!

TAK ALLESAMMEN! HVORDAN KUNNE
I GÆTTE, AT JEG NETOP HOLDER
AF MODERNE KUNST?

Manden i tågen

Af H. S. NICHOLSON — Ill. af OSC. KNUDSEN

Det var ved midnatstid en decemberaften umiddelbart før jul. Tågen lå så tæt over London, at man kun var i stand til at se nogle få skridt frem for sig.

Herbert Thompson standsede op et øjeblik for at orientere sig, før han langsomt fortsatte sin gang gennem tågen, der indhyllede alt, så ingen mennesker rigtig kunne finde vej. Mens han gik, vandrede hans øjne fra gadelygte til gadelygte mellem de næsten usynlige husrækker. Omsider dukkede omridset af dokkerne dog frem af tågen, og han følte sig svært lettet ved at konstatere, at han var på den rigtige vej.

Ikke destomindre gik han forbi den store port, der førte ind til dokkerne, så han måtte, da han opdagede sin fejltagelse, vende om og gå tilbage igen. Til sidst fandt han dog porten, og på hans banken åbnede en politibetjent en lille låge, idet han undersøgende lyste ud på Thompson med en stavlygte.

– Nå, det er Dem, styrmand, sagde han. – En nederdrægtig aften med den forbiandrede tåge. I øvrigt tror jeg, De er den sidste som sædvanlig, tilføjede han, idet han lukkede lågen.

– Sikkert, lo Thompson, – og alligevel har jeg masser af tid. Vi skal først sejle klokken seks, og desuden tillader jeg mig at tvivle på, at vi i det hele taget kommer af sted i den tåge.

– De har sikkert ret, svarede politimanden, – men lykke på rejsen under alle omstændigheder!

– Tak, sagde Thompson, – og godnat.

Han fortsatte ind i havneområdet og gik uvilkaarligt langsommere, da han skimtede konturerne af et stort pakhús, der adviserede ham om, at han nu nærmede sig kajerne. Det svage skær fra en enlig lygte formåede intet at stille op mod tågen. Det fremhævede kun, hvor tæt og uigennemtrængelig den var.

Stilheden lå som et tryk over Thompson. Han hørte ingen af havnens mange velkendte lyde, når lige undtages den gennemtrængende tuden fra en slæbedamper ude på Themsén, som hans øren med mellemrum opfangede.

Da han drejede omkring hjørnet af det store pak-

hus, tog han sig ikke tilstrækkelig i agt med det resultat, at han snublede over en trosse, så han et øjeblik efter fandt sig selv liggende, så lang han var, på den hårde betonkaj. Indædt bandende rejste han sig og begyndte famlende at lede efter sin håndkuffert, som han omsider fandt nogle få meter længere fremme.

Han var netop begyndt at gå videre, da en lyd til venstre for ham fik ham til at standse op med et sæt. Den lød som et menneskes hosten. Et øjeblik stod han og lyttede anspændt... så lød der en stemme fra mørket:

– Undskyld, sir, men er De på vej om bord i „Westcliffe Hall“?

Thompson stirrede intenst ind i mørket og skimtede omsider det utydelige omrids af en skikkelse, der stod helt inde ved pakhús-muren. Han havde regnet med at være det eneste menneskelige væsen på kajen, og lyden af en stemme havde ramt ham næsten som et piskeslag.

– Ja, jeg er, svarede han, – i hvert fald gør jeg mit bedste for at finde om bord.

Skikkelsen bevægede sig langsomt nærmere og tog form af en høj, tynd mand, iført en luvslidt trenchcoat og en medtaget blød hat med nedadbojet skygge. Under den ene arm bar han en papæske.

– Jeg er ked af, hvis jeg gjorde Dem forskrækket, sir, fortsatte han, – men jeg gættede på, at De var på vej om bord. De er officer, ikke sandt?

– Andenstyrmand, svarede Thompson, der undrende tænkte, hvad manden mon bestilte her på denne tid af døgnet, og hvordan det var lykkedes ham at komme ind på havneområdet, hvor han sikkert ikke havde nogen som helst adkomst til at færdes.

– Hvad vil De mig egentlig? spurgte han, – og hvad foretager De Dem her på denne tid af døgnet?

Den fremmede lo nervøst og trådte et skridt nærmere. – Jeg ville gerne veksle et par ord med Dem, hvis De da har tid til at ofre blot eet minut på mig, svarede han.

– Det er ikke noget svar på mit spørgsmål, udbrød Thompson i en irriteret tone.

– All right, sir, all right. Jeg kan garantere Dem for, at jeg absolut ikke er ude på at gøre noget . . .

– Godt, men kom så til sagen for pokker, bed Thompson ham af – jeg har ikke i sinde at blive stående her hele natten.

– Deres . . . Deres skib sejler i nat, ikke sandt? Der var en ængstelig klang at spore i den fremmedes stemme, og for første gang slog det Thompson, at han ikke kunne være en røver af den sædvanlige slags. Han havde på følelsen, at manden var bange for noget, og ren og skær nysgerrighed fik ham til at tage en cigaret frem i en ganske bestemt hensigt. Han regnede nemlig med, at han, når han tændte den, i skæret fra flammen på sin lighter ville få lejlighed til at se mandens ansigt rigtigt.

Hvad han så, gav ham et helt chok. Den lille, blafrende flamme viste ham et ansigt, der var egnet til at forskrække enhver. Set gennem tågen havde det næsten karakter af noget uvirkeligt. Det var et mærkeligt, langagtigt ansigt, hvidt som kalk og med hule kinder og fremstående kindben. Næsen var stor og kroget, og øjnene, der blinkede nervøst, var uhyggeligt dybtliggende. De fik ganske uvilkårligt Thompson til at sammenligne den fremmede med en rovfugl, der pludselig er blevet skræmt af et eller andet.

Da flammen slukkedes, følte Thompson sig grebet af en mærkelig uhyggesfølelse. Den fremmede lo igen. Han var tilsyneladende udmærket klar over, hvilket indtryk hans ansigtstræk havde gjort på styrmanden.

– Sir, udbrød han pludselig i en indtrængende tone, – sir, jeg ønsker at sejle bort med Dem! Jeg er simpelt hen nødt til at forsvinde herfra i nat!

– Nå, det er sådan, det er fat, tænkte Thompson. Nu var han ikke længere i tvivl om, at manden overhovedet ingen tilknytning havde til havnen eller skibsfarten i det hele taget. Det var åbenbart, at han var på flugt af en eller anden grund – måske et mellemværende med politiet. Under alle omstændigheder var hans nerver temmelig tyndslidte, hvad årsagen så end kunne være.

– De er helt galt afmarcheret, sagde han kort, – jeg hverken kan eller vil ta' Dem med. Men en helt anden ting er, at De opholder Dem uberettiget her i havneområdet. Hvad er det i grunden, De er ude på?

Den fremmede greb ham i armen. – Jeg har jo sagt Dem, at jeg ikke har ondt i sinde, og det er virkelig tilfældet, jamrede han, – men jeg må om bord i et skib hurtigst muligt! Jeg . . . jeg . . . er nødt til at forsvinde – helst ud af landet! Jeg er i en fortvivlet situation – og De kan hjælpe mig!

– Som jeg sagde før, hverken kan eller vil jeg

Thompson følte noget rundt og hårdt blive presset ind mod sit bryst

hjælpe Dem, kom det skarpt fra Thompson, – Deres vanskeligheder kommer ikke mig ved. Mit råd til Dem er at forsvinde ud af havneområdet så hurtigt som muligt, og De bliver nødt til at henvende Dem til politimanden ved porten ind til dokkerne og give ham en forklaring på, hvordan De er kommet herind, og hvad De har foretaget Dem.

Et øjeblik herskede der dyb tavshed mellem de to mænd. Den fremmede åndede tungt – og pludselig kom der en lyd fra ham, som snappede han efter luft. I næste sekund følte Thompson noget rundt og hårdt blive presset ind mod sit bryst. Mandens fordrejede ansigt var kun nogle få tommer fra hans eget.

– De skal tage mig med om bord og skjule mig der! Den fremmedes stemme lød som en mellemting af en klynken og en snerren. – Og jeg lader mig ikke fuppe, sir! Jeg . . . jeg . . . mener, hvad jeg siger! Vil De ikke hjælpe mig, så . . . så . . . ! Han fuldførte ikke sætningen, men pressede i stedet pistolen endnu hårdere ind mod styrmandens bryst.

Thompson rørte sig ikke. Han havde ventet alt andet end dette. Overraskelsen over det pludselige angreb havde for et øjeblik fuldstændig lammet ham. At blive holdt op af en pistolbevæbnet mand her i dokkerne, oven i købet i nærheden af sit eget skib, stod for ham som noget ganske uvirkeligt.

Ikke destomindre var pistolen virkelig nok, og det fo'r gennem hans hjerne, at selv om fyren muligvis kun var ude på at bluffe, så gjorde hans frygt og nervøse fremtoning ham til en yderst farlig modstander.

Thompson var klar over, at hans eneste udvej var at tage en chance – og det gjorde han. Med en lynhurtig bevægelse slog han pistolen nedad med venstre hånd og greb med den højre fat om mandens håndled. Han klemte til, alt hvad han kunne, idet han samtidig vred håndleddet om. Der lød et halvkvalt smertensskrig – og pistolen faldt klirrende ned på kajen. Hurtigt bøjede Thompson sig ned, samlede den op og stak den i lommen, uden at manden gjorde noget som helst forsøg på at hindre ham deri.

Først nu, da faren var ovre, mærkede Thompson, at den kolde sved perlede på hans pande. Han greb sin håndkuffert og sagde kort: – Efter dette følger De med mig om bord – og det ganske uanset om De nu skulle ha' ombestemt Dem!

I tavshed begav De sig langsomt hen ad kajen – den fremmede først og Thompson lige i hælene på ham – indtil „Westcliffe Hall“s store, mørke skrog dukkede frem af tågen. Thompson havde hele tiden regnet med den mulighed, at den anden ville gøre forsøg på at stikke af. Det gjorde han imidlertid ikke, og Thompson blev enig med sig selv om, at han havde foretaget sit hold-up i ren og skær desperation. Fyren var nu ganske ufarlig – han havde praktisk taget opbrugt al den kraft, der var i ham.

— — —

Vagtmanden ved landgangen så lidt forbavset på Thompsons mærkelige ledsager, men ud over at hilse styrmanden med et „godaften, sir“ sagde han intet. Det tilkom jo ikke ham at stille skibets officerer spørgsmål med hensyn til, hvad de foretog sig rent privat.

Thompson tog den fremmede med ned i sin kahyt og lukkede døren. I det skarpe elektriske lys var det ynkelige ved hans fremtoning endnu mere iøjnefaldende end ude i mørket og tågen. Han havde anbragt sig yderst på kanten af kahyttens lille sofa, hvor han sad og stirrede ufravendt ned i dørken – et billede på total modløshed og selvopgivelse. Thompson tog en flaske og glas frem fra skibskisten og hældte en stiv whisky op.

– Her, drik det! sagde han i en bydende tone, idet han rakte manden glasset. Han tog det og drak. Tilsyneladende kvikkede det ham lidt op; men hans hånd rystede stadig, da han satte det tomme glas fra sig på bordet.

– Jeg ... jeg ... ville gerne vide, hvad De nu agter at gøre, sir, begyndte han. – Jeg har på for-

nemmelsen, De vil overgive mig til politiet, efter ... efter det jeg har gjort. Men jeg handlede i desperation, sir – jeg vidste jo ikke, hvad jeg skulle gribe til. Jeg vidste kun, at jeg på den ene eller anden måde måtte om bord i et skib. Jeg tabte fuldstændig hovedet ...

– Netop, svarede Thompson, – og det gik åbenbart slet ikke op for Dem, at jeg blot kunne have givet efter for Deres trusler og taget Dem med om bord, hvor det ville have været mig en let sag at få Dem anbragt under lås og slå, til politiet kom.

– Næh, det gjorde det ikke, sir, sagde den fremmede med et tomt udtryk i ansigtet, – jeg opførte mig som et fjols.

– Som et stort fjols endda, sagde Thompson. – I øvrigt er Deres pistol jo ladet, tilføjede han, – magasinet er fuldt, og der sidder en patron i kammeret!

– Det vidste jeg ikke, sir, jeg tog den jo bare i skuffen!

Thompson tændte sig en cigaret. Hans nysgerrighed blev større og større. Hvem var denne nervøse stakkel, der havde antastet ham i tågen, og hvilken besynderlig historie skjulte der sig bag hans forskræmte øjne? Hvilken virkelig eller indbildt fare havde drevet ham til at handle så desperat? Thompson besluttede sig til at gøre et forsøg på at finde frem til løsningen.

– Hør nu her, sagde han, – før jeg tager beslutning om, hvad jeg skal stille op med Dem, ønsker jeg, De gi'r mig en forklaring på Deres besynderlige opførsel. Hvis De fortæller mig sandheden og i et og alt lægger kortene på bordet, er det muligt, jeg vil hjælpe Dem. Altså ud med sproget!

Et øjeblik sad den fremmede og så usikkert på ham. Så begyndte han at tale, først langsomt og stammende, men senere – da han havde talt sig varm – i een uafbrudt strøm af ord, der formelig snublede over hinanden.

Det var en historie om menneskelige lidelser og bitre skuffelser, fortalt ubarmhjertigt og selvfslørende af en mand, som nu havde givet blankt op over for den ublide medfart, livet havde givet ham.

— — —

Og her er så hans historie – ikke fortalt i den springende og usammenhængende form, som Thompson hørte den af hans egen mund, men med begivenhederne skildret i den rækkefølge, de indtraf.

Hans navn var Alston, og han havde igennem hele sit liv fået at mærke, at han var født under en uheldig stjerne. Han var, hvad man forstår ved et mislykket individ – et udpræget produkt af Londons East End. Siden sit fjortende år havde han vandret fra job til job uden at være i stand til at gøre tilfredsstillende fyldest noget sted. Der fandtes

næsten ikke det job på landjorden, han ikke havde forsøgt sig i, men af en eller anden uforklarlig grund var det aldrig lykkedes ham at finde en varig stilling. Lige meget hvad han prøvede på, så blev han før eller senere fyret – som oftest uden at få noget som helst at vide om grunden hertil. Nu havde han passeret de fyrre, men vandrede stadig fra job til job.

Så var det, at han en dag var heldig at få en plads som en slags altnuligmand hos en marskandiser i Whitechapel-kvarteret. Hans nye chef var det første menneske i hans tilværelse, der udtrykte sig i tilfredse vendinger om hans arbejdsindsats, ja, tilsyneladende satte han endog pris på ham som menneske. For første gang i sit liv følte Alston sig næsten lykkelig, og han sparede sig ingen anstrengelse for at gøre sit arbejde så godt og omhyggeligt, som han nu var i stand til, så hans nye chef ikke skulle få nogen grund til at fyre ham.

Men på ny langede skæbnen ud efter ham – og denne gang var slaget af en særlig alvorlig karakter.

Helt tilfældigt opdagede han, at hans chef også opererede som hæler. Han havde livligt samkvem med en hel række af kvarterets lyssky eksistenser, og ved flere lejligheder havde Alston hørt voldsomme skændier finde sted angående visse „forretninger“.

Nu var det dog ikke sådan, at chefens rent moralske vandel på nogen måde bekymrede Alston. Så længe han ikke selv blev bragt i vanskeligheder, interesserede det ham ikke synderligt, hvad der foregik bag hans ryg . . .

Netop den decemberaften, da han mødte Thompson i dokkerne var det, at katastrofen havde ramt ham – pludseligt og fuldkommen uventet.

Alston var tidligt på aftenen gået ned i forretningen for at hente sin pibe, som han havde glemt. Da han gik forbi det lille bagværelse, hvor hans chef sædvanligvis modtog sine fordægtige gæster, hørte han pludselig sit navn blive nævnt. Nysgerrig blev han stående ved døren og lyttede. Han opfattede dog kun det centrale punkt i samtalen mellem marskandiseren og hans gæst, men det var også mere end tilstrækkeligt til, at han blev slået med panik. Hans chef var tilsyneladende ikke i stand til at give en acceptabel forklaring på, hvad der var blevet af et guldarmbånd, der „tilhørte“ den besøgende, som Alston på stemmen genkendte som en af Whitechapel's mest berygtede og brutale forbrydere.

Den lille marskandiser, der var en ældre mand, var åbenbart hundeanget for sin gæst og forsøgte at kaste skylden for armbåndets forsvinden over på Alston – ja, han tillod sig med rene ord at sige, at

det simpelt hen ikke kunne være andre end hans medhjælper, der havde stjålet det!

Alston hørte den anden udstøde en ed og derefter fremsætte trusler om, at han nok skulle sørge for, at den fyr blev „gjort kold“. At det ikke var nogen tom trussel, var Alston ganske klar over.

Rædselsslagen skyndte han sig op til sit værelse på tredje sal, samlede i hast sine få og fattige ejendele sammen i en papæske og listede ned ad trappen og ud ad en bagdør. Ude på gaden sprang han på den første bus, der kom. Den kørte tilfældigvis til havnekvartret, og ved synet af skibenes master og skorstene fik han pludselig den ide at flygte helt bort fra London. Tågen var på dette tidspunkt begyndt at sænke sig, og det var lykkedes ham at slippe uset ind i dokkerne.

Tilstedeværelsen af vagtmanden ved „Westcliffe Hall“'s landgang havde imidlertid forhindret ham i at gøre forsøg på at snige sig om bord i skibet. Senere – da hans nerver efterhånden havde nået bristepunktet – var det så, at han rent tilfældigt havde mødt styrmanden.

– Og hvor fik De så fat i pistolen? spurgte Thompson.

De uhyggelig dybtliggende øjne blinkede igen nervøst. – Jeg . . . jeg tog den fra en skuffe i forretningen. Hvad der fik mig til at gøre det, ved jeg ikke. Jeg har antagelig tænkt, at jeg måtte have noget til . . . til at forsvare mig med.

– De tror altså fuldt og fast på, at denne mand virkelig stræber Dem efter livet?

– Ja, det gør jeg, sir. Der sker jo så mange mærkelige ting i Whitechapel, ser De. Folk kan forsvinde ganske sporløst dér, ingen hører nogen sinde mere til dem. Og det er næsten altid folk af min slags – folk, der inter som helst betyder. Efter dem er der jo ingen, der spørger, fordi ingen interesserer sig det mindste for, hvad der er blevet af dem. Jeg kan betro Dem, at der i Whitechapel sker mange forbrydelser, som aldrig kommer for en dag.

– Men hvorfor gik De ikke til politiet? spurgte Thompson, – det er da til for at beskytte og hjælpe folk.

Alston lo kort og bittert. – En fyr som jeg henvender sig ikke til politiet, sagde han, – og desuden var jeg jo heller ikke i stand til at bevise noget. I øvrigt ville politiet sikkert blot have troet, at jeg enten var beruset eller småtosset, tilføjede han.

– Muligvis har han ret, tænkte Thompson. At manden havde sit udseende og sin optræden imod sig, var der jo ikke to meninger om. Og hvilken politimand ville i øvrigt have troet på historien, selv om Alston havde fået lejlighed til at fortælle den? Men givet var det, at mandens sindstilstand

ikke alene skyldtes hans øjeblikkelige frygt, men nok i lige så høj grad det pres, som mange nederlag og skuffelser livet igennem havde lagt på ham. Thompson var i hvert fald ikke i tvivl om, at Alston befandt sig lige på grænsen af et sammenbrud, såvel fysisk som psykisk.

En stund sad styrmanden og stirrede frem for sig. Så rejste han sig pludseligt. Han havde taget sin beslutning.

– Vent her et par minutter, sagde han, – jeg kommer igen om et øjeblik.

Alston sprang op. – De . . . De . . . mener, De vil hjælpe mig? stammede han.

– Jeg vil i hvert fald prøve på det, svarede Thompson roligt . . .

Hans samtale med kaptajnen varede ikke ret længe. I få og klare vendinger fortalte han om sit møde med den fremmede mand i tågen og sluttede med at sige: – De ser, sir, at selv om mandens liv ikke skulle være truet så alvorligt, som han selv tror, så er han under alle omstændigheder lige på grænsen til et nervøst sammenbrud. Jeg for min del tror på den historie, han har fortalt mig, og jeg er næsten sikker på, at kommer han ikke bort fra sin nuværende tilværelse, så vil han foretage sig et eller andet desperat.

– Og hvad har De så tænkt Dem at stille op med ham? spurgte kaptajnen.

– Ja, vi går jo til Liverpool, sir, og jeg tænkte mig, at vi kunne tage ham med og sætte ham i land dér. Det vil i hvert fald være ensbetydende med et brud med det milieu, han hidtil har færdes i, og det ville måske sætte ham i stand til at begynde på en frisk.

– Nå, sådan, sagde kaptajnen eftertænksomt, – De mener med andre ord, at jeg skal se bort fra bestemmelser og regulativer og ganske uofficielt tage en passager med . . . ikke sandt?

Thompson nikkede bekræftende.

– All right, fortsatte kaptajnen, – lad os gøre, som De foreslår, Thompson . . . Jeg sætter min lid til Deres dømmekraft i denne sag. Men det bli'r mellem os!

– Naturligvis, sir!

– – –

Nogle dage senere gik „Westcliffe Hall“ til kaj i Liverpool, hvor det lykkedes Thompson at „smugle“ Alston ud af dokkerne uden komplikationer af nogen art.

Ved et nærliggende busstoppested tog de to mænd afsked med hinanden. Deres bekendtskab, som var blevet indledt under så dramatiske omstændigheder, havde kun været kort og flygtigt – de kom jo fra hver sin verden, og der var næppe stor sandsynlighed for, at de nogen sinde ville mødes igen.

Lige før Alston steg på bussen, greb han styrmandens hånd og trykkede den varmt og længe. – Tak for hjælpen, sagde han. Ikke mere.

Men det var også nok, for hans håndtryk gjorde med eet Thompson så forunderlig let om hjertet. Det havde sagt ham mere, end ord kunne udtrykke. Han forstod, at det ikke alene var lykkedes ham at hjælpe et menneske, der følte sig truet på livet, men også at give en desillusioneret stakkel lidt af troen på sine medmennesker tilbage . . .

Det var begyndt at sne, da Thompson begav sig tilbage til skibet. Tyst og stille faldt de store, hvide snefnug til jorden.

– Nu må man da håbe, at fyren finder et sted at holde jul, tænkte han. Sneen havde af en eller anden grund pludselig mindet ham om, at der kun var nogle få dage til den store højtid, som han selv skulle tilbringe i rum sø om bord i „Westcliffe Hall“, hvor den helt ideelle julestemning altid plejede at råde, lige meget hvor på kloden man så end befandt sig.

EN SURROGAT-JUL

Juleaften 1947 som en dansk skipper oplevede den –
overladt til sit eget ensomme selskab i det fremmede

Af CHR. PETERSEN

Blackwater River lå i et lumskt havblik i genspejlingen af en gulagtig, ildevarslende solnedgang. Denne flod blev også kaldt „vragenes og pensionisternes kirkegård“. Otte, forhenværende stolte, skibe lå til ankers her. Et par af dem havde knækket ryggen på Goodwin Sand, hvorfra ingen, eller meget få, skibe kommer levende tilbage. Fire lå med rustne, åbne sår, naziminder fra Luftwaffe og ubåde, ét skib var simpelthen udlevet og ét flækket i to dele af en tysk torpedo.

Imellem disse dødsdømte vrage lå en dansk firemaster, der hverken var bombet, torpederet eller på anden måde radbrækket, bare ude af kurs ... i dag! Skipperen stod og så efter båden, der havde bragt posten om bord og nu var på vej mod land med hans lille engelske besætning. Brevene fra Danmark lå uåbnede i bestiklukafet. Han begyndte at skrive i skibsdagbogen. Onsdag den 24de december 1947 – stoppede op og mumlede: „24de december, ja, den dato kommer man vel ikke udenom, og ... alligevel, var det ikke et forsøg værd at ignorere den og kalde den, f. eks. 24de januar? En indre stemme: „Næh, du, den går ikke, måske kan du af og til have held til at narre andre, men snyde dig selv så tykt, det lykkes aldrig!“

Altså 24de december: Intet indtruffet af interesse, sendte mandskabet i land for at fejre jul ... Stille, barometer 740,2, stærkt faldende, solnedgang satte ankerlanterner.

Det var den første juleaften, skipperen nogensinde havde „fejret“ ganske ene; han havde haft mange på havet og i fremmede havne, men aldrig i absolut ensomhed. Apropos ensomhed, har De, kære læser, nogensinde prøvet at være ene, ikke at se eller høre et menneske i flere døgn. Hvis De har, så ved De, at man finder det ganske naturligt at tale til og med sig selv, det er, som om stemmen må til for at stadfæste eller modgå tanker og handlinger, den er den store, hjælpende faktor i ensomheden. ... Således også her, skipperen begyndte at sludre med sig selv. „Ja, der ligger de danske julebreve,

hva' med dem, det er jo revnende ligegyldigt, hvordan indholdet er, de vil ikke fremkalde andet end en falsk stemning i denne situation, du vil højst blive sur og måske misundelig, næh, lad dem ligge!“

Han gik ud på sin sidste runde, tusmørket lå i truende farver, firemasteren var ved at svinge for det skiftende tidevande. Sydvesten serverede et par silende byger som forløbere for det mere alvorlige, der var i vente. Ankerlanterne brændte klart, og kæderne bar, som de skulle. Han sendte et julenik i retning af de andre ankerliggere. „Nå hva',“ mumlede han, „de fyre har det sgu ikke stort bedre end jeg, og dog ... , når de bliver afløst i morgen, kan de gå hjem, se det kan du sgu ikke!“ Lysene tændtes i land, han syntes at kunne se folk bevæge sig bag gardinerne, nu var de ved at forberede sig til julen. „Åh, hold op med det pjat, er du ved at blive sentimental, bare pas dine egne forberedelser!“ ... Da han kom ind i bestiklukafet for at slukke lyset, så han lidt mere forsonligt på brevene og tog dem med ned i kahytten.

Nu kom det store problem, julemiddagen. En sømand kan altid svejse en gang biksemad eller lobscowes sammen, så det bliver spiseligt, men dette med en julemiddag lå noget udenfor en amatørs viden, ikke for det der her var meget at tage fejl af. I pantryet lå ugens ration, en skive bøfkød, bøf, ja, det var, hvad slagteren havde kaldt det; eet var givet, kødet var engelsk, og så kunne bøffen ikke godt blive andet heller! Hvis den blev banket godt ud, kunne der blive en pæn bøf, men bankes måtte den. Det er nok bedst at undlade detaillerne, stegt blev både bøf og løg, sovs blev der også lavet, og kartoflerne kunne ingen have kogt bedre, iøvrigt var her ingen til at kritisere. Efterhånden bredte der sig en herlig duft af løg samt kød stegt i „British National Butter“, det var alt i alt næsten så godt, som det kunne være, indtil blikket faldt på brevene, da syntes skipperen bestemt, at kongen, fra alle frimærkerne, sendte ham et spydigt smil, han syntes også at høre klukkende lyde fra selve brevene. Der-

for, væk med dem, hen i en krog udenfor synsvidde, det mindst fristende øverst!

Bordet dækket, maden færdig, vagtsuret viser 18.30, altså 19.30 i København . . . Han krænger det daglige kluns af, finder en ren skjorte og flip frem og trækker i sin gamle „krigsuniform“, her måtte gøres noget for at få stemningen, der lå langt ude i disen, bragt på nærmere hold. Klæder kan i visse tilfælde betyde så meget. Den indre satyr: „Ih, ja, hvor er du fin og . . . godtroende, mener du stadig, at du kan bluffe dig selv, du blir meget klogere, ha, ha!“ . . . Bøffen er brun og dufter herligt, selv om den er, hvad vi søfolk kalder „noget stærk“; også det klares, for kniven er „hvas“. Sovsen er lækker, selv om der er nogle klumper i den, de mærkes slet ikke i farten, uhm, hvor den porter smager.“ Satyr: „Ja, og den kolde Aalborg, hi, hi!“ Skipperen lader som intet, løgene er lidt svedne, kun en aroma mere, så det hele er så godt, som man med rimelighed kan forlange det. — Satyr: „Ih ja, hvor du nyder det, ha, ha! Hvordan tror du, det står til derhjemme, hva' du, kan du se bordet med julelys og gran, kan du se fadene med gås, and eller flæskesteg, med rødkål og brunede kartofler, kan du se burgunderen gløde i glassene, se juletræ, julegaver . . . og, bedst af alt – julestemning, kan du føle den, hva' du gamle, forlorne optimist!“ — „Åh, hold kæft, og så er jeg forresten færdig med at spise nu, det var et dejligt måltid, og mæt er jeg også.“ — Satyr: „Mæt, ja som kirkerotten, der åd sin kone, ha, ha!“ — Skipperen rejser sig irriteret, „Nu kan det sgu være nok,“ han snapper brevene, hvorfra han tror modsigelserne kommer, han begraver dem i køjen, helt nede under madrassen; „se så, nu kan man måske få fred!“

Han sætter sig igen, der er sådant et rævelumskt grin undervejs, det ligger vibrerende i mundvigene, han mærker selv, at det vokser til et bredt grin, og i dette grin erklærer han: „Ja, jeg ved godt, at I sidder og frådser derhjemme, men jeg har alligevel sager, som I må undvære. Hva' mener I om ham“ — peger på en halv „Johnny Walker“ — „er han måske hos jer i aften, og hva' med den der“ — en ægte „Henry Clay“ — „og det der“ — ren kaffe — „næh, ingen af delene har I, så måske der kan blive tale om lidt misundelse fra jeres side også? Se, nu laver vi kaffe, duften alene er noget helt fremmed for jer. Se alle disse sager er, hvad man forstår ved „originaler“.“ — Satyr: „Ha, ha, originaler, ligesom dig selv, hva', du gamle gøgler!“ — Kaffe kunne skipperen lave, han forstod også at nyde en god cigar; som likør anvendte han Johnny Walker. Mens han sidder og nyder alt dette, bliver han enig med sig selv om, at han ikke er misundelig, ikke den mindste smule. — Satyr: „Nå ikke, nu er du

igen ved at luske udenom, jo, det er sandt nok, du har nogle ægte sager, ja, men hvordan står det til med den ægte stemning, hvor er den henne, du kan nok ikke finde den, hva', hi hi!“ — „Det er dog forbandet, man får altså ikke fred, førend man ser uhyret i øjnene.“ Han henter brevene og lægger dem på bordet foran sig.

Sydvesten har imidlertid startet hele sit orkester, her er både piber, trommer og okariner. Vindkastene farer hvinende og fløjtende gennem rig og barduner, trommer med regn og hagl mod skylighter og koøjer, de mest usandsynlige tonearter kommer væltende ned gennem kakkellovnsrøret og ud i kahytten. „Var man bare en smule musikalsk, så kunne her vel nok komponeres en særpræget julesymfoni. Musikken manglede ikke heller, bare man forstod at sætte pris på den, men når man ikke gjorde det, så,“ — med et raskt ryk trækker han portieren for til sovekahytten, gardinerne for koøjerne, — „nu vil jeg ha' hygge,“ siger han. Han hører en skvalder omkring sig: „Ha, ha, ha, hygge, var det hygge, du sagde, hvor vil du få den fra?“ Han lader, som han ikke hører det. På bordet ligger otte smilende, danske breve, mon det alligevel ikke er det klogeste at overgive sig og håbe på et godt jule-resultat . . . Han begynder at åbne dem og tager selvfølgelig konens først. Hun siger: „På een måde er jeg ikke ensom, men føler mig ensom, fordi du ikke er hjemme,“ og hun har så ondt af ham, pines af samvittighedsnag over ikke at være sammen med ham og en masse andet, som en god kone altid har på hjerte; hun er særlig bekymret for, at han ikke skal få nok at spise i julen . . . ! Næste, fra søster. Ænder, gæs og fed sovs driver ud fra den første side. Medynk, bekymringer, stakkels bror på resten af siderne, og så til slut, ironi, uden at ville det: „Glædelig jul fra os alle!“ Så kommer søster nr. 2: „Åh, hvor er det frygteligt, du alene, ude på en engelsk flod, langt fra land, stakkels bror.“ Igen et overdådigt måltid, denne gang flæskesteg, „det er vel nok godt, at du er mæt.“ — Satyr: „Mæt, det ved du godt er løgn, du kunne sagtens ordne en gang flæskesteg med sprød svær, opbagt sovs og rødbejer.“ — Han hører det meget godt, forsøger at holde fristeren på afstand ved at sige: „Skål, lille søster, se dette her har du ikke.“ — „Næh, men hun har Cloc, og hun har alle sine kære omkring sig, hva' har du?“ — Næste brev: „Bare vi dog kunne være hos dig og dele manglerne.“ „Fa'en til idé, så blev der jo endnu mindre til mig, næh lille mormor, her er sgu ikke noget at dele.“ „Og så sludre om alt herhjemme.“ „Tak, det kan ellers være det samme.“ — Næste. „Den var ikke så god, moster, dårligt øje, og du ser dobbelt, sikke skuffelser du vil komme ud

for, du, som elsker gåselår, ser to på tallerkenen, og når du er færdig med det ene, er det andet forsvundet, dig har jeg virkelig ondt af.“ — „Ondt af hende, eet gåselår er sgu da bedre end slet ingen.“ Næsten alle brevene var fulde af medynk og beundring. — Satyr: „Hvordan har du det nu, lige ved at få martyrfornemmelser, hold hellere dem på afstand. Tænk på f. eks. julen 1941, da du lå udenfor Blyth og ventede på en nordgående konvoj, messetoper kom tudende ind til dig, du gav ham en chokoladegrís og sagde, at han ikke skulle være bange, for du troede ikke, at Göring ville sende sine hvalpe over en juleaften, og at drengens familie sikkert havde det godt, så der var ikke noget at være ked af. Du blev flad, da knægten med grådkvalt stemme erklærede: „Uh, hu, kaptajn, det uh, uh, er slet hu, ikke, de nazisvin, hu, jeg er bange for, det er ba, ba bare min ma-hu, mave, der er så huuh dolig!“

Din tro på, at Göring i sin overdådige julestemning skulle glemme at sende sine bombere over, slog også fejl. De kom med de dejligste, fyldte juledrops, som blev drysset med rund hånd; det var kun jul een gang om året, derfor skulle de helst afleveres over så stort et område som muligt. De nøjedes med at falde *omkring* dit gode skib, men nogle af dine kammerater fik juleknaaldperlen og blev derude. Ja, se det var en juleaften, hvor du ikke fik tid til at kede dig eller tænke på hjemmet med dets gæs, ænder etc. Nu sidder du her i hygge, varme og — bedst af alt — i fred, ganske vist ensom, men nogen martyr, nær du, det skal der mere til!“

Pludselig fik han den idé, at han ville se den person, han talte til og fik de sarkastiske svar fra; denne stemme havde for det meste været noget i baggrunden, men nu syntes han, at den var kommet infamt i forgrunden. Iøvrigt tør det vel nok kaldes ualmindeligt ikke at se den person, man taler til, undtagen pr. telefon!

Han rejste sig og gik over til det store spejl, der gengav hele personen. „Nå, så der er du, ja, nu kan jeg bedre forstå alle dine modbydelige indvendinger,

fy for den lede, hvor ser du kedelig ud, hva' er der i vejen, smil mand, gør noget for stemningen, hvorfor er du så forbandet sur på sådan en aften, kom nu, prøv at være en smule frisk! Nej, ptøj, sikke et fjæs, han er håbløs, jeg skal ikke have den smule stemning ødelagt, der er ved at komme, ved at glo på ham!“ ... Han satte sig demonstrativt med ryggen til spejlet; trods dette fortsattes passieren. „Vi må sgu se at blive enige, jeg er ked af al den kværuleren, godt, men så tænk dig lidt om du gamle filur, kan du ikke se, at du er svineheldig. Du sidder jo rigtig hyggeligt, glem ikke, at der er millioner, der har det værre. Hvad med dine kammerater derude på havet i denne brølende storm? Du har et solidt fartøj under fødderne, du har nydt din julemad uden at blive forædt, og det med al dens originale tilbehør. Og hele herligheden har kostet dig to sovereigns, ja, to pund til dagens kurs, det bliver små niogtredive kroner i danske penge. Hva' får du for dem i København i dag? Ikke en øre har du givet ud til julegaver. Din kone og datter har været inviteret ud til familien alle juledagene, ganske gratis, kan du ikke se det mand, det er en mægtig fidus! Glem ikke heller, at du er i et fremmed land, et krigsudsugget land. De har været large overfor dig, fordi du gav dem en håndsrækning under krigen, derfor har du fået „Seamans Ration“, du får altså dobbelt så meget som dem i land. Der er ikke spor at være ked af. Nå, det er du heller ikke, det var sgu da rart, at du omsider er kommet til fornuft. Ja, det skulle du gøre, som gentleman og nyfødt optimist, prøv bare, hils på ham en gang til!“ Rejser sig og går tilbage til spejlet. „Ja, se det var noget andet, nu smiler han, bæstet. Hvor er den sure stodder blevet af, jeg så for lidt siden? Han er ganske vist ikke nogen skønhedsåbenbaring, men ser gæv ud, sådan som en god kammerat bør se ud. Det er sgu ligemeget derom, dig ka' jeg li', skal vi to så se at få det hyggeligt resten af aftenen. Skål kammerat og glædelig jul!“

Quiz-løsningen:

1-a, 2-c, 3-a, 4-b, 5-c, 6-b, 7-a, 8-b, 9-b, 10-c, 11-a, 12-b, 13-c og 14-b.

Reproduktion: Brdr. Dørentzen

Fot: Erik Piil Clausen

Det norske kongeskib taget fra B&W's kaj

